

Азия-Еуропа

Ақпараттық сараптама журналы
Басылымның 4-ші жылы, №37, Ақпан 2019

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜNÜN AYLIK YAYINIDIR ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ АЙ САЙЫН ШЫҒАТЫН БАСЫЛЫМЫ

GENERAL SOCIO-ECONOMIC PROFILE OF THE TURKESTAN REGION AND THE CITY OF SHYMKENT

ОБЩИЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ОБЗОР СОСТОЯНИЯ ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ И ГОРОДА ШЫМКЕНТА

RÖPORTAJ SUXBAT

DR. VOLKAN ÖZDEMİR
ENERJİ PİYASALARI VE
POLİTİKALARI ENSTİTÜSÜ (EPPEM)

ДОКТОР ВОЛКАН ӨЗДЕМИР
ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ НАРЫҚТАР ЖӘНЕ
САЯСАТ ИНСТИТУТЫ (EPPEM)

КУЛЬТУРНЫЕ СОКРОВИЩА СТАМБУЛА

ISTANBUL'S CULTURAL
TREASURES

GULNAR NADIROVA

ÇİN'İN ORTA ASYA ARAŞTIRMALARI

ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ
АЗІЯ ТУРАЛЫ
ЗЕРТТЕУЛЕРІ

OMIRBEK HANAYI

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Sahibi / Меншік иесі
Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü /
Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры
Doç. Dr. Vakur Sümer

Genel Yayın Yönetmeni / Бас редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Жауапты редактор
Dr. Zhandos Ranov

Haber Müdürü / Жаңалықтарға жауапты редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Tercüme Ekibi / Аудармашылар тобы
Omırbek Hanayı
Aigerim Manatkızı
Kanat Makhanov

Sekretarya / Хатшылық
Saltanat Suleymen

Teknik Redaksiyon / Техникалық редактор
Kanat Makhanov

Yayın Kurulu / Редакция алқасы
Doç. Dr. Vakur Sümer
Zhengizkhan Zhanaltay
Dr. Zhandos Ranov
Dr. Gulnar Nadirova
Dauren Aben

Yönetim Merkezi / Басқару орталығы

Almalı Audanı, Mametova 48, 050004
Almaty, Kazakhstan
Tel. +7 (727) 279 97 94
Fax. +7 (727) 279 97 94
E-mail: info@eurasian-research.org

Mülakat, haber-yorum ve analizlerde ifade edilen görüşler yazarların kendi görüşleri olup
Enstitü'nün yayın politikasını yansıtmamaktadır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

"Сұхбат", "Ақпараттық сараптама" және "Өзекті пікір" айдарларымен шыққан мақала авторларының
пікірлері институт көзқарасын білдірмейді. Журналда жарияланған материалдарды
институттың рұқсатынсыз көшіріп басуға болмайды.

DOÇ. DR. VAKUR SÜMER

Kıymetli okuyucularımız,

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'ne bağlı Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün aylık süreli yayını olan Asya Avrupa Dergisi'nin 37. Sayısı ile karşınızdayız. Bu sayımızda da Avrasya gündeminin önemli meselelerini masanıza getirmeye çalışmaktayız.

Bu sayımızda Kazakistan ile ilgili de iki analize yer veriyoruz. Özellikle "Eyalet Merkezi" hüviyetini elde etmesiyle daha da önem kazanan Türkistan bölgesinin genel sosyo-ekonomik durumunu değerlendiren yazımız, tarihe bir not düşmek amacını taşıyor. 2019 yılı başı itibarıyla geleceğe bakıldığında, Türkistan'ın, orta vadede, halihazırda kendinde barındırdığı yoğun manevi atmosfere ek olarak, Kazakistan'ın en önemli ekonomik merkezlerinden birine de dönüşeceği rahatlıkla ön görülebilir.

Kazakistan ile ilgili bir diğer analiz yazımızda, ülkeden geçen önemli uluslararası nitelikli ulaşım koridorlarını inceliyoruz. Yazımızın vardığı temel sonuç, bölgedeki jeo-ekonomik konumunun getirdiği avantajları iyi değerlendiren Kazakistan'ın, doğu-batı ve kuzey-güney yönlü taşımacılıklarda giderek daha fazla kazanç elde edeceği yönündedir.

Dergimizin bu sayısında, ayrıca, Türk Devletleri arasındaki işbirliğinin somutlaşan yönleri ve 2019 yılındaki beklentiler irdelenmektedir. Son yıllarda pek çok sahada ivme kazanan bu devletler ve milletlerarası işbirlikleri; Avrasya'nın siyasi, ekonomik, ve toplumsal istikrarına kayda değer katkılar sunmaktadır.

Yine bu çerçevede, Avrasya bölgesinde 2019 yılı boyunca gündemde kalması beklenen temel konu başlıklarını da bir diğer yazımızda değerlendiriyoruz. Hiç şüphesiz temennimiz, Avrasya bölgesi devletlerinin 2019 yılını ve geleceği istikrar içinde ve daha müreffeh bir dönem olarak idrak etmeleridir.

Asya Avrupa'nın bu sayısında, Hindistan'ın 2019 yılındaki seçim süreci ile ilgili kamuoyuna yansıyan beklentileri de tartışıyoruz. Avrasya'nın bu çok önemli ülkedeki gelişmelerin daha da yakından analiz edilmesi görüşünden hareketle, bölge dinamiklerinin anlamlandırılmasında bu ülkedeki temel yönelimlerin büyük önem taşıdığına inanmaktayız.

Dergimiz'in okumakta olduğunuz sayısında Çin'deki Orta Asya çalışmaları üzerine yer verdiğimiz analiz yazımız ile kadın topluluklarının toplumlarda artan önemini özetleyen bir değerlendirmeyi de bulacaksınız.

Asya Avrupa'nın 38. sayısında görüşebilmek umuduyula.

Құрметті оқырмандар!

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институтының айлық мерзімді басылымы – «Азия Еуропа» журналының 37-ші санын назарларыңызға ұсынамыз. Бұл санымызда да Еуразия аймағында орын алған маңызды мәселелерді қарастыруға тырыстық.

Журналымыздың бұл санында Қазақстанға қатысты екі талдау әзірледік. Әсіресе, облыс орталығы болып бекітілген соң маңызы одан әрі арта түскен Түркістан аймағының жалпы әлеуметтік-экономикалық жағдайын қарастырған мақаламыз тарихқа да тоқталып өтуді көздейді. 2019 жылдың басындағы жағдай бойынша болашаққа көз салғанымызда Түркістан орта мерзімді перспективада рухани құндылықтарымен бірге Қазақстанның ең маңызды экономикалық орталықтарының біріне айналатынын оңай болжауға болады.

Қазақстан жайлы тағы бір талдауымызда ел аумағы арқылы өтетін маңызды халықаралық көлік дәліздерін қарастырдық. Аймақтағы геоэкономикалық орналасуының артықшылықтарын жақсы бағалай отырып, Қазақстан шығыс-батыс және солтүстік-оңтүстік бағыттары бойынша тасымалдауда одан да көп пайда табады деген қорытынды жасалды.

Сондай-ақ, журналдың бұл санында түркі мемлекеттері арасындағы ынтымақтастықтың нақты аспектілері мен 2019 жылға арналған перспективалары баяндалады. Соңғы жылдары көптеген салаларда қарқынды дамыған бұл мемлекеттер мен халықаралық ынтымақтастықтар Еуразияның саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылығына айтарлықтай үлес қосуда.

Тағы бір мақаламызда 2019 жылы Еуразия аймағының күн тәртібінде қалатын негізгі тақырыптарды қарастырамыз. Еуразия аймағындағы елдер 2019 жылы және одан кейінгі жылдары да тұрақтылықты сақтап, одан әрі гүлдене берсін деп тілейміз.

«Азия Еуропа» журналының осы санында Үндістанның 2019 жылғы сайлау процесіне қатысты жұртшылықтың үміті де басты тақырыпқа айналды. Еуразияның осы аса маңызды еліндегі оқиғаларды терең талдау қажет екенін ескере отырып, аймақ динамикасын түсінуде осы елдегі негізгі бағдарлар үлкен маңызға ие деп есептейміз.

Сонымен қатар, журналдың бұл санында Қытайдың Орталық Азия зерттеулері туралы талдау мен әйелдер қауымының қоғамда артқан маңызына шолу жасаған талдауды да таба аласыз.

«Азия Еуропа» журналының 38-ші санында қайта қауышқанша.

ÖNSÖZ АЛҒЫСӨЗ

<i>AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ</i> <i>ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ</i> DOÇ. DR. VAKUR SÜMER	1
--	---

RÖPORTAJ СҰХБАТ

<i>DR. VOLKAN ÖZDEMİR, ENERJİ PİYASALARI VE POLİTİKALARI</i> <i>ENSTİTÜSÜ (EPPEM)</i> <i>ДОКТОР ВОЛКАН ӨЗДЕМИР, ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ НАРЫҚТАР ЖӘНЕ</i> <i>САЯСАТ ИНСТИТУТЫ (EPPEM)</i>	4
--	---

GÜNCEL ӨЗЕКТІ ПІКІР

<i>GENERAL SOCIO-ECONOMIC PROFILE OF THE TURKESTAN REGION</i> <i>AND THE CITY OF SHYMKENT</i> <i>ОБЩИЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ОБЗОР СОСТОЯНИЯ</i> <i>ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ И ГОРОДА ШЫМКЕНТА</i> KANAT MAKHANOV	12
<i>ISTANBUL'S CULTURAL TREASURES</i> <i>КУЛЬТУРНЫЕ СОКРОВИЩА СТАМБУЛА</i> GULNAR NADIROVA	20
<i>ÇİN'İN ORTA ASYA ARAŞTIRMALARI</i> <i>ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ТУРАЛЫ ЗЕРТТЕУЛЕРІ</i> OMIRBEK HANAYI	29
<i>INDIA'S 2019 ELECTIONS: WHAT TO EXPECT?</i> <i>ВЫБОРЫ-2019 В ИНДИИ: ЧЕГО СЛЕДУЕТ ЖДАТЬ?</i> ALBINA MURATBEKOVA	37
<i>MAIN GEOPOLITICAL RISKS FOR EURASIA IN 2019</i> <i>ГЛАВНЫЕ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ РИСКИ ДЛЯ ЕВРАЗИИ В 2019 ГОДУ</i> ASSET ORDABAYEV	45

HABER-YORUM

АҚПАРАТТЫҚ САРАПТАМА

MAIN TAKEAWAYS OF THE ZIMBABWEAN PRESIDENT'S TOUR AROUND EURASIA	56
ГОСЕКРЕТАРЬ США ПОСЕТИЛ БЛИЖНИЙ ВОСТОК	58
KAZAKHSTAN EVACUATED ITS CITIZENS FROM SYRIA	60
THE GROWING ROLE OF WOMEN'S COMMUNITIES	62
GLOBAL ECONOMY: TRENDS OF 2018 AND PROSPECTS FOR 2019	64
OPEC AND ALLIES AGREED TO REDUCE OIL EXTRACTION.....	66
ДИАЛОГ «ИНДИЯ - ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ»: ОПРАВДАНЫ ЛИ ОЖИДАНИЯ?	68
PROTECTION OF WOMEN'S AND CHILDREN'S RIGHTS: WHAT IS THE CIVIL SECTOR CAPABLE OF?	70
KAZAKHSTAN'S ECONOMIC PROSPECTS FOR 2019.....	73
KUZEY KORE LİDERİ KİM JONG-UN'UN ÇİN'E DÖRDÜNCÜ ZİYARETİ	75
2018 GDP DATA SETS BLURRED EXPECTATIONS FOR CHINESE ECONOMY IN 2019	77
TÜRK KONSEYİ BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNDEN SORUMLU BAKANLAR ÜÇÜNCÜ TOPLANTISINDA TASİM PROJESİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER	79
ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANI ŞEVKET MİRZİYOYEV'İN İLK ALMANYA ZİYARETİ.....	82
RUSYA-BEYAZ RUSYA İLİŞKİLERİNDE ENERJİ KONUSU	84
ÇİN DEVLET BAŞKANI Xİ JİNPİNG TAYVAN'A UYARIDA BULUNDU	86
NEW STEP IN CHINESE SPACE PROGRAM DEVELOPMENT.....	88
'ECONOMIZATION' OF KAZAKHSTAN'S FOREIGN POLICY.....	90

ETKİNLİKLER

ІС-ШАРАЛАР

.....	92
-------	----

İNGOĞRAFİK

ИНФОГРАФИКА

.....	124
-------	-----

DR. VOLKAN ÖZDEMİR
ENERJİ PİYASALARI VE
POLİTİKALARI ENSTİTÜSÜ (EPPEN)

ДОКТОР ВОЛКАН ӨЗДЕМИР
 ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ НАРЫҚТАР ЖӘНЕ
 САЯСАТ ИНСТИТУТЫ (EPPEN)

Kendinizi tanıtır mısınız?

ODTÜ, Uppsala, Mgimo üniversitelerinde olmak üzere Türkiye, Avrupa ve Rusya'da tahsil aldım. Ülkemde çeşitli kamu kurumlarında çalıştıktan sonra enerji, ekonomi ve jeopolitik alanlarında çalışmalarımı bağımsız şekilde sürdürüyorum. Türkçe, İngilizce, Rusça kitap ve makalelerim bulunmaktadır. Geniş Avrasya coğrafyası başlıca ilgi alanım.

Hazar bölgesinin, Basra Körfezi'nden sonra enerji kaynakları açısından en önemli bölgelerden biri olduğu bilinmektedir. Bu noktada Hazar'a kıyısı olan ülkeler ile bu bölgede enerji alanında yatırımları olan ülkelerin enerji stratejilerinin bölgenin siyasi ve ekonomik ilişkilerini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Hazar bölgesi Sovyetlerin dağılmasının ardından zengin enerji kaynakları ile dünya gündeminde yer etti. Mevcut olan Rusya üzerinde uluslararası pazarlara bağlantı altyapısının yanında 90'larda "Doğu-Bati" enerji kori-

ANCAK 2000'Lİ YILLARLA BİRLİKTE DÜNYA ÜZERİNDE YAŞANAN İKTİSADİ GELİŞMELER NETİCESİNDE DOĞU-DOĞU ENERJİ KORİDORU BU SEFER YENİ BİR KAVRAM OLARAK ÖNE ÇIKTI

ДЕГЕНМЕН, 2000-ШЫ ЖЫЛДАРЫ ӘЛЕМДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУДЫҢ НӘТИЖЕСİNДЕ «ШЫҒЫС-ШЫҒЫС» ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ КОРИДОРЫ ЖАҢА ҰҒЫМ РЕТІНДЕ ПАЙДА БОЛДЫ

Өзіңіз жайлы айтып өтсеңіз?

Мен Түркия, Еуропа және Ресей елдеріндегі жоғары оқу орындарында, атап айтқанда Таяу Шығыс техникалық университеті (ODTÜ), Уппсала университеті және Мәскеу мемлекеттік халықаралық қатынастар институтында (МГИМО) білім алдым. Түркияның түрлі мемлекеттік мекемелерінде жұмыс істедім, қазіргі таңда энергетика, экономика және геосаясат салаларында өз бетімше ғылыми зерттеулер жүргізумен айналысамын. Түрік, ағылшын және орыс тілдерінде кітаптарым мен мақалаларым жарық көрді. Негізгі зерттеу бағытым – Еуразия аймағы.

Каспий аймағы энергия ресурстары тұрғысынан Парсы шығанағынан кейінгі ең маңызды аймақтардың бірі болып табылады. Каспий жағалауындағы мемлекеттер мен осы аймақта энергетика саласындағы инвестициялары бар елдердің энергетикалық стратегиялары аймақтың саяси-экономикалық

doru projeleri gündeme getirildi. Buna göre Hazar kaynakları Türkiye'nin de dahil olduğu seçeneklerle Avrupa'ya aktarılacaktı. Ancak 2000'li yıllarla birlikte dünya üzerinde yaşanan iktisadi gelişmeler neticesinde "Doğu-Doğu" enerji koridoru bu sefer yeni bir kavram olarak öne çıktı. Buna göre bölge kaynakları bu sefer doğudaki dev Çin pazarına yönlendirilmeye başlandı.

Çeşitli büyük ülke ve şirketlerin ana aktör oldukları Hazar odaklı oyun planının uluslararası sistemdeki değişimlerden bağımsız olmadığı açık. Hazar'ın batısı yani Azerbaycan kaynaklarını batıya yönlendirirken, doğusundaki ülkeler doğuya yani Çin'e yöneldi. Bu nedenle, bölgenin siyasi ilişkilerinde Rusya'nın yanı sıra kısmen Batı ama daha çok Çin etkisinin arttığını görüyoruz. Enerjide altın bir kural vardır: Talep bir şekilde arzı çeker. Hazar bölgesi kaynakları da bundan doğrudan etkilendi ve siyasi manzara buna göre gelişiyor.

2019'da çıkarmış olduğunuz "Yenilenen Dünya Eskimeyen Türkiye" adlı kitabınız akademik camiada oldukça ses getirmiş ve

қарым-қатынастарына қалай әсер етеді деп ойлайсыз?

Каспий аймағы Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін бай энергетикалық ресурстарымен әлемнің назарын аударды. 1990-шы жылдары Ресейдің халықаралық нарықтармен байланыс орнату инфрақұрылымымен қатар, «Шығыс-Батыс» энергетикалық дәліз жобалары күн тәртібіне енгізілді. Осыған байланысты, Каспий ресурстары Түркия арқылы Еуропаға жеткізілетін болды. Дегенмен, 2000-шы жылдары әлемдегі экономикалық дамудың нәтижесінде «Шығыс-Шығыс» энергетикалық коридоры жаңа ұғым ретінде пайда болды. Сөйтіп, аймақ ресурстары енді шығыстағы алып Қытай нарығына жіберіле бастады.

Түрлі ірі мемлекеттер мен компаниялар негізгі рөл атқаратын Каспий аймағына бағдарланған ойын жоспары халықаралық жүйенің өзгеруіне тәуелді екені айқын. Каспийдің батысындағы елдер, атап айтқанда, Әзірбайжан ресурстарын батысқа жіберсе, шығысындағы елдер шығысқа қарай, яғни

бөлге ile ilgilenenler adına önemli eserlerden birisi haline gelmiştir. Okuyucularımıza kitabın gelişim süreci, vermek istediği mesajlar ve araştırmalarınızın bulguları hakkında biraz bahsedebilir misiniz?

Kitap dünyanın yenilenme aşamasında artık ABD merkezli tek kutuplu sistemin sona erdiğini ve bunun yerine çok kutuplu bir sistemin oluşma aşamasına geçtiğini iddia ediyor. Başını ABD ve Çin'in çektiği iki kutbun altında çeşitli bölgesel birlikler/bloklar yeni güç dengesini oluşturuyor. Kitap bu iddianın ekonomik, politik ve teknolojik temellerini araştırıyor. Dünyanın başta iktisadi alan olmak üzere nereden nereye geldiğini, finans ve üretim arasında nasıl bir yol ayrımına yaklaşıldığını ve uluslararası ilişkilerin bu tartışmalardan nasıl etkilendiğini irdeliyor.

Günümüzde Çin'in küresel çapta artan etkisinin Avrasya bölgesindeki ülkeler üzerinde de hissedilmekte olduğunu ifade edebiliriz. Bu konuda Orta Asya'yı ele alırsak Kuşak ve Yol Girişimi'nin ülkeler arası ilişkilerin gelişimini nasıl etkileyebileceğini düşünüyorsunuz?

Başta söylediğim gibi Çin, dünya siyasi ve iktisadi güç dengeleri Asya'ya kayarken mu-

Қытайға бағыттауда. Осы себепті аймақтың саяси қарым-қатынастарында Ресеймен қатар, Батыс елдерінің және бәрінен де Қытайдың ықпалының артқанын көріп отырмыз. Энергетика саласында «сұраныс ұсынысты тудырады» деген алтын ереже бар. Бұл Каспий аймағының ресурстарына тікелей әсер етті және саяси ахуал осыған сәйкес даму үстінде.

2019 жылы жарыққа шыққан «Жаңартылған әлем, көнермейтін Түркия» атты кітабыңыз ғылыми қауымдастық тарапынан ерекше бағаланып, аймаққа қызығушылық танытатындар үшін маңызды еңбектердің біріне айналды. Оқырмандарымызға кітаптың даму үдерісі туралы, кітап арқылы жеткізгіңіз келген ойыңыз бен зерттеулеріңіздің нәтижелері туралы біраз баяндап берсеңіз.

Кітапта АҚШ-қа негізделген бір полярлы жүйе дәуірі аяқталып, әлемнің көп полярлы құрылымға қарай бағыттталып келе жатқаны туралы айтылған. АҚШ және Қытай тәрізді екі басым полюс төңірегіндегі әртүрлі аймақтық одақтар мен блоктар жаңа күш тепе-теңдігін қалыптастырып отыр. Кітапта осы жағдайдың экономика-

azzam bir yükseliş yakaladı. Dünyada artık Asya Çağı başlıyor ve Çin de bunun ana motoru. Çin'in etkisi yer yüzünün her tarafında artıyor ama hemen komşu bölge olması açısından Orta Asya burada önemli bir yer tutuyor. Zaten Kuşak Yol Girişimini incelediğimizde bu konseptin karasal kısmını oluşturan Kuşak geniş Avrasya coğrafyasından geçiyor. Buradaki en önemli ülke bence Kazakistan. Çin, Avrupa'ya mallarını deniz taşımacılığını süre, hava taşımacılığını ise maliyet açısından ciddi oranda indirecek demiryolları aracılığıyla Kuşak projesini adım adım yaygınlaştırıyor. Kazakistan ve Rusya üzerinden Avrupa'ya açılma seçenekleri bu konseptin belkemiğini oluşturuyor. Çin'den sonra bu coğrafyada Avrasya Ekonomik Birliği'nin başladığını biliyoruz. Böylelikle Çin'den yüklenen bir mal AB'ye giderken arada sadece AEB Gümrüğünden geçiyor. Kuşak Yol Girişimi bir çok dengeyi de değiştirecektir. Çünkü dijital devir dediğimiz bu çağda Girişim sayesinde tarihi İpek Yolu üzerindeki ülkelerde müthiş bir modernizasyon da yaşanacak. Telekomünikasyon ve taşımacılık alanlarında 5G teknolojilerinin de uygulanmasıyla bölge ülkelerinin çok daha sıkı bir şekilde entegre olacağı görülüyor. Tabi riskler de yok değil. Bunlardan ilki Çin ve Rusya'nın ortak düşman Batıya karşı iyi ilişkilerine rağmen gelecek kurgularının bölgede farklılık göstermesi. İkincisi ve belki de daha önemlisi ise Çin'in sözkonusu girişimine karşı bölge ülkelerini karıştırmak isteyecek olan dış kesimler. Bölgenin Müslüman nüfusu radikalleştirilmek istenerek Rusya ve Çin'e karşı kullanılabilir. Bu da bölge ülkelerini hassas bir noktaya çekiyor. Oysa ki Orta Asya'da İslam tarihi barışçıl yorumuyla birlikte yüzyıllardır huzur içinde yaşanıyor. Fakat büyük güç rekabetinin sertleşmesi Kuşak Yol üzerinden bu tarz menfi bir etki yaratabilir. Bunun mutlaka dikkate alınması ve önlenmesi gerekir çünkü Orta Asya ülkeleri belki de yüzyıllar sonra ilk defa kalkınmada iyi bir kon-

BAŞINI ABD VE ÇİN'İN ÇEKTIĞİ İKİ KUTBUN ALTINDA ÇEŞİTLİ BÖLGESEL BİRLİKLER/BLOKLAR YENİ GÜÇ DENGESİNİ OLUŞTURUYOR

AKŞ JӘNE ҚЫТАЙ ТӘРІЗДІ ЕКІ БАСЫМ ПОЛЮС ТӨҢІРЕГІНДЕП ӘРТҮРЛІ АЙМАҚТЫҚ ОДАҚТАР МЕН БЛОКТАР ЖАҢА КҮШ ТЕПЕ-ТЕҢДІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРЫП ОТЫР

лық, саяси және технологиялық негіздері зерттелген. Әлемнің, әсіресе, экономикалық саланың қалай дамығаны, қаржы және өндіріс байланысында бетбұрысты кезеңнің жақындауы және осы талқылаулардың халықаралық қатынастарға қалай әсер еткені қарастырылған.

Қазіргі уақытта Қытайдың ғаламдық ауқымда өсіп келе жатқан ықпалы Еуразия аймағындағы елдерде де сезілуде. Бұл жерде Орталық Азияны қарастыратын болсақ, «Белдеу және жол» бастамасы елдер арасындағы қарым-қатынастардың дамуына қалай әсер етуі мүмкін?

Басында айтып өткенімдей, әлемдік аренадағы саяси-экономикалық күштердің тепе-теңдігі Азияға ойысқан кезде Қытайдың ықпалы айтарлықтай артты. Әлемде қазір Азия дәуірі басталды және Қытай мұның басты қозғалтқышы. Бүгінгі таңда Қытайдың ықпалы бүкіл әлемде артып келеді, ал Орталық Азия көршілес аймақ болғандықтан мұнда маңызды рөл атқарады. «Белдеу және жол» бастамасын қарастырғанымызда, бұл жобаның жер бетіндегі бөлігін құрайтын «Белдеу» кең байтақ Еуразия кеңістігі арқылы өтіп жатқанын көреміз. Бұл жердегі ең маңызды ел Қазақстан деп ойлаймын. Қытай өз тауарларын Еуропаға теңіз арқылы жеткізе отырып, әуе тасымалы шығындарымен салыстырғанда айтарлықтай арзан түсетін теміржол арқылы «Белдеу» жобасын кезең-кезеңмен жүзеге асырып отыр. Қазақстан мен Ресей арқылы Еуропаға шығу осы жобаның негізін құрайды. Біз осы аймақта Қытайдан кейін Еуразиялық экономикалық одақтың (ЕЭО) басталғанын білеміз. Осылайша, Қытайдан жүктелген тауарлар Еуропалық Одаққа (ЕО) тасымалданғанда тек ЕЭО кеден шекарасы арқылы өтеді. «Белдеу және жол» бастамасы көптеген тепе-теңдіктерді өзгертеді. Өйткені бүгінгі

jonktür yakalamış durumda. Heba edilmemeli.

Hazar bölgesindeki enerji transiti- nin mevcut zorluklarını paylaşır mısınız?

Энерги транзити her yerde zorluklarla yürüyor. Bunun nedeni uluslararası düzeyde bağlayıcı bir anlaşma olmaması. Enerji Şartı Anlaşması'nın Transit Protokol'ü yirmi yıldan fazla süren müzakereler neticesinde bir sonuç vermedi. Üretici, ithalatçı ve transit ülkelerinin enerji meselelerinde farklı yaklaşımları ve uyuşması zor olan çıkarları bulunuyor. Hazar bölgesinde de ülkelerini çeşitli şirketlerle proje yürütüp ikili model anlaşmalar yoluyla kaynaklarını sattıklarını görüyoruz. Burada bir uyum yakalanmalı ancak kolay değil. AB zaten iç mevzuatıyla ve Avrupa Enerji Topluluğu ile üye yapmayacağı ülkelere mevzuat uyuşmuyla konumunu sağlamış. Geniş Avrasya coğrafyasında ise bundan bahsetmek güç. Bunun için yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var. Bence şu aşamada uluslararası bir anlaşma yerine merkezine Hazar bölgesi ülkelerinin çıkarını koyan ve Çin'den Türkiye'ye kadar bu coğrafya içerisindeki enerji taşımacılığını düzenleyen Bölgesel Enerji Transit Topluluğu kurulmalı.

Kazakistan ekonomisi ve enerji tedariği çoğunlukla petrol ve doğal gaz ihracatına bağlıdır. Petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar nedeniyle ülke, yenilenebilir enerji sektörünü destekleyerek ekonomisini ve enerji ihtiyacını çeşitlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu noktada Kazakistan'ın mevcut altyapıyı bozmadan dengeli bir ekonomik ve enerji arz yapısı yaratabilmesi için ne tür öncelikleri dikkate alması gerekmektedir?

Kazakistan bence her şeyden önce bölgenin yıldızı. Bunun devlet başkanını Nursultan Nazarbayev'in akılcı politikalarına ve dünya güç dengelerinin Asya'ya kaymasına borçlu. Bağımsız-

ZATEN KUŞAK YOL GİRİŞİMİNİ İNCELEDİĞİMİZDE BU KONSEPTİN KARASAL KISMINI OLUŞTURAN KUŞAK GENİŞ AVRASYA COĞRAFYASINDAN GEÇİYOR. BURADAKİ EN ÖNEMLİ ÜLKE BENCE KAZAKİSTAN

«БЕЛДЕУ ЖӘНЕ ЖОЛ» БАСТАМАСЫН ҚАРАСТЫРҒАНЫ- МЫЗДА, БҰЛ ЖОБАНЫҢ ЖЕР БЕТІНДЕГІ БӨЛІГІН ҚҰРАЙТЫН «БЕЛДЕУ» КЕҢ БАЙТАҚ ЕУРАЗИЯ КЕҢІСТІГІ АРҚЫЛЫ ӨТІП ЖАТҚАНЫН КӨРЕМІЗ. БҰЛ ЖЕРДЕГІ ЕҢ МАҢЫЗДЫ ЕЛ ҚАЗАҚСТАН ДЕП ОЙЛАЙМЫН

таңдағы сандық дәуірде аталмыш бастаманың арқасында тарихи Жібек жолы бойында орналасқан елдерде үлкен модернизация да орын алады. Телекоммуникация және тасымалдау саласында 5G технологиясын енгізу арқылы аймақ елдері әлдеқайда тығыз ықпалдасатын болады. Әрине, қауіптер де жоқ емес. Біріншіден, Қытай мен Ресейдің ортақ бәсекелесі Батысқа қарсы өзара жақсы қарым-қатынастарда болғандарына қарамастан, аймақтағы болашақ перспективаларының әртүрлі болуы. Екінші және мүмкін ең басты қауіп – Қытайдың бұл бастамасына қарсы аймақ елдерінің тыныштығын бұзғысы келетін шетелдік акторлар. Яғни аймақтың мұсылман халқын радикалдандырып, оларды Ресей мен Қытайға қарсы қолдануы мүмкін. Ал бұл өз кезегінде аймақтағы елдердің жағдайын қиындатады. Исламның бейбіт жолын ұстанған Орталық Азияда ғасырлар бойы бейбітшілік үстемдік құрды. Алайда, ірі державалар арасындағы бәсекелестіктің артуы «Белдеу және жол» бастамасына осылай теріс әсер етуі мүмкін. Бұл қауіпті міндетті түрде ескеріп, оның алдын алу қажет. Себебі Орталық Азия елдері бірнеше ғасырлық даму жолында енді ғана жақсы өркендеп келе жатыр. Бұл сәтті өткізіп алмау қажет.

Каспий аймағындағы энергетикалық транзиттің ағымдағы мәселелері туралы айтып өтсеңіз.

Энергия транзиті барлық жерде қиындықтарға тап болып отыр. Себебі халықаралық дәрежеде заңды түрдегі міндеттемелі келісім жоқ. Энергетикалық хартия туралы шарттың Транзиттік хаттамасы жиырма жылдан астам уақыт бойы жүргізілген келіссөздерден кейін ешқандай нәтиже бермеді. Өндіруші, импорттаушы және транзит елдердің энергетикалық мәселелерінде әртүрлі тәсілдер мен

лігін қазанан үлкелер арасындакы нередеyse 30 жыл геçти, Казакыстан'ын сыyasi ve иктисади ачидан мүтиш бир модернизasyon геçирдиғини, кимлиғини отурттуғуну ve енерji kaynakларын ийи деғерлендирдиғини геörüyoruz. Кушак projeleriyle Іpek Yolu'nun да ийи деғерлендиребилirse бен 2020'lerde Казакыстан'ын чок дага fazla конушлалағын дүшүнүyoruz. Kanaatимce yenilenebilir енерjiye yönelmek yerine ekonomisini диğer секторleri kaydirmek suretiyle yapacaғи çeşitlendirme Казакыстан için дага yararлы олактыр. Yenilenebilir demek rüzgar türbini ve güneş paneli derken yüklü bir ithalat demektir. Ayrıca bunlardan üreteceғiniz elektrigi satmak yeterli döviz getirmeyecektir. Bunun yerine ihracatta gaz ve petrol bağımlılıғын kıracak sanayi ve tarım секторlerinde üretimин niteliksel artışı hedeflenerek ekonominin büyüme stratejisi дага mantıklı геөрүнүyor.

Бөлге үлкелери ile ekonomi, күльтүр ve siyaset gibi çeşitli alanlarda ийи илiшkilere sahip olan Türkiye'nin енерji секторünde de бағларын дага да геүчлендиребилmesi adına sizce neler yapılabilir?

Türkiye'nin бөлгеye дага fazla ilgi göstermesi gerekir. Sadece devlet olarak деғил дага геиш anlamda Türk entelijensiyası Avrupa odaklı olduғи için бөлгеye yönelmiyor. Hal-

бір-біріне сәйкес келмейтін мүдделер бар. Каспий аймағында да жағалау елдерінің әртүрлі компаниялармен жобаларын жүзеге асырып, екіжақты келісімдер арқылы ресурстарын сатып жатқанын көріп отырмыз. Мұнда да бір келісімге келу керек, бірақ оны жүзеге асыру оңай дүние емес. Ал ЕО өзінің ішкі заңнамасы арқылы және Еуропалық энергетикалық қауымдастық пен мүше емес елдердің заңнамаларын үйлестіру арқылы өз позициясын бекітті. Еуразия аймағында бұл туралы айту қиын. Сондықтан жаңа құрылымды қалыптастыру қажеттілігі туындап отыр. Қазіргі таңда халықаралық келісімнің орнына Каспий елдерінің мүдделерін алдыңғы қатарға қоятын және Қытайдан Түркияға дейінгі бұл аймақта энергетикалық тасымалдауды реттеу үшін Аймақтық энергетикалық транзит қауымдастығын құру қажет деп санаймын.

Қазақстан экономикасы мен энергиямен жабдықтау жүйесі негізінен мұнай-газ экспортына байланысты. Мұнай бағасының ауытқуына байланысты Қазақстан жаңартылатын энергия көздерін қолдау арқылы ел экономикасы мен энергия қажеттілігін әртараптандыруды көздеп отыр. Қазақстан қолданыстағы инфрақұрылымды бұзбай, экономикалық

buki дүnyada artық Аврупа чағы сона ерийор. Burada Түрkiye'nin kendine өзгүн bir model yaratarак бөлгеyle илгиленмеси керекийор. Ben bu nedenle yoğun күлтүрел ve ticari илшкилеримизин олдуғуну дүшүнмүйорум. Түрkiye'nin бөлгеyle on мильарларка долар ийрачат yapma потансийели кадүк калыйор. Енержи сектөрүнде ise бөлгенин бүйүк devlet енержи шйркетлеринин Түрkiye'de yatırım yapması ve varlık алымларına gitmesi бағлары kuvvetlendirecektir. Azerbaycan Socar firması bugün Түрк енержи сектөрүнде hayli etkin. Aynısını neden Kazmunaygaz ичин дүшүнемейелим? Енержи динамик ve локомотив bir сектөр. Енержиде сағланacak bu denli bir ишбирлиғи her konu başлиғын olumlu etkileyecektir. Bunun ичин бөлге үлкелери ve Түрkiye'deki karar алычılarının makro perspektifle bu tür ишбирликлерине yönelmelerini dilerim.

Değerli vaktinizi ayırıp sorularımızı yanıtladığınız ичин teşekkür ederiz. □

және енергиямен жабдықтаудың теңдестірілген құрылымын қалыптастыру үшін қандай басымдықтарды ескеруі керек?

Қазақстан – бірінші кезекте аймақтың жұлдызы. Бұған Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың парасатты саясаты мен әлемде күштер тепе-теңдігінің Азияға ойысуы себепкер. Тәуелсіздік алғаннан бері арада шамамен 30 жыл өтті және осы уақыт ішінде посткеңестік елдер арасында Қазақстанның саяси-экономикалық тұрғыдан жаңғырып, өзіндік болмысын қалыптастырғанын және энергетикалық ресурстарын тиімді пайдаланғанын байқауға болады. «Белдеу» жобалары мен Жібек жолын да тиімді пайдалана алса, 2020-шы жылдары Қазақстан туралы әлдеқайда көп айтылатын болады деген ой мадым. Менің пайымдауымша, Қазақстан үшін жаңартылатын енергия көздеріне бет бұрудың орнына басқа секторларға көңіл бөлу арқылы экономиканы әртараптандыру әлдеқайда пайдалы болады. Жаңартылатын енергия үшін жел турби-

налары мен күн панельдері қажет және ол үлкен импортты талап етеді. Бұған қоса, бұдан өндірілетін электр энергиясын сату жеткілікті мөлшерде пайда әкелмейді. Оның орнына мұнай-газ экспортына тәуелділікті бұзатын өнеркәсіп және ауыл шаруашылығы салаларында өндірістің сапалы өсіміне бағытталған экономиканың өсу стратегиясы әлдеқайда ақылға қонымды тәрізді.

Аймақ елдерімен экономика, мәдениет және саясат салаларындағы қарым-қатынастары жақсы дамып келе жатқан Түркияның энергетика саласындағы байланыстарын да одан әрі нығайту мақсатында қандай әрекеттер жасауға болады?

Түркия аймаққа көбірек көңіл бөлуі керек. Тек мемлекет ретінде ғана емес, одан да кең мағынадан алғанда түрік интеллигенциясы Еуропаға баса назар аударғандықтан аймаққа көп көңіл бөлген емес. Дегенмен, қазір әлемде Еуропа дәуірі

“

KAZAKHISTAN BENCE HER ŞEYDEN ÖNCE BÖLGENİN YILDIZI. BUNUN DEVLET BAŞKANI NURSULTAN NAZARBAYEV'İN AKILCI POLİTİKALARINA VE DÜNYA GÜÇ DENGELERİNİN ASYA'YA KAYMASINA BORÇLU

ҚАЗАҚСТАН – БІРІНШІ КЕЗЕКТЕ АЙМАҚТЫҢ ЖҰЛДЫЗЫ. БҰҒАН ҚАЗАҚСТАН ПРЕЗИДЕНТІ НҰРСҰЛТАН ӘБІШҰЛЫ НАЗАРБАЕВТЫҢ ПАРАСАТТЫ СЯСАТЫ МЕН ӘЛЕМДЕ КҮШТЕР ТЕПЕ-ТЕҢДІГІНІҢ АЗИЯҒА ОЙЫСУЫ СЕБЕПКЕР

”

аяқталуда. Түркия өзіне тән үлгі құрып, аймаққа қызығушылық танытуы қажет. Сол себепті қарқынды мәдени және сауда қатынастарымыз бар деп ойламаймын. Түркияның аймаққа ондаған миллиард доллар көлемінде экспорт жасау әлеуеті өз мәнін жоғалтып барады. Ал энергетика секторында аймақтың ірі мемлекеттік энергетикалық компаниялары Түркияда инвестиция жасап, активтерді сатып алуы байланыстарды нығайтады. Әзірбайжанның «Socar» компаниясы бүгінгі күні түрік энергетикалық секторында өте белсенді. Неліктен «ҚазМұнайГаз» жайлы дәл солай айта алмаймыз? Энергетика – динамикалық сектор және экономикалық өсімнің қозғаушы күші. Энергетика саласындағы ынтымақтастық әрбір мәселеге оң әсер етеді. Сондықтан аймақ елдері мен Түркиядағы шешім қабылдаушылар болашақта осындай ынтымақтастыққа бет бұрса екен деп тілеймін.

Уақытыңызды бөліп, сұрақтарымызға жауап бергеніңіз үшін рақмет. □

GENERAL SOCIO-ECONOMIC PROFILE OF THE TURKESTAN REGION AND THE CITY OF SHYMKENT

KANAT MAKHANOV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

КРАТКИЙ СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ОБЗОР СОСТОЯНИЯ ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ И ГОРОДА ШЫМКЕНТА

On June 19, 2018, Nursultan Nazarbayev signed a decree according to which Shymkent became a city of republican status along with the cities of Almaty and Astana. The administrative center was moved to Turkestan, and the region was renamed from South Kazakhstan to Turkestan. Thus, Shymkent became the 17th region of the Republic of Kazakhstan. During the signing ceremony, the President expressed confidence that the new status of the city of Shymkent will contribute to its further successful promotion and will open up new unique prospects for the city. During the signing ceremony, President Nazarbayev stressed that the newly formed Turkestan region has all the possibilities for the qualitative implementation of new administrative functions, and noted the important historical significance of the decision. He also expressed his hopes that this decision will give a steady impetus to a balanced socio-economic development of the city and consistently improving the quality of life of the inhabitants of the entire region. At the end of the signing ceremony, the head of state gave specific instructions to the local executive power of the city of Shymkent and Turkestan region on the qualitative and operational implementation of the decree and ensuring efficient operation of local administrations.

The decision was mainly motivated by the fact that on June 1, 2018, the city's population officially reached one million people. However, the idea of administrative changes was

19 июня 2018 года Нурсултан Назарбаев подписал указ, согласно которому Шымкент стал городом республиканского значения наряду с городами Алматы и Астана. Административный центр Южно-Казахстанской области был перенесен в Туркестан, а область была переименована в Туркестанскую. Таким образом, Шымкент стал 17-м регионом Республики Казахстан. В ходе церемонии подписания Президент выразил уверенность, что новый статус города Шымкента будет способствовать его дальнейшему успешному развитию и откроет новые уникальные перспективы для города. Президент Назарбаев подчеркнул, что у вновь образованной Туркестанской области есть все возможности для качественного осуществления новых административных функций, и отметил важное историческое значение этого решения. Он также выразил надежду на то, что это решение придаст устойчивый импульс сбалансированному социально-экономическому развитию города и постепенно улучшит качество жизни жителей всего региона. В конце церемонии подписания глава государства дал конкретные поручения местной исполнительной власти города Шымкента и Туркестанской области о качественном и оперативном выполнении указа и обеспечении эффективной работы местных администраций.

Решение об изменении статуса Шымкента было обусловлено главным образом

planned several years before that. Despite a rather rapid population growth of over 1.3%, Kazakhstan is still a sparsely populated country with a population density of 6.7 people per square km. Kazakhstan is rather urbanized country with 57.6% urban population and slightly over 20.0% of the population living in urban areas with a population of one million or more. However, due to distances between the largest urban areas the concentration effect that necessary for efficient functioning of the firms is not in a desired level. The geographic distances between the three existing largest urban areas of Almaty, Astana, and Shymkent are 605 km, 987 km, and 974 km. Larger concentration of the population in particular areas creates larger local markets allowing firms to benefit from the economies of scale. Dynamic demographics of the region, as well as densely populated suburban areas around the city of Shymkent, made it the number one candidate for the third city with a population of one million people [1]. Therefore, the government of Kazakhstan has always been interested in population growth of the city of Shymkent. Thus, in 2013, the territory of the city was increased from 76 hectares to 117 hectares encompassing many adjacent and nearby villages from neighboring districts.

Based on newly available statistical data from the Committee on Statistics of the Ministry of National Economy, we can plot the economic image and significance of the region of Turkestan and the city of Shymkent. The data reveals that Turkestan region is little behind in terms of GRP per capita comparing with other regions taking GRP per capita per nine months of 2018 (See Figure 1a.). These differences, however, does not reflect the level of welfare in the regions since there are redistributive fiscal measures that make income more or less equal between them.

PRESIDENT NAZARBAYEV STRESSED THAT THE NEWLY FORMED TURKESTAN REGION HAS ALL THE POSSIBILITIES FOR THE QUALITATIVE IMPLEMENTATION OF NEW ADMINISTRATIVE FUNCTIONS, AND NOTED THE IMPORTANT HISTORICAL SIGNIFICANCE OF THE DECISION

ПРЕЗИДЕНТ НАЗАРБАЕВ ПОДЧЕРКНУЛ, ЧТО У ВНОВЬ ОБРАЗОВАННОЙ ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ ЕСТЬ ВСЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КАЧЕСТВЕННОГО ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ НОВЫХ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ФУНКЦИЙ, И ОТМЕТИЛ ВАЖНОЕ ИСТОРИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ЭТОГО РЕШЕНИЯ

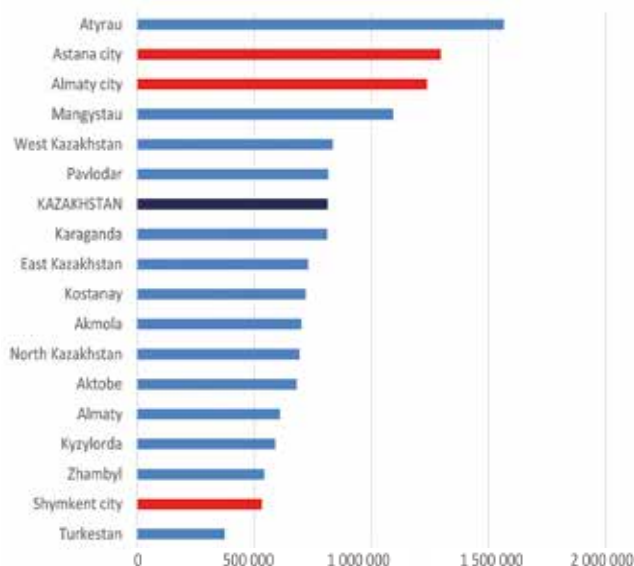
тем, что 1 июня 2018 года население города официально достигло одного миллиона человек. Однако идея административных изменений возникла и оформилась за несколько лет до этого. Несмотря на довольно быстрый рост населения, превышающий 1.3% в год, Казахстан по-прежнему является малонаселенной страной с плотностью населения 6.7 человек на квадратный километр. Казахстан является довольно урбанизированной страной, где 57.6% населения проживает в городах и чуть более 20.0% от всего населения проживает в городских агломерациях с населением в миллион и более человек. Однако из-за больших расстояний между крупнейшими городскими районами уровень концентрации, необходимый для эффективного функционирования экономики, все еще очень низок. Географические расстояния между тремя существующими крупнейшими городскими агломерациями Алматы, Астаны и Шымкента составляют 605 км, 987 км и 974 км. Большая концентрация населения в определенных областях создает более крупные местные рынки, позволяющие фирмам извлекать выгоду из эффекта масштаба¹. Динамичная демография региона, а также густонаселенных пригородных районов вокруг города Шымкента сделали его кандидатом номер один на получение статуса третьего города с населением в миллион человек [1]. Поэтому правительство Казахстана было заинтересовано в быстром росте населения города Шымкента и создавало для этого все необходимые административные рычаги. С этой целью в 2013 году территория города была увеличена с 76 гектаров до 117 гектаров, охватывая множество прилегающих и соседних деревень из соседних районов.

1 Пропорциональная экономия затрат на производство.

In this regard, in 2017 when the city of Shymkent was administratively in the South Kazakhstan region, nearly four fifth of the regional budget consisted of transfers from the republican budget making it the most fiscally dependent region. In 2017, the expenditure of the South Kazakhstan region exceeded the revenues by five times [2]. The city of Shymkent and region of Turkestan are in the lower part of income per capita statistics (See Figure 1b.).

Figure 1a. GRP per capita by regions and cities of Kazakhstan.

Рисунок 1а. ВРП на душу населения по областям и городам Казахстана.

Source: Author's calculation based on data from Committee on Statistics of the Ministry of National Economics of Kazakhstan.

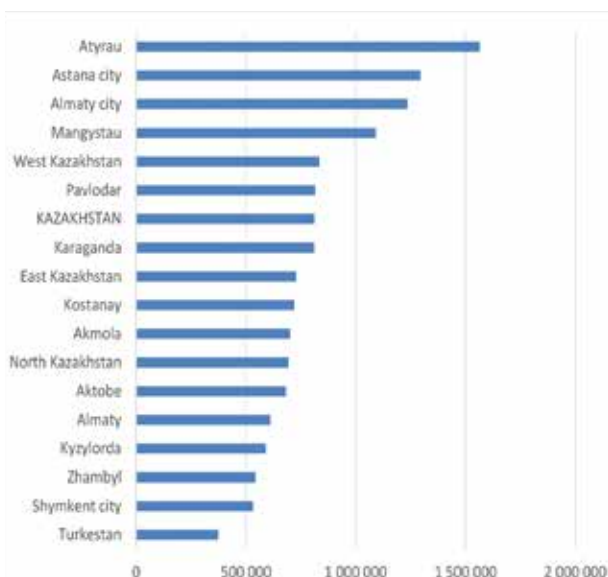
These statistics are being used in order to conduct a snapshot analysis to identify where the city of Shymkent and region of Turkestan reside in the income per capita by regions and cities in order to provide more realistic and efficient analysis to reflect on the needs of economic development in these two newly created regions. A deeper research on economic parts of the Turkestan and the city of Shymkent is being conducted to reveal the strengths and weaknesses of these two regions below.

↑

Основываясь на недавно появившихся статистических данных Комитета по статистике Министерства национальной экономики, стало возможным ознакомление с общей экономической картиной Туркестанской области и города Шымкент. Данные показывают, что по уровню ВРП на душу населения Туркестанский регион немного отстает по сравнению с другими регионами (см. Рисунок 1а.). Эти различия,

Figure 1b. Income per capita by regions and cities of Kazakhstan.

Рисунок 1б. Доход на душу населения по областям и городам Казахстана.

Источник: Составлено автором на основании данных Комитета по статистике Министерства национальной экономики Казахстана.

однако, не отражают уровень благосостояния в регионах, поскольку существуют сильные перераспределительные фискальные меры, которые делают доход более или менее равным между регионами.

В связи с этим, в 2017 году, когда город Шымкент находился в административном порядке в Южно-Казахстанской области, почти четыре пятых бюджета области составляли трансферты из республиканского бюджета, что делало его наиболее финансово зависимым регионом. В 2017 году расходы Южно-Казахстанской обла-

Figure 2. GDP structure of Kazakhstan and GRP structure of Turkestan region.

	Kazakhstan	Turkestan region
Agriculture	4.2	19.1
Industry	29.8	18.2
Extractive industry	15.9	6.3
Manufacturing	11.8	10.9
Construction	5.3	5.1
Services	57.5	56.6

Source: Committee on Statistics of the Ministry of National Economics of Kazakhstan

Figure 2 reflects the main differences between the structure of GDP of the region and the GDP of Kazakhstan. Firstly, Turkestan regions is the most agrarian region of Kazakhstan. Due to favorable climate conditions and geographic location, nearly one fifth of its GRP is agriculture, where its extractive and manufacturing sectors needs a boost to catch up with the average rate of Kazakhstan. Currently there is also issues with low labor productivity in the region. Therefore, it would be important to developed the extractive sector which is which is by far the most lucrative industry in the economy of Kazakhstan in terms of labor productivity.

Figure 3. Comparison of the GRP structures of the cities of Astana, Almaty and Shymkent.

	Astana	Almaty	Shymkent
Manufacturing	4.6	4.0	24.9
Construction	7.5	2.2	6.5
Services	82.2	82.2	63.5
Retail	21.2	31.8	17.3
Media and communication	4.4	4.6	0.6
Finance and insurance	6.3	10.1	3.3
Scientific and technical activity	9.4	6.9	1.6

Source: Committee on Statistics of the Ministry of National Economics of Kazakhstan.

The new data on the city of Shymkent also allows us to compare it with two other cities of republican status. Looking at the GRP structure of the three cities in Figure 3, we can see that there are big differences between Shymkent and the other two major cities of Kazakhstan. Unlike Astana and Almaty, Shy-

сти превысили доходы в пять раз [2]. Город Шымкент и Туркестанский регион находятся в нижней части в рейтинге статистики по доходам на душу населения (см. Рисунок 1b.).

Эти статистические данные используются для проведения анализов ситуации, определения уровня доходов на душу населения в областях, включая города Шымкента и Туркестанской области, обеспечения реалистичного и эффективного анализа, отражающего необходимых мер для экономического развития. Более глубокое исследование экономической статистики Туркестанской области и города Шымкента проводится для выявления сильных и слабых сторон этих двух регионов.

Рисунок 2. Структура ВВП Казахстана и структура ВРП Туркестанского региона.

	Казахстан	Туркестанская область
Сельское хозяйство	4.2	19.1
Промышленность	29.8	18.2
Горнодобывающая промышленность	15.9	6.3
Обрабатывающая промышленность	11.8	10.9
Строительство	5.3	5.1
Услуги	57.5	56.6

Источник: Комитет по статистике Министерства национальной экономики Казахстана.

Рисунок 2 показывает основные различия между структурой ВРП региона и ВВП Казахстана. Во-первых, Туркестанская область - самый аграрный регион Казахстана. За счёт благоприятных климатических условий и географического положения почти пятая часть ВРП области - это сельское хозяйство, тогда как добывающий и обрабатывающий секторы нуждаются в ускоренном росте, чтобы сравняться со средними показателями по Казахстану. В настоящее время также существуют проблемы с низкой производительностью труда в регионе. Поэтому было бы важно развивать добывающий сектор, который является самой прибыльной отраслью экономики Казахстана с точки зрения производительности труда.

Shymkent is a much more industrialized city. In general, if we look at many other developing countries there is a negative correlation between the city population size and the share of an industry once the population larger than 500 thousand or sometimes 750 thousand. Usually, the top largest cities in a particular country tend to accumulate more services in their GRP whereas industries tend to transfer to the outskirts and/or other nearby smaller cities due to rising rent prices and growing income of the population that begin to create demand on services. Astana and Almaty following this structure and tend to focus on increasing the share of the services whereas Shymkent is more concentrated on developing its manufacturing.

The share of manufacturing in the GRP of Shymkent is almost 25% whereas in Almaty and Astana this share is less than 5%. Instead of industry, the cities of Almaty and Astana specialize more on services and more than four fifth of their GRP consist of service sector whereas in Shymkent the share of the service sector is 63.5%. Decomposing the service sector, we can reveal that Shymkent needs to use the main features of urban centers with population of around a one million more efficiently. For instance, the share of retail trade is still considerably lower than in Astana and Almaty. These two cities are also the main centers of mass media and communication, which makes more than 4% of the GRP of the cities of Almaty and Astana whereas in Shymkent it is only 0.6%.

Almaty and Astana using their long time being centers of economic activities in different sectors like finance, mass media, innovation and others. Apparently, Shymkent after becoming an agglomeration with one million people and a city of republication status will start to take advantage of these opportunities and strengthen its financial activities and more efficiently function as a center of innovation and knowledge spillover, which is an essential part of any urban center.

The necessity of large urban areas and areas with high population density is a geographic necessity imposed on Kazakhstan. Nowadays,

Рисунок 3. Сравнение структур ВРП городов Астана, Алматы и Шымкент.

	Астана	Алматы	Шымкент
Обрабатывающая промышленность	4.6	4.0	24.9
Строительство	7.5	2.2	6.5
Услуги	82.2	82.2	63.5
Розничная торговля	21.2	31.8	17.3
СМИ и связь	4.4	4.6	0.6
Финансы и страхование	6.3	10.1	3.3
Научная и техническая деятельность	9.4	6.9	1.6

Источник: Комитет по статистике Министерства национальной экономики Казахстана.

Новые статистические данные о городе

around 20% of the total population of the country live in three major cities of Almaty, Astana, and Shymkent and they account for nearly one third of the country's GDP. Hence, the effect of concentration of population and capital in particular geographic areas does contribute to higher productivity due to the effect of economies of scale. In this regard, the intentions of the government aimed at creating the third largest urban area is understandable. Moreover, relatively high population density, a suitable climate for agriculture, proximity to Uzbekistan and other regional Central Asian markets, the two regions has a great potential to use their new entitlements to contribute to their economic development process.

Шымкенте также позволяют сравнить его с двумя другими городами республиканского значения. Глядя на структуру ВРП трех городов на рисунке 3, мы видим, что есть большие различия между Шымкентом и двумя другими крупными городами Казахстана. В отличие от Астаны и Алматы, Шымкент - гораздо более промышленный город. В целом, если мы посмотрим на многие другие развивающиеся страны, существует отрицательная корреляция между численностью населения города и долей промышленности, если численность населения превышает 500 тысяч, а иногда и 750 тысяч. Как правило, крупнейшие города аккумулируют большой сектор услуг в своем ВРП, тогда как промышленные

ГОРОДА АСТАНА И АЛМАТЫ СООТВЕТСТВУЮТ ЭТОМУ ПРАВИЛУ И ИМЕЮТ БОЛЬШОЙ ОБЪЕМ УСЛУГ В ГОРОДСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ, В ТО ВРЕМЯ КАК ШЫМКЕНТ БОЛЬШЕ СПЕЦИАЛИЗИРУЕТСЯ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Common practice in regional economics from many developed countries shows that in promoting regional and local development the role of private initiatives are highly valued. Thanks to their new status as researchers we can reach new economic data in order to provide more positive feedback regarding the economic development process of these two newly created regions of Kazakhstan. Governor of Turkestan region Janseit Tuymebayev indicated in its meeting with the President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev that pace of improvement in socio-economic status of the residents in Turkestan is rapidly increasing with the new initiatives put in action since Turkestan has become the administrative center. It is believed that the establishment of special economic zone "Turkestan" would contribute to the general economic prosperity in the region. □

THE SHARE OF MANUFACTURING IN THE GRP OF SHYMKENT IS ALMOST 25% WHEREAS IN ALMATY AND ASTANA THIS SHARE IS LESS THAN 5%

ДОЛЯ ОБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ВРП ШЫМКЕНТА СОСТАВЛЯЕТ ПОЧТИ 25%, ТОГДА КАК В АЛМАТЫ И АСТАНЕ ЭТА ДОЛЯ СОСТАВЛЯЕТ МЕНЕЕ 5%

отрасли, как правило, переходят на окраины и / или в соседние более мелкие города из-за растущих цен на аренду и растущих доходов населения, которые начинают создавать спрос на услуги. Города Астана и Алматы соответствуют этому правилу и имеют большой объем услуг в городском хозяйстве, в то время как Шымкент больше специализируется в промышленности.

Доля обрабатывающей промышленности в ВРП Шымкента составляет почти 25%, тогда как в Алматы и Астане эта доля составляет менее 5%. Вместо промышленности города Алматы и Астана больше специализируются на услугах, и более четырех пятых их ВРП составляют сектор услуг, тогда как в Шымкенте доля сектора услуг составляет 63,5%. Разбирая сектор услуг, мы можем увидеть, что Шымкенту необходимо более эффективно использовать

свое относительно большое население для наращивания некоторых секторов услуг. Например, доля розничной торговли все еще значительно ниже, чем в Астане и Алматы. Эти два города также являются основными центрами средств массовой информации и связи, на которые приходится более 4% ВРП городов Алматы и Астана, тогда как в Шымкенте - только 0,6%.

Алматы и Астана давно пользуются преимуществами больших аггломераций и являются центрами экономической деятельности в различных секторах, таких как финансы, средства массовой информации, инновации и другие. По всей видимости, Шымкент, став агломерацией с миллионным населением и городом республиканского значения, начнет использовать эти возможности, аккумулируя финансовую деятельность и будет более эффективно функционировать как центр распространения инноваций и знаний, что является неотъемлемой частью любого городской центр.

Потребность в больших городских территориях и районах с высокой плотностью населения является географической необходимостью для Казахстана. В настоящее время около 20% населения страны проживает в трех крупных городах: Алматы, Астана и Шымкент, и на них приходится почти треть ВВП страны. Следовательно, эффект концентрации населения и капитала в определенных географических районах действительно способствует повышению производительности благодаря эффекту масштаба. В связи с этим намерения правительства по созданию третьего по величине городского района понятны. Кроме того, относительно высокая плотность населения, подходящий климат для сельского хозяйства, близость к Узбекистану и другим региональным центрально-азиатским рынкам, дают этим двум регионам большой потенциал экономическо-

AROUND 20% OF THE TOTAL POPULATION OF THE COUNTRY LIVE IN THREE MAJOR CITIES OF ALMATY, ASTANA, AND SHYMKENT AND THEY ACCOUNT FOR NEARLY ONE THIRD OF THE COUNTRY'S GDP

В НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ОКОЛО 20% НАСЕЛЕНИЯ СТРАНЫ ПРОЖИВАЕТ В ТРЕХ КРУПНЫХ ГОРОДАХ: АЛМАТЫ, АСТАНА И ШЫМКЕНТ, И НА НИХ ПРИХОДИТСЯ ПОЧТИ ТРЕТЬ ВВП СТРАНЫ

го роста и внесения своего вклада в экономическое развитие страны.

Общая практика региональной экономики многих развитых стран показывает, что в содействии региональному и местному развитию роль частных инициатив имеют большой эффект. Благодаря их новому статусу, исследователи теперь могут получить новые экономические данные, чтобы обеспечить более положительную обратную связь в отношении процесса экономического развития этих двух недавно созданных регионов Казахстана. Аким Туркестанской Жансеит Туймебаев на встрече с Президентом Казахстана Нурсултаном Назарбаевым отметил, что темпы улучшения социально-экономического положения жителей Туркестана стремительно растут благодаря новым инициативам, благодаря тому, что Туркестан стал административным центром. Ожидается, что создание особой экономической зоны «Туркестан» будет способствовать общему экономическому процветанию в регионе. □

References:/Источники:

1. Zakon.kz 13.09.2013. Cities for the title of metropolis of Kazakhstan (Goroda-pretendenty na zvaniye megapolisa Kazakhstan): <https://www.zakon.kz/4576030-goroda-pretendenty-na-zvanie-megapolisa.html>, (Accessed 04.12.2018).
2. TVK-UKO.kz 23.02.2018. SKR remains subsidized region (YUKO ostayetsya dotatsionnym regionom): <http://tvk-uko.kz/2018/02/23/yuko-ostaetsya-dotatsionny-m-regionom/>, (Accessed 10.01.2019).
3. Committee on Statistics of the Ministry of National Economy. Main Demographic Indicators of Kazakhstan 2018: http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNumbersPopulation, (Accessed 08.01.2019).
4. Committee on Statistics of the Ministry of National Economy. National Accounts Integrated 2018: http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNationalAccountIntegrated, (Accessed 20.01.2019).
5. Committee on Statistics of the Ministry of National Economy. Living Standards of Population 2018: http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNumbersLivingStandart, (Accessed 19.01.2019).
6. e-history.kz. Geographic data of Kazakhstan (Geograficheskiye dannyye Kazakhstan): https://e-history.kz/ru/contents/view/geograficheskiye_dannyye_kazakhstan_549, (Accessed 22.01.2019).

ISTANBUL'S CULTURAL TREASURES

PROF. GULNAR NADIROVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

КУЛЬТУРНЫЕ СОКРОВИЩА СТАМБУЛА

Concern for the complete and accurate reconstruction of the history of nations generates a particular interest in ancient and medieval manuscripts, in which this history is recorded. The proclamation of the value of knowledge and written monuments, the establishment of norms of languages and graphics and their high prestige, the presence of a wide reading environment, a large number of patrons, customers, collectors, copyists and booksellers led to the creation of a huge number of writings and manuscripts that have been accumulated in numerous collections and libraries of the West and the East. However, if European libraries were considered rich, owning 500 volumes of books, then libraries of Eastern countries could have 10,000 or more funds. The number of books processed and the reputation of teachers were the measure of education and authority of a scientist (Khalidov, 1985).

Turkey, as a country with the richest cultural traditions, located in special historical and geographical conditions, plays an important role in preserving the world's written heritage. In this regard, the state considers one of its main responsibilities to care of funds and repositories of manuscripts. The history of the manuscript

**CONCERN FOR
THE COMPLETE
AND ACCURATE
RECONSTRUCTION
OF THE HISTORY OF
NATIONS GENERATES
A PARTICULAR
INTEREST IN ANCIENT
AND MEDIEVAL
MANUSCRIPTS, IN
WHICH THIS HISTORY
IS RECORDED**

**ЗАБОТА О ПОЛНОМ
И ТОЧНОМ
ВОССОЗДАНИИ
ИСТОРИИ НАРОДОВ
ВЫЗЫВАЕТ
ОСОБЕННЫЙ
ИНТЕРЕС К
ДРЕВНИМ И
СРЕДНЕВЕКОВЫМ
РУКОПИСЯМ,
В КОТОРЫХ
ЭТА ИСТОРИЯ
ЗАФИКСИРОВАНА**

Забота о полном и точном воссоздании истории народов вызывает особенный интерес к древним и средневековым рукописям, в которых эта история зафиксирована. Провозглашение ценности знания и письменности как хранилища этого знания, установление языковых норм и графики и их высокий престиж, наличие широкой читательской среды, большое число покровителей, заказчиков, собирателей, переписчиков и книготорговцев, привели к созданию огромного количества сочинений и рукописей, которые скопились в многочисленных собраниях и библиотеках Запада и Востока. Однако, если европейские библиотеки считались богатыми, владея 500 томами книг, то в библиотеках стран Востока фонды могли насчитывать 10000 томов и более. Количество переработанных книг и репутация учителей служили мерилом образованности и авторитета учёного (Халидов, 1985).

Турции, как стране с богатейшими культурными традициями, находящейся в особых исторических и географических условиях, принадлежит важная роль в сохранении мирового письменного наследия. В этой связи государство считает одной из главных своих обязанностей

and book fund formation in Turkey is extremely interesting. In addition to the works of local scientists and copyists, the influx of manuscripts came from such ancient cultural centers as Syria, Egypt, Iraq, and Arabia. This could be done through capture in the form of booty during conquest, offerings to the sultan and government officials, travel of scientists and officials with books, book trading, waqf funds, which were a form of Muslim donation by donors during their lifetime or by will after their death. Manuscripts were transferred to mosques, khanakas (tekke in Turkish), and mausoleums for public use.

Thus, Istanbul libraries have combined in their repositories more than a hundred different collections, known by the names of their previous owners or original storage

проявлять заботу о фондах и рукописных хранилищах. История формирования рукописного и книжного фонда Турции чрезвычайно интересна. Помимо трудов местных ученых и переписчиков приток рукописей шел из таких древних культурных центров как Сирия, Египет, Ирак, Аравия. Это могло осуществляться через захват в виде военной добычи, подарки султану и представителям власти, путешествия ученых и чиновников с книгами, книготорговлю, вакфные фонды, которые представляли собой форму мусульманской благотворительности дарителями при жизни или по завещанию после их смерти. Рукописи передавались в мечети, ханаки («текке» на турецком языке), мавзолеи для публичного пользования.

places. Today, in addition to the Istanbul and Ankara repositories, private collections and libraries of manuscripts could be found in Akhisar, Konya, Izmir, Burdur, Bursa, Diyarbakir, Kastamonu, Manisa, and Edirne. According to experts, not only the largest number of manuscripts, but also the most valuable ones are concentrated in the libraries of Turkey (Khalidov, 1985).

For example, the Millet library owns the last remaining original manuscript of *Dīwān Lughāt al-Turk*, written by Mahmud Kashgari, which is considered the most important linguistic relic of the Turkic languages after the Orkhon inscriptions. The building of this ancient library was built in 1700 by Mufti Sayyid

Так, только библиотеки Стамбула объединили в своих фондах более ста различных коллекций, известных по именам своих прежних владельцев или первоначальных мест хранения. На сегодняшний день, помимо стамбульских и анкарских хранилищ, частные собрания и библиотеки рукописей имеются в Акхисаре, Конье, Измире, Бурдуре, Бурсе, Диярбакыре, Кастамону, Манисе, Эдирне. По мнению экспертов, в библиотеках Турции сосредоточено не только самое большое количество рукописей, но и самые ценные из них (Халидов, 1985).

Например, библиотека Миллет владеет последним оставшимся оригиналом ру-

serhatengul.com

Feyzullah Efendi and has a rich collection of manuscripts, including more than 3,500 in Arabic, more than 500 in Persian and about 2,500 in Turkish (Jones, 2017).

However, the most famous among medieval scholars of the whole world is the Suleymaniye Public Library, located in two madrassas built in the 1550s as part of the Suleymaniye mosque complex. The building was designed and built by the famous Ottoman architect Mimar Sinan on the order of Sultan Suleiman the Magnificent. At the beginning of the 20th century, the library was sepa-

**THE NUMBER
OF BOOKS
PROCESSED AND
THE REPUTATION
OF TEACHERS WERE
THE MEASURE OF
EDUCATION AND
AUTHORITY OF A
SCIENTIST**

**КОЛИЧЕСТВО
ПЕРЕРАБОТАННЫХ
КНИГ И РЕПУТАЦИЯ
УЧИТЕЛЕЙ
СЛУЖИЛИ
МЕРИЛОМ
ОБРАЗОВАННОСТИ
И АВТОРИТЕТА
УЧЁНОГО**

кописи «Диван лугат ат-турк», написанным Махмудом Кашгарским, которая считается наиболее важной языковой реликвией тюркских языков после орхонских надписей. Здание этой старинной библиотеки было построено в 1700 году Муфтием Сейидом Фейзулла Эфенди и имеет богатую коллекцию рукописей, в том числе более 3500 на арабском, более 500 на персидском и около 2500 на турецком языках (Jones, 2017).

Однако, наибольшей известностью среди ученых средневековья всего мира пользуется публичная библиотека Сулеймание, расположенная в двух медресе, построенных в 1550-х годах как часть комплекса мечети Сулеймание. Здание спроектировано и построено известным османским архитектором Мимаром Синаном по заказу Султана Сулеймана Великолепного. В начале 20 века библиотека была отделена от мечети и стала публичной научной библиотекой. Библиотека Сулеймание является самой большой библиотекой рукописей в Турции и хранит одну из самых обширных рукописных коллекций в мире.

Эта коллекция сделала ее важнейшим центром для исследователей, работающих по всем историческим периодам и регионам исламского мира. Здесь хранится 100 000 томов рукописей и 50 000 томов печатных документов на арабском языке. Они охватывают сферы права и юриспруденции, художественные тексты и проповеди, такие науки, как логика, риторика и грамматика, а также широкий круг других вопросов и отраслей знаний. Сочинителями и составителями этих старинных книг были многочисленные поколения ученых, которые провели свои жизни в медресе, библиотеках и дворцах Стамбула и за его пределами. Это сокровище не только для османов, но и для ис-

rated from the mosque and became a public scientific library. The Suleymaniye is the largest library of manuscripts in Turkey and holds one of the most extensive collections of manuscripts in the world.

This collection has made Suleymaniye an important center for researchers studying all aspects of the history and culture of the Islamic world. It contains 100,000 volumes of manuscripts and 50,000 volumes of printed documents in Arabic. They cover the areas of law and jurisprudence, artistic texts and sermons, logic, rhetoric and grammar, as well as a wide range of other issues and branches of knowledge. The composers and compilers of these old books were numerous generations of scholars who spent their lives in madrassas, libraries and palaces in Istanbul and beyond. This is a treasure not only for Ottoman historians, but also for researchers working in the field of Islamic history, both within the Ottoman Empire and beyond. The dating of manuscripts varies from the eleventh to the twentieth century, with the majority made in the seventeenth - early nineteenth centuries.

следователей, работающих в области исламской истории, как в период Османской империи, так и в иные исторические эпохи. Датировка рукописей варьируется от одиннадцатого до двадцатого века, причем большинство произведено в период семнадцатого - начала девятнадцатого веков. Эксперты приблизительно оценивают состав коллекции по языку в следующей пропорции: 60% рукописей на арабском языке, 30% - на турецком, 10% - на персидском языке и небольшое количество рукописей на других языках.

Библиотека Сулеймание также содержит обширную коллекцию печатных материалов на османском турецком, арабском и персидском, а также на европейских языках. Кроме того, в библиотеке хранятся личные заметки и архивы некоторых известных ученых двадцатого века. После оцифровки рукописей, которая активно проводилась в период с 2002 по 2011 год, читатели могут получить доступ ко всей коллекции библиотеки с компьютеров в читальном зале (Shafir et al., 2013). На ос-

Experts estimate the language composition of the collection in such a proportion – 60% of the manuscripts in Arabic, 30% in Turkish, 10% in Persian, and a small number of manuscripts in other languages.

The Suleymaniye Library also contains an extensive collection of printed materials in Ottoman Turkish, Arabic and Persian, as well as in European languages. In addition, personal notes and archives of some famous scientists of the twentieth century are stored in the library. After digitizing manuscripts, which was actively conducted from 2002 to 2011, readers can access the entire library collection from computers in the reading room (Shafir et al., 2013). Based on the personal experience of the author it should be added, however, that without knowledge of the Turkish language and the transliteration rules of foreign names, working with an electronic catalog is quite difficult. Therefore, researchers who want to work in local repositories need to expand their language repertoire and include Turkish in it. The important thing is that you can order copies of rare books and manuscripts, for foreign guests this service is paid, but absolutely free of charge for teachers and researchers from Turkish universities. This fair approach definitely testifies to the special respect of Turkish society for national science and domestic scientists and educators.

One of the oldest and largest libraries in Istanbul, Beyazıt State Library ("Kütüphane-i Umum-i Osmanî"), opened in 1884, was also part of the Suleymaniye Mosque complex in the past. In accordance with the governmental decision, in 1953 it became a large library complex, which was renovated and restored on behalf of public expense. The library contains more than 800,000 books and about 1,000,000 documents. It should be mentioned that highly qualified specialists work in the library's research center, and they are not only library experts but also scholars in history, manuscript descriptions, and linguistics. Scientists from Kazakhstan, who visited a number of Istanbul repositories in December last year, found here not only a large amount of handwritten material but also professional advice from Turkish colleagues. They discussed the prospects for research in the field

новании личного опыта автора следует добавить, однако, что без знания турецкого языка и правил транслитерации иностранных имен работать с электронным каталогом достаточно сложно. Так что исследователям, которые хотят работать в местных хранилищах, нужно расширить свой языковой репертуар и включить в него турецкий язык. Можно заказать копии редких книг и рукописей, для зарубежных гостей эта услуга платная, но абсолютно бесплатно для преподавателей и исследователей из турецких университетов. Этот подход определенно свидетельствует об особом уважении турецкого общества к национальной науке и отечественным ученым и педагогам.

Одна из старейших и крупнейших библиотек Стамбула, Государственная библиотека Баязит («Kütüphane-i Umum-i Osmanî»), открытая в 1884 году, тоже была частью комплекса мечети Сулеймание (кулие). В соответствии с решением правительства, в 1953 году она превратилась в большой библиотечный комплекс, который постоянно ремонтируется и реставрируется за государственный счет. В библиотеке хранится более 800 000 книг, более 1 000 000 документов. Что очень важно, в исследовательском центре при библиотеке работают высококвалифицированные специалисты, среди них не только эксперты библиотечного дела, но ученые в области истории, описания рукописей, лингвисты. Ученые из Казахстана, посетившие в декабре прошлого года ряд стамбульских хранилищ с научной целью, нашли здесь не только большое количество рукописного материала, но и профессиональную консультацию турецких коллег. Они обсудили перспективы исследований в области тюркских языков и культур средневековья, в частности проекты по кипчакской истории и литературе. Надо упомянуть, что весь рукописный фонд оцифрован, и поэтому ознакомиться даже с самыми редкими рукописями и получить их копии стало возможно (Tabanlıoğlu Architects, 2018).

Библиотека Центра исламских исследований (İSAM) в Стамбуле занимает особое место в сфере изучения исламского на-

of Turkic languages and cultures of the Middle Ages, opportunities for joint projects on Kipchak history and literature. The entire manuscript fund is also digitized, and therefore it became possible to be acquainted with even the rarest manuscripts and get their copies (Tabanlıoğlu Architects, 2018).

The Library of the Center for Islamic Studies in Istanbul holds a special place in the study of Islamic heritage. The library began its activities in 1988 in the same building as the General Administration of the Encyclopedia of Islam at the Foundation for Turkish Religious Affairs -Türkiye Diyanet Vakfı (TDV). The largest project of the waqf was the release of the 44-volume "Encyclopedia of Islam" in Turkish, published on the Internet. In 1993, the two organizations merged to form the TDV Center for Islamic Studies - ISAM.

In addition to a rich collection of more than 250,000 books and more than 17,000 other documents, there are sources not only on Islamic culture, history and civilization, but also on other branches of social sciences, including Turkish history, culture and literature. It holds many private collections with significant rare archival documents (ISAM, 2008).

Another distinctive feature of this center is that, thanks to a program of special grants, it enables young researchers from foreign countries to plunge into the fruitful and friendly atmosphere of science and academic communication within their walls. Many young scientists of Kazakhstan remember with gratitude the time spent in this treasury of world culture.

The tradition of generous donations continues in our time. The library of historical and artistic literature and arts of the Kadikoy municipality, located in a building considered an

**THE MOST FAMOUS
AMONG MEDIEVAL
SCHOLARS OF THE
WHOLE WORLD IS
THE SULEYMANIYE
PUBLIC LIBRARY,
LOCATED IN TWO
MADRASSAS BUILT IN
THE 1550S AS PART
OF THE SULEYMANIYE
MOSQUE COMPLEX**

**НАИБОЛЬШЕЙ
ИЗВЕСТНОСТЬЮ
СРЕДИ УЧЕНЫХ
МЕДIEВИСТОВ
ВСЕГО МИРА
ПОЛЬЗУЕТСЯ
ПУБЛИЧНАЯ
БИБЛИОТЕКА
СУЛЕЙМАНИЕ,
РАСПОЛОЖЕННАЯ
В ДВУХ МЕДРЕСЕ,
ПОСТРОЕННЫХ В
1550-Х ГОДАХ КАК
ЧАСТЬ КОМПЛЕКСА
МЕЧЕТИ
СУЛЕЙМАНИЕ**

следования. Библиотека начала свою деятельность в 1988 году в том же здании, что и Главное управление «Энциклопедии ислама» при Фонде по делам религий Турции (TDV). Самым масштабным проектом вакфа стал выпуск 44-томной «Энциклопедии Ислама» на турецком языке, опубликованной в интернете. В 1993 году эти две организации объединились, образовав Центр исламских исследований TDV (ISAM).

Помимо богатой коллекции из более 250 000 книг и более 17 000 других документов здесь имеются источники по исламской культуре, истории и цивилизации, библиотека пополнила свою коллекцию другими областями социальных наук, особенно по турецкой истории, культуре и литературе. Он содержит. В ней хранится много частных коллекций, а также важные и редкие архивные документы (ISAM, 2008).

Еще одной отличительной чертой этого центра является то, что благодаря программе специальных грантов он позволяет молодым исследователям из других стран окунуться в плодотворную и дружескую атмосферу науки и академического общения в своих стенах. Многие молодые ученые Казахстана с благодарностью вспоминают время, проведенное в этой сокровищнице мировой культуры.

Традиция щедрых пожертвований продолжается и в наше время. Библиотека историко-художественной литературы и искусств муниципалитета Кадыкёй, расположенная в здании, которое считается выдающимся образцом архитектуры современного Стамбула, получила в дар от дочери бывшего президента Турции Джелала Баяра коллекцию из 30 000 книг своего покойного отца, а также ряд других

outstanding example of modern Istanbul's architecture, received from the daughter of former Turkish President Celal Bayar a collection of 30,000 books of her late father, as well as a number of other valuable works (Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi, 2014).

The first library stock of the Aptullah Kuran Library also consisted of 200 books donated by Harvard University; to date it has reached approximately 500,000, while donations have increased significantly. It also houses a rare collection of books from the 16th century (Boğaziçi University, 2008).

The fate of the peoples evolved differently. Some were sedentary, carefully and scrupulously recording the events of their past and present, in

**THE TRADITION
OF GENEROUS
DONATIONS
CONTINUES IN OUR
TIME**

**ТРАДИЦИЯ
ЩЕДРЫХ
ПОЖЕРТВОВАНИЙ
ПРОДОЛЖАЕТСЯ И В
НАШЕ ВРЕМЯ**

ценных работ (Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi, 2014).

Первый книжный фонд библиотеки Аптуллы Курана также состоял из 200 книг, подаренных Гарвардским университетом, к 2004 году она достигла около 500000, при этом пожертвования значительно увеличились. Здесь также хранится редкая коллекция книг 16-го века (Boğaziçi University, 2008).

Судьбы народов складывались по-разному. Одни вели оседлый образ жизни, тщательно и скрупулезно записывали события своего прошлого и настоящего, чтобы оставить потомкам летописную историю, которой они могли бы гордиться. Другие кочевали, преодолевая огромные пространства,

order to leave to their descendants a chronicle of history that they could be proud of. Others roamed, overcoming huge spaces, choosing a life that was not burdened with material values, and retaining their version of history in oral form rather than in hand-written scrolls. So it was for the time being. However, there comes a time when, in order to restore a complete picture of the past, we have to turn to all available sources, which contain necessary and little-known materials about previous events, facts, and people. This is the cycle of history and it is remarkable that there is the possibility of restoring historical memory thanks to the great cultural repositories of written monuments. This applies to both peoples with a rich written heritage, and those whose details were recorded by representatives of other cultures and in other languages. The Kazakh history today is being restored from non-existence and is being written anew, as is evident in all nations gaining independence and getting rid of foreign and often arbitrary interpretations of their past. In this situation, it is especially important to have reliable sources, free from ideological attitudes and patterns of old and recent rulers. That is what we find in the written treasures of the Istanbul libraries. □

References:

1. Khalidov, A. (1985) Arabic manuscripts and Arabic handwritten tradition. – "Science" Publishing House. – Moscow. – p. 303.
2. Jones, M. K. (2017). Feyzullah Efendi Madrasa. Retrieved from <http://culturecityistanbul.blogspot.com/2017/04/feyzullah-efendi-madrasa.html>. Accessed on 13.01.2019.
3. Shafir, N., Markiewicz, C. (2013), Süleymaniye Library. Retrieved from HAZİNE, 10 October, <http://hazine.info/2013/10/10/suleymaniye-library/> Accessed on 13.01.2019.
4. Tabanlıoğlu Architects. (2018). Retrieved from <http://www.tabanlıoglu.com/project/beyazit-state-library/>. Accessed on 13.01.2019.
5. ISAM. (2008). Retrieved from http://english.isam.org.tr/index.cfm?fuseaction=objects2.detail_content&cid=282&cat_id=18&chid=41 Accessed on 13.01.2019.
6. Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi. (2014). Retrieved from <http://www.kbtesak.org/> Accessed on 13.01.2019.
7. Boğaziçi University. (2008). Retrieved from http://www.library.boun.edu.tr/en/kutuphane_hakkinda.php. Accessed on 13.01.2019.

выбирая жизнь, не обремененную материальными ценностями, и сохраняя свою версию истории скорее в устной форме, чем в рукописных свитках. Так было до поры до времени. Однако приходит время, когда для восстановления прошлого приходится обращаться к источникам, которые содержат необходимые и малоизвестные материалы о предшествующих событиях, фактах и людях. Таков круговорот истории, и замечательно, что есть возможность восстановления исторической памяти благодаря великим культурным хранилищам письменных свидетельств.

Это касается как народов с богатым письменным наследием, так и тех этносов, сведения о которых фиксировались представителями иных культур и на иных языках. Казахская история сегодня восстанавливается из небытия и пишется заново, как, очевидно, у всех народов, обретающих независимость и избавляющихся от чужих и часто произвольных интерпретаций своего прошлого. И в этой ситуации особенно важно иметь надежные источники, свободные от идеологических установок и шаблонов давних и недавних правителей. Именно это мы находим в письменных сокровищах стамбульских библиотек. □

Источники:

1. Халидов А. (1985) Арабские рукописи и арабская рукописная традиция. - Издательство «Наука». - Москва. – 303 с.
2. Jones, M. K. (2017). Feyzullah Efendi Madrasa. Retrieved from <http://culturecityistanbul.blogspot.com/2017/04/feyzullah-efendi-madrasa.html>. Accessed on 13.01.2019.
3. Shafir, N., Markiewicz, C. (2013), Süleymaniye Library. Retrieved from HAZİNE, 10 October, <http://hazine.info/2013/10/10/suleymaniye-library/> Accessed on 13.01.2019.
4. Tabanlıoğlu Architects. (2018). Retrieved from <http://www.tabanlıoglu.com/project/beyazit-state-library/>. Accessed on 13.01.2019.
5. ISAM. (2008). Retrieved from http://english.isam.org.tr/index.cfm?fuseaction=objects2.detail_content&cid=282&cat_id=18&chid=41 Accessed on 13.01.2019.
6. Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi. (2014). Retrieved from <http://www.kbtesak.org/> Accessed on 13.01.2019.
7. Boğaziçi University. (2008). Retrieved from http://www.library.boun.edu.tr/en/kutuphane_hakkinda.php. Accessed on 13.01.2019.

ÇİN'İN ORTA ASYA ARAŞTIRMALARI

OMIRBEK HANAYI

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ,
UZMAN ARAŞTIRMACI

ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ, АҒА ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕР

ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ТУРАЛЫ ЗЕРТТЕУЛЕРІ

Tarihi İpek Yolu güzergâhı üzerinde bulunan geniş Orta Asya bölgesi, eskiden beri Çin'de merak konusu olmaya devam etmektedir. Çin'de Orta Asya bölgesi ile ilgili yazın eski Çin kaynaklarındaki "Xi Yu" (Batı Bölgesi) kavramına kadar uzanmaktadır. Çünkü Çin'in tarihi kayıtlarında kullanılan "Batı Bölgesi" coğrafi terimi, kimi zaman tarihi İpek Yolu'nun önemli bir geçiş noktası olan Orta Asya'yı da içermiştir. Her ne kadar tanımlanmış bir terim olmamasına rağmen, söz konusu "Batı Bölgesi" kavramı çerçevesindeki tarihi kayıtların Çin'in Orta Asya üzerindeki çağdaş tarihi ve coğrafi araştırmaları açısından oldukça önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Ayrıca, 1930'larda Orta Asya tarihiyle ilgili yabancı dildeki önemli eserlerin Çince'ye çevrilmesi de Çin'de Orta Asya bölgesini tanımlamasında önemli katkı sağlamıştır. Örnek olarak, 1934'de Alman asıllı Rus şarkiyatçısı Emil Bretschneider'in "Karaitaylar Tarihi" (Xi Liao Shi), 1935'de Fransız sinolog Joseph Charignon'un "Marko Polo'nun Seyahatleri" (Le Livre de Marco Polo) ile Japon tarihçisi Fujita Toyohachi'nin "Batı Bölge Araştırmaları" (Xi Yu Yan Jiu) ve 1936'da Macar asıllı İngiliz arkeoloğu Aurel Stein'in "Orta Asya Arkeolojisi" (On Ancient Central-Asian Tracks) eserleri Çin'de Çinceye çevrilerek yayınlanmıştır [1][2][3][4].

Genel olarak Çin'in Orta Asya üzerindeki bilimsel araştırmaları ise, ancak 1970'lerin sonundan itibaren başlamıştır. 1970'lerin sonunda Çin'de Orta Asya üzerinde araştırma yapan araştırma merkezleri ve enstitüler açılmış ve önemli dergiler yayınlanmaya

Tarihi Жібек жолының бойындағы Орталық Азия аймағы ежелден бері Қытайдың қызығушылығын тудырып келеді. Орталық Азия туралы Қытайдағы ең алғашқы жазба дерек қытайдың ежелгі тарихи кітаптарында «Батыс өңір» (Xi Yu) деген атаумен кездеседі. Қытайдың тарихи жазбаларында қолданылатын «Батыс өңір» географиялық атауы Жібек жолы еңдей өтетін Орталық Азия аймағын да белгілі дәрежеде қамтиды. Дегенмен «Батыс өңір» атауының білдіретін мағынасы анық болмағанына қарамастан, Қытайдың Орталық Азия туралы қазіргі тарихи және географиялық зерттеулері тұрғысынан да маңызды рөл атқарды деуге болады. Сондай-ақ, 1930 жылдарда Орталық Азия тарихы туралы шет тілдердегі маңызды зерттеу еңбектерінің қытай тіліне аударылуы да Қытайдың Орталық Азия аймағын тануына айтарлықтай үлес қосты. Мысалы, 1934 жылы ресейлік неміс шығыстанушы Эмилий Бретшнейдердың «Қара Қытайлар тарихы» (Xi Liao Shi), 1935 жылы француз қытайтанушысы Джозеф Чаригонның «Марко Полоның саяхаты» (Le Livre de Marco Polo) мен жапон тарихшысы Фудзита Тоёхатидың «Батыс өңір зерттеулері» (Xi Yu Yan Jiu) және 1936 жылы британдық венгр археолог Ауфель Стейннің «Орталық Азия Археологиясы» (On Ancient Central-Asian Tracks) атты шығармалары Қытайда қытай тіліне аударылып жарияланған болатын [1] [2] [3] [4].

Жалпы алғанда, Қытайдың Орталық Азия туралы ғылыми зерттеулері 1970 жылдардың соңында ғана басталды. 1970-ші жыл-

бастамаştır. Bu дәнемде Қін'ін Орта Азия араştırмалары, үлкенін Советлер Бірлігі үзеріндекі араştırмалары кассамында гүндеме гелміştir. Долоысыла Қін'декі ilk Орта Азия араştırма курулушлары ве yayınларын исимлері де Советлер Бірлігі ile алалалыdır. Өрнегін, Eylül 1978'da Урумчі'декі Sincan Üniversitesi'nde Совет Араştırмалары Bölümü курулmuş ве esas olarak Советлер Бірлігі'не бағлы Орта Азия Cumhuriyetleri үзерінде этник, тарихи, sosyal ве ekonomik араştırмалар yapmaya бастамаştır. Yine bu çerçevede Haziran 1979'da Sincan Üniversitesi'nde Орта Азия Тарих Араştırма Bölümü ве 1980'de Орта Азия Coğrafi Араştırма Bölümü курулmuştur. 1987'de ise söz konusu bölümler birleştirilerek Орта Азия Kültür Араştırма Enstitüsü olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu Enstitü, günümüzde Қін'ін Орта Азия араştırмаларындакі en önemli merkezlerden biri olan Sincan Üniversitesi Орта Азия Араştırма Enstitüsü'nün temelini oluşturmıştır [5]. O dönemde Орта Азия үзерінде араştırма yapan diğer bir курулуш ise, 1981'de Қін Sosyal Bilimler Akademisi'ne (CASS) бағлы olarak курулан Советлер ве Doğu Avrupa Араştırма Enstitüsü'dür [6]. Қін'ін mevcut Орта Азия араştırмаларындакі en önemli dergilerden olan Орта Азия Араştırмалары dergisinin (1980) eski adı "Советлер-Орта Азия Араştırмалары" iken, Rusya, Орта Азия ве Doğu Avrupa Араştırмалары (Russian, East European & Central Asian Studies) dergisinin (1981) eski adı "Советлер, Doğu Avrupa Meseleleri" idi [7] [8]. Ayrıca, Pekin yönetimi де reform ве dışı açılma politikası kapsamında Орта Азия veya Avrasya bölgesi үзеріндекі араştırмалара büyük önem vermiştir. Örneğin, 1980'de курулан Sincan Uygur Özerk Bölgesi (SUÖB) Sosyal Bilimler Akademisi'ne бағлы Орта Азия Араştırма Enstitüsü ве 1989'da Қін Devlet Konseyi'ne

**TARİHİ İPEK YOLU
GÜZERGÂHI ÜZERİNDE
BULUNAN GENİŞ
ORTA ASYA BÖLGESİ,
ESKİDEN BERİ ÇİN'DE
MERAK KONUSU
OLMAYA DEVAM
ETMEKTEDİR**

**ТАРИХИ ЖІБЕК
ЖОЛЫНЫҢ
БОЙЫНДАҒЫ
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ
АЙМАҒЫ ЕЖЕЛДЕН
БЕРІ ҚЫТАЙДЫҢ
ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН
ТУДЫРЫП КЕЛЕДІ**

дардың соңында Қытайда Орталық Азияны зерттейтін зерттеу орталықтары мен институттар ашылып, көрнекті журналдар басылып шықты. Осы кезеңде Қытайдың Орталық Азия зерттеулері Кеңес Одағы бойынша жүргізілген зерттеулер негізінде пайда болды. Сондықтан, Қытайдағы Орталық Азия туралы алғашқы зерттеу институттары мен жарияланымдардың аттары да Кеңес Одағымен байланысты болды. Мысалы, 1978 жылдың қыркүйегінде Үрімшідегі Шыңжаң

бағлы Геліштірме Арастырма Меркезі бұныесінде Аврасыа Сосыал Калкынма Арастырма Енстітүсү курулмуштур [7] [9].

1970'lerin sonundan 1991'in sonuna kadar, yani Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadarki bu dönem için, Çin'in Orta Asya araştırmalarının ilk dönemi denilebilir. Bu dönemin en önemli özelliği de Çinli araştırmacıların Orta Asya üzerindeki ilk somut eserlerinin ortaya çıkmasıdır. Örneğin, ilk olarak 1980'de "Orta Asya Tarihi" kitabını çıkaran Çinli tarihçi Wang Zhilai, 1986'da "Orta Asya Tarihinin Ana Hatları" ve 1989'da ise "Modern Orta Asya Tarihi" kitabını yayınlayarak Çin'in Orta Asya tarihi

университетінде Кеңес Одағын зерттеу кафедрасы құрылып, негізінен кеңестік Орталық Азия республикалары бойынша этнологиялық, тарихи, әлеуметтік және экономикалық зерттеулер жүргізе бастады. Осы бағытта 1979 жылдың маусым айында Шыңжаң университеті Орталық Азия тарихи зерттеу кафедрасы, ал 1980 жылы Орталық Азия географиялық зерттеу кафедрасы құрылды. 1987 жылы аталмыш кафедралар біріктіріліп Орталық Азия мәдениет зерттеу институты болып қайта құрылды. Институт Қытайдың Орталық Азияны зерттеудегі ең маңызды орталықтарының бірі санала-

араştırmalarına önemli bir ачılım getirilmiştir [10]. Ayrıca, bu dönemde Orta Asya halklarından çıkan önemli bilim adamlarının tarihi eserleri de Çinceye çevrilmiştir. Örneğin, 1981'de Alaeddin Ata Melik Cüveyni'nin "Tarih-i Cihan Güşa", 1983'te Mirza Muhammet Haydar Duğlat'ın "Tarih-i Reşidi" ve 1983-1986'da ise Reşidüddin Fazlul-lah-i Hemedani'nin "Cami'üt-Tevarih" adlı kitabı Çinceye çevrilmiştir [11] [12] [13]. Bu dönemdeki Çin'in Orta Asya araştırmalarının çoğunlukla Orta Asya'nın tarihi, coğrafyası, kültürü ve etnik durumu üzerinde odaklandığı görülmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Orta Asya ülkeleri ile Çin arasında 1992'de resmi diplomatik ilişkilerin kurulması, Çin'in Orta Asya araştırmalarının hızla gelişmesine büyük olanak sağlamıştır. 1992'den itibaren Orta Asya ülkeleriyle ikili ve çok taraflı siyasi, ticari-ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerini genişletmek yolunda önemli adımlar atan Çin, o dönemden bu yana Orta Asya'ya yönelik politikasını geliştirme ve gerekli stratejik önlemler alabilmesine yardımcı olan bilimsel mekanizmaları kurmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla 1992'den önce kurulmuş ve kısmen Orta Asya üzerinde araştırma yapan kuruluşların isimleri değiştirilerek yeniden yapılandırılmışlardır. Örneğin, Mayıs 1992'de CASS Sovyetler ve Doğu Avrupa Araştırma Enstitüsü'nün ismi Rusya, Doğu Avrupa ve Orta Asya Araştırmalar Enstitüsü olarak değiştirilmiş ve Enstitü'ye bağlı Orta Asya Araştırma Bölümü kurulmuştur [14]. Ayrıca, 1981'de kurulan Şanghay Sovyetler ve Doğu Avrupa Araştırma Enstitüsü ise 1992'de Şanghay Sosyal Bilimler Akademisi Doğu Avrupa, Orta Asya ve Güneybatı Asya Araştırma Enstitüsü olarak ve 1986'da kurulan Şanghay Sovyetler ve Doğu Avrupa

**GENEL OLARAK
ÇİN'İN ORTA ASYA
ÜZERİNDEKİ BİLİMSSEL
ARAŞTIRMALARI İŞE,
ANCAK 1970'LERİN
SONUNDAN İTİBAREN
BAŞLAMIŞTIR**

**ЖАЛПЫ АЛҒАНДА,
ҚЫТАЙДЫҢ
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ
ТУРАЛЫ ҒЫЛЫМИ
ЗЕРТТЕУЛЕРІ 1970
ЖЫЛДАРДЫҢ
СОҢЫНДА ҒАНА
БАСТАЛДЫ**

тын қазіргі Шыңжаң университеті Орталық Азия ғылыми-зерттеу институтының негізін қалыптастырды [5]. 1981 жылы Қытай әлеуметтік ғылымдар академиясында (ҚӘФА) құрылған Кеңес Одағы және Шығыс Еуропа ғылыми-зерттеу институты сол кезде Орталық Азия бойынша зерттеу жүргізген тағы бір маңызды орталық еді [6]. Қазіргі таңда Қытайдың Орталық Азия зерттеулері бойынша ең маңызды журналдарының бірі саналатын «Орталық Азия зерттеулері» (1980) журналының бұрынғы атауы «Кеңес Одағы және Орталық Азия зерттеулері» болса, «Ресей, Орта Азия және Шығыс Еуропа зерттеулері» (Russian, East European & Central Asian Studies) (1981) журналының бұрынғы атауы «Кеңес Одағы және Шығыс Еуропа мәселелері» болатын [7] [8]. Сонымен қатар, Қытай билігі «реформа және сыртқа есік ашу» саясаты аясында да Орталық Азия немесе Еуразия аймағы туралы зерттеулерге үлкен мән берді. Мысалы, 1980 жылы Шыңжаң Ұйғыр автономиялық районы Әлеуметтік ғылымдар академиясында Орталық Азия зерттеу институты және 1989 жылы Қытай Мемлекеттік кеңесіне қарасты Даму ғылыми-зерттеу орталығы аясында Еуразия әлеуметтік дамуды зерттеу институты құрылған еді [7] [9].

1970 жылдардың соңынан 1991 жылдың аяғына дейін, яғни Кеңес Одағы ыдырағанға дейінгі аталмыш кезеңді Қытайдың Орталық Азия зерттеулерінің алғашқы кезеңі деп атауға болады. Қытайлық зерттеушілердің Орталық Азия туралы алғашқы нақты ғылыми еңбектерінің пайда болуы бұл кезеңнің маңызды ерекшелігі болып табылады. Мысалы, 1980 жылы «Орталық Азия тарихы» атты кітабын шығарған қытайлық тарихшы Ван

Араштырмалар Вакфi iсе 1993'де Шанхай Рус-
 ыа, Доғу Аурупа ве Орта Асыа Араштырмалар
 Вакфi оларак yeniden yapıландырылмыштыр [15]
 [16]. Бу дөнемде Чiн, Орта Асыа үзеринде
 араштырма yapan механизмалары олуштырмак
 бирликте, Орта Асыа бөлгесиyle илгиленен ге-
 лекек несил Чiн араштырмачыларын да олуштырмак
 hedefiyle үлкeде yeni enstitüler kurmuş ve
 Орта Асыа үзеринде лисанс ве үйксек лисанс
 програмларын уыгуламaya башламыштыр. Örne-
 ğin, Mart 1994'te Lanzhou Üniversitesi'nde
 Орта Асыа Enstitüsü kurulmuş ve илгилі лисанс
 ве үйксек лисанс програмларын башламыштыр.
 [17] 1997'de iсе Чiн'de ilk оларак CASS Rus-
 ыа, Доғу Аурупа ве Орта Асыа Араштырмалар
 Enstitüsü'nde "Орта Асыа үлкелеринде Siyasal

Жылай 1986 жылы «Орталық Азия тарихы-
 ның негізгі мәселелері» және 1989 жылы
 «Орталық Азиядағы қазіргі заман тарихы»
 кітабын баспадан шығарып, Қытайдың Ор-
 талық Азия тарихы бойынша зерттеулері-
 не маңызды жол ашты [10]. Бұдан сырт,
 осы кезеңде Орталық Азия халықтарынан
 шыққан көрнекті ғалымдарының тари-
 хи еңбектері де қытай тіліне аударылды.
 Мысалы, 1981 жылы Мұхаммед Жуайни-
 дың «Тарихи жаһангүшай», 1983 жылы
 Мұхаммед Хайдар Дулатидың ««Тарихи
 Рашидиді» және 1983-1986 жылдары Ра-
 шид ад-Диннің «Жамиғ ат-тауарих» кітабы
 қытайшаға аударылды [11] [12] [13]. Бұл
 кезеңде Қытайдың Орталық Азия туралы
 зерттеулерінің көбінесе Орталық Азияның
 тарихы, географиясы, мәдениеті мен эт-
 никалық ерекшеліктеріне бағытталғанын
 көруге болады.

Кеңес Одағы ыдыраған кезде тәуелсіздік
 алған Орталық Азия елдері мен Қытай ара-
 сында 1992 жылы ресми дипломатиялық
 қарым-қатынастарды орнауы Қытайдың
 Орталық Азия туралы зерттеулерінің жыл-
 дам дамуына үлкен мүмкіндік берді. 1992
 жылдан бастап Орталық Азия елдерімен
 екіжақты және көп жақты саяси, сауда-э-
 кономикалық, әлеуметтік және мәдени
 байланыстарын кеңейту бойынша маңы-
 зды қадамдар жасаған Қытай содан бері
 Орталық Азияға қатысты саясатын қалып-
 тастыруға және қажетті стратегиялық ша-
 раларды қабылдауға көмектесетін ғылыми
 механизмдерді құруға тырысып келеді.
 Осыған байланысты, Қытайды 1992 жылға
 дейін құрылған және Орталық Азия бой-
 ынша жанамалай зерттеу жүргізетін ғылы-
 ми институттардың атулары өзгертіліп
 қайта құрылды. Мысалы, 1992 жылдың
 мамыр айында ҚЭҒА Кеңес Одағы және
 Шығыс Еуропа ғылыми-зерттеу институты-
 ның атауы Ресей, Шығыс Еуропа және Ор-
 талық Азия зерттеу институтына өзгертіліп,
 институт құрамында Орталық Азия зерттеу
 бөлімі құрылды [14]. Сонымен қатар, 1981
 жылы құрылған Шанхай Кеңес Одағы және
 Шығыс Еуропа ғылыми-зерттеу институты
 1992 жылы Шанхай әлеуметтік ғылымдар

İktisat” programı üzerinde doktora öğrencilerini kabul etmeye başlamıştır. [18]

Çin’in Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerinin giderek gelişmesine paralel olarak, Çin’in Orta Asya araştırmaları da genişletilmektedir. Verilere göre, 1990-2012 yılları arasında Çin’de Orta Asya konusunda 218 araştırma projesi gerçekleştirilmiş ve 7 binden fazla araştırma yayınlanmıştır. [19] Söz konusu araştırma sonuçlarının belli bir düzeyde Çin’in Orta Asya politikasının bilimsel altyapısını oluşturduğu söylenebilir. Günümüzde ise, Çin’de özellikle Orta Asya hakkında araştırma yapan 40’a yakın araştırma enstitüsü ve araştırma merkezi bulunmaktadır. Söz konusu kuruluşlar, özellikle Orta Asya bölgesinin tarih, etno-kültür, arkeoloji, coğrafya, enerji, yeraltı kaynakları, eğitim, teknik meseleler, altyapı, ulaşım, tarım, ticari-ekonomi, güvenlik, askeri, siyasi

**GÜNÜMÜZDE İSE,
ÇİN’DE ÖZELLİKLE
ORTA ASYA HAKKINDA
ARAŞTIRMA
YAPAN 40’A YAKIN
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ
BULUNMAKTADIR**

**ҚАЗІРГІ ТАҢДА
ҚЫТАЙДА ОРТАЛЫҚ
АЗИЯ ТУРАЛЫ
ЗЕРТТЕУ ЖҮРГІЗЕТІН
40-ҚА ЖУЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТТАРЫ
МЕН ҒЫЛЫМИ
ОРТАЛЫҚТАРЫ БАР**

академиясы Шығыс Еуропа, Орталық Азия және Оңтүстік-батыс Азия зерттеу институты болып өзгертілсе, 1986 жылы құрылған Шанхай Кеңес Одағы және Шығыс Еуропа зерттеу қоры 1993 жылы Шанхай Ресей, Шығыс Еуропа және Орталық Азия зерттеу қоры болып қайта құрылды [15] [16]. Осы кезеңде Қытайда Орталық Азия туралы зерттеулер жүргізетін ғылыми механизм қалыптасумен бірге, Орталық Азия аймағын зерттейтін келесі ұрпақ қытайлық зерттеушілерді жасақтау мақсатында жаңа ғылыми-зерттеу институттары да құрылып, Орталық Азия бойынша бакалавриат пен магистратура бағдарламалары әске қосылды. Мысалы, 1994 жылдың наурыз айында Ланжоу университетінде Орталық Азия институты құрылды және бакалавриат пен магистратура бағдарламалары бойынша оқу-оқыту жұмыстары

ve uluslararası ilişkiler alanında çeşitli bilimsel araştırmalar ve etkinlikler gerçekleştirilmektedirler.

Özet olarak, Çin'in Orta Asya araştırmalarının ana hedeflerinde ise, ülkenin sınır güvenliği ve SUÖB başta olmak üzere batı bölgesindeki istikrarın sağlanmasının yanı sıra, Çin'in enerji, ticari-ekonomik ve jeostratejik çıkarlarının yer aldığı söylenebilir. Ayrıca, yumuşak güç kavramına büyük önem veren Pekin, yurt dışında Konfüçyüs Enstitüsü ve Çin Kültürü Merkezi gibi bir dizi bilimsel kuruluşlar oluşturmalarının yanı sıra, Çin'in gelişmiş büyük şehirlerinde de yabancı ülkelere yönelik kültür ve araştırma merkezlerini kurmaya çalışmaktadır. Özellikle son yıllarda Çin'in Tek Kuşak Tek Yol girişimi çerçevesinde Orta Asya'nın önemi giderek artmışken, Orta Asya'da ekonomik etkinliğini güçlendirmenin yanı sıra ülkesinin bölgedeki yumuşak gücünü artırma çabasında bulunan Pekin yönetimi, Orta Asya araştırmalarına da büyük önem vermektedir. □

басталды. [17] 1997 жылы Қытайда алғаш рет ҚЭФА Ресей, Шығыс Еуропа және Орталық Азия зерттеу институтында «Орталық Азия елдерінің саяси экономикасы» бағытында PhD докторанттарды қабылдай бастады. [18]

Қытайдың Орталық Азия елдерімен қарым-қатынастарының дамуымен қатар, Қытайдың Орталық Азия туралы зерттеулері де кеңейе түсуде. Деректер бойынша, 1990-2012 жылдар аралығында Қытайда Орталық Азия бойынша 218 ғылыми жоба жүргізіліп, 7 мыңнан астам ғылыми зерттеу жарияланды. [19] Аталмыш зерттеулердің нәтижелері белгілі дәрежеде Қытайдың

**ЧІН'ІН ОРТА АСИА
АРАСТЫРМАЛАРЫНІН
АНА НЕДЕФЛЕРІНДЕ
ІСЕ, ҮЛКЕНІН СІНІР
ГҮВЕНЛІГІ ВЕ СУӨБ
БАШТА ОЛМАҚ ҮЗЕРЕ
БАТІ БӨЛГЕСІНДЕКІ
ІСТІКРАРІН
САĞЛАНМАСІНІН
ЯНІ СІРА, ЧІН'ІН
ЕНЕРЖІ, ТІCАРІ-
ЕКОНОМІК ВЕ
ЈЕОСТРЕТЕЈІК
ЧІКАРЛАРІНІН ЈЕР
АЛДІГІ СӨЈЛЕНЕБІЛІР**

**ҚОРЫТЫП
АЙТҚАНДА,
ҚЫТАЙДЫҢ
ОРТАЛЫҚ
АЗІА ТУРАЛЫ
ЗЕРТТЕУЛЕРІНІҢ
АСТАРЫНДА
ҚЫТАЙДЫҢ
ШЕКАРАЛЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІН
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ
ЖӘНЕ ШЫҢЖАҢ
СІЯҚТЫ БАТЫС
АЙМАҒЫНДА
ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ
САҚТАУ МАҚСАТЫ,
СОНДАЙ-АҚ, ЕЛДІҢ
ЕНЕРГЕТИКАЛЫҚ,
САУДА-
ЕКОНОМИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ
ГЕОСТРЕТЕЈІАЛЫҚ
МҮДДЕЛЕРІ ЈАТЫР**

Орталық Азия саясатының ғылыми негізін қалыптастырды деуге болады. Қазіргі таңда Қытайда Орталық Азия туралы зерттеу жүргізетін 40-қа жуық ғылыми-зерттеу институттары мен ғылыми орталықтары бар. Бұл институттар, әсіресе, Орталық Азия аймағының тарихы, этно мәдениеті, археологиясы, географиясы, энергетика саласы, жер асты байлықтары, білім беру жүйесі, техникалық мәселелері, инфрақұрылымы, көлік қатынасы, ауыл шаруашылығы, сауда-экономикасы, қауіпсіздік саласы, әскери, саяси және халықаралық қатынастары бойынша әртүрлі ғылыми зерттеу жұмыстарымен айналысуда.

Қорытып айтқанда, Қытайдың Орталық Азия туралы зерттеулерінің астарында Қытайдың шекаралық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және Шыңжаң сияқты батыс аймағында тұрақтылықты сақтау мақсаты, сондай-ақ, елдің энергетикалық, сауда-экономикалық және геостратегиялық мүдделері жатыр. Сондай-ақ, соңғы жылдары жұмсақ күш саясатына үлкен мән берген Қытай билігі шет елдерде Конфуций институты мен Қытай мәдени орталығы сияқты бірқатар ғылыми институттарды ашумен қатар, Қытайдың дамыған ірі қалаларында шет елдерге бағытталған мәдени және ғылыми орталықтарды құруға күш салуда. Атап айтқанда, соңғы жылдары Қытайдың «Бір белдеу, бір жол» бастамасы аясында Орталық Азияның маңыздылығының арта түсуіне байланысты Қытай билігі Орталық Азиядағы экономикалық ықпалын нығайтумен бірге, аймақтағы жұмсақ күшін күшейтіп, Орталық Азия туралы зерттеулерге барған сайын мән беруде. □

Kaynaklar:

1. Emil Bretschneider. Karahitaylar Tarihi (西辽史). Şanghay: Shangwu Basimevi, 1934.
2. Joseph Charignon. Marko Polo'nun Seyahatleri (马可波罗行纪). Şanghay: Shangwu Basimevi, 1935.
3. Fujita Toyohachi. Batı Bölge Araştırmaları (西域研究). Şanghay: Shangwu Basimevi, 1935.
4. Aurel Stein. Orta Asya Arkeolojisi (西域考古记). Şanghay: Zhonghua Basimevi, 1936.
5. Sincan Üniversitesi Orta Asya Araştırma Enstitüsü (新疆大学中亚研究院). Alınan yer: <http://zyjy.xju.edu.cn/xygk.htm#> Erişim tarihi: 07.01.2019.
6. CASS Rusya, Doğu Avrupa ve Orta Asya Araştırmalar Enstitüsü (中国社科院俄罗斯东欧中亚研究所). Alınan yer: https://www.lieguozhi.com/skwx_lgz/researchInstituteDetail?Id=10677&studyBranchID=44&SiteID=45 Erişim tarihi: 07.01.2019.
7. SUÖB Sosyal Bilimler Akademisi Orta Asya Araştırma Enstitüsü (新疆社会科学院中亚研究所). Alınan yer: [https://baike.baidu.com/item/%E6%96%B0%E7%96%86%E7%A4%BE%E4%BC%9A%E7%A7%91%E5%AD%A6%E9%99%A2%E4%B8%AD%E4%BA%9A%E7%A0%94%E7%A9%B6%E6%89%80#reference-\[1\]-1542241-wrap](https://baike.baidu.com/item/%E6%96%B0%E7%96%86%E7%A4%BE%E4%BC%9A%E7%A7%91%E5%AD%A6%E9%99%A2%E4%B8%AD%E4%BA%9A%E7%A0%94%E7%A9%B6%E6%89%80#reference-[1]-1542241-wrap) Erişim tarihi: 08.01.2019.
8. Russian, East European & Central Asian Studies. Alınan yer: <http://cass.cssn.cn/baokanchuban/qikanjiansuo/e/eluosizhong-yadongouyanjiu/> Erişim tarihi: 08.01.2019.
9. Çin Devlet Konseyi Geliştirme Araştırma Merkezi Avrasya Sosyal Kalkınma Araştırma Enstitüsü (国务院发展研究中心欧亚社会发展研究所). Alınan yer: <http://www.easdr.org.cn/jgjj> Erişim tarihi: 09.01.2019.
10. Wang Zhilai (王治来). Alınan yer: <https://baike.baidu.com/item/%E7%8E%8B%E6%B2%B8%E6%9D%A5> Erişim tarihi: 10.01.2019.
11. Alaeddin Ata Melik Cüveyni. Tarih-i Cihan Güşa (世界征服者史). Huhhot: İç Moğolistan Halk Basimevi, 1981.
12. Mirza Muhammet Haydar Duğlat. Tarih-i Reşidi (中亚蒙兀儿史). Urumçi: Sincan Halk Basimevi, 1983.
13. Reşidüddin Fazlullah-i Hemedani. Cami'üt-Tevarih (史集). Pekin: Şanghay: Shangwu Basimevi, 1983-1986.
14. CASS Rusya, Doğu Avrupa ve Orta Asya Araştırmalar Enstitüsü Orta Asya Araştırma Bölümü (中国社科院俄罗斯东欧中亚研究所中亚研究室). Alınan yer: http://euroasia.cssn.cn/zgskyeoys/jgsz/jgsz_zyyjs/ Erişim tarihi: 11.01.2019.
15. Şanghay Sosyal Bilimler Akademisi Doğu Avrupa, Orta Asya ve Güneybatı Asya Araştırma Enstitüsü (上海社会科学院东欧中亚研究所). Alınan yer: <http://www.ccas.shisu.edu.cn/a2/19/c3564a41497/page.htm> Erişim tarihi: 11.01.2019.
16. Şanghay Rusya, Doğu Avrupa ve Orta Asya Araştırmalar Vakfı (上海市俄罗斯东欧中亚学会). Alınan yer: <http://www.sssa.org.cn/selsdozy.htm#> Erişim tarihi: 11.01.2019.
17. Lanzhou Üniversitesi Orta Asya Enstitüsü Hakkında (兰州大学中亚研究所简介). Alınan yer: <http://icas.lzu.edu.cn/l/3/> Erişim tarihi: 11.01.2019.
18. Xu Haiyan (徐海燕). Kazakistan – Yeni İpek Yolunun Cevheri (哈萨克斯坦：新丝绸之路上的明珠) Hong Kong: Hong Kong Şehir Üniversitesi Basimevi, 2015.
19. Zhang Xueni. Çin'in 1990-2012 Yılları Arasındaki Orta Asya Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi (1990-2012 年国内有关中亚研究的文献计量分析). Arid Land Geography 37-4: 857-864. Temmuz 2014.

INDIA'S 2019 ELECTIONS: WHAT TO EXPECT?

ALBINA MURATBEKOVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ВЫБОРЫ-2019 В ИНДИИ: ЧЕГО СЛЕДУЕТ ЖДАТЬ?

In April-May 2019, India, the world's largest democracy, will experience its 17th national elections, thus mid-way through the pre-election race it would be interesting to overview the ongoing competition of the major parties and expectations of the electorate. Given that India, with more than 815 million people eligible to vote, represents a complex diversity of religious, linguistic, and caste communities, it would be extremely difficult to predict the outcomes of the elections.

Undoubtedly, the ruling Bharatiya Janata Party (BJP) of Prime Minister Narendra Modi will be among the favorites of the election this time as well. As a result of the previous 2014 elections, the BJP achieved a historical single-party majority at the Lok Sabha (the lower house of the Indian parliament), which happened for the first time since the one-party dominant system led by the Indian National Congress party during 1952-1989 [Sridharan, 2014]. Yet for the Congress Party, the 2014 elections were among the worst in history, with only 44 seats won, whereas for the BJP, in case of repeating the 2014 success, there is a chance to turn the country into a majoritarian democracy, with the single party gaining hegemonic control over all state in-

**IT IS STILL EARLY
TO FORECAST THAT
INDIA WILL HAVE
A NEW PRIME
MINISTER, EVEN
THOUGH THE
BJP ELECTORAL
COALITION
DEMONSTRATES
SIGNS OF STRAIN**

**ЕЩЕ РАНО
ПРОГНОЗИРОВАТЬ,
ЧТО В ИНДИИ
БУДЕТ НОВЫЙ
ПРЕМЬЕР-
МИНИСТР, ХОТЯ
ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ
КОАЛИЦИЯ БДП
ДЕМОНСТРИРУЕТ
ПРИЗНАКИ
ПЕРЕНАПРЯЖЕНИЯ**

В апреле-мае 2019 года Индия, крупнейшая в мире демократия, проведет 17-е по счету национальные выборы, следовательно, в середине предвыборной гонки было бы интересно рассмотреть текущую конкуренцию среди основных партий и ожидания электората. Учитывая, что Индия, где более 815 миллионов человек имеют право голоса, представляет собой сложное разнообразие религиозных, языковых и кастовых общин, предсказать исход выборов будет крайне сложно.

Несомненно, правящая партия премьер-министра Нарендры Моды «Бхаратия джаната парти» (БДП) будет в числе фаворитов и на предстоящих выборах. В результате предыдущих выборов 2014 года БДП получила историческое однопартийное большинство в Лок Сабха (нижняя палата индийского парламента), что произошло впервые со времени существования системы доминирования одной партии в лице Индийского национального конгресса в 1952-1989 годах [Sridharan, 2014]. Однако для Партии конгресса, получившей всего лишь 44 места, выборы 2014 года были одними из худших в истории, тогда как БДП в случае повторения успеха 2014 года имеет шанс превратить

stitutions [Mukhopadhyay, 2018]. It is also worth mentioning that there was a record turnout at the past elections, with roughly 550 million citizens casting a vote, which accounts for 66.4% of eligible voters, compared to 58% registered during the two previous elections [Vaishnav, 2018a]. The heightened interest to the previous elections were due to the popularity of Modi, who remains one of the most popular politicians in India. He managed to inspire the nation with a slogan “achhe din” (good times) for the economy and by making several ambitious promises. Moreover, the negative sentiment against the Congress-led coalition because of corruption and the poor level of governance also played into the hands of the BJP that called on the Indian people to believe in good times with the new government led by Modi.

However, the ongoing election race shows that it will be difficult for the BJP to generate a similar interest among the public. Although Modi's government did follow some of his campaign promises, such as starting pro-poor economic schemes and innovative programs Smart India and Clean India, the demonetization of high-value currency notes in November 2016 and the introduction of the Goods and Service Tax (GST) in July 2017 were harshly criticized by the public. The demonetization of five hundred and one thousand rupee notes, which comprised 86% of India's currency in circulation, was driven by the idea of nullifying black money savings and the desire to boost transparency of economy, whereas the implementation of the GST reified the motto of “one country, one tax, one market”. Even though these economic changes seem very important in the long-term perspective, in the medium term they have damaged the country's small and medium enterprises.

DESPITE AN INCREASING ECONOMIC GROWTH OF INDIA THAT REMAINS ONE OF THE HIGHEST AMONG THE EMERGING ECONOMIES, THE ECONOMIC ANXIETIES OF THE POPULATION CAUSE A NEGATIVE IMPACT ON THE BJP'S ELECTION STRATEGY

НЕСМОТЯ НА УВЕЛИЧИВАЮЩИЙСЯ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ ИНДИИ, КОТОРЫЙ ОСТАЕТСЯ ОДИН ИЗ САМЫХ ВЫСОКИХ СРЕДИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН, ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТРЕВОГИ НАСЕЛЕНИЯ ОКАЗЫВАЮТ НЕГАТИВНОЕ ВЛИЯНИЕ НА ИЗБИРАТЕЛЬНУЮ СТРАТЕГИЮ БДП

страну в мажоритарную демократию с единственной доминирующей партией, которая получит контроль над всеми государственными институтами [Mukhopadhyay, 2018]. Также стоит отметить рекордную явку на прошлых выборах, в которых приняло участие примерно 550 миллионов граждан, что составляет около 66,4% от общего числа избирателей, по сравнению с 58%, зарегистрированными в ходе двух предыдущих выборов [Vaishnav, 2018a]. Повышенный интерес к предыдущим выборам был вызван популярностью Моды, который и по сей день остается одним из самых популярных политиков в Индии. Ему удалось вдохновить нацию лозунгом «achhe din» («хорошие времена») для экономики и рядом других амбициозных обещаний. Более того, негативный настрой в отношении коалиции во главе с Партией конгресса из-за коррупции и низкого уровня управления также сыграл на руку БДП, которая призвала индийский народ верить в хорошие времена с новым правительством под руководством Моды.

Тем не менее, продолжающаяся предвыборная гонка показывает, что БДП будет трудно вызвать аналогичный интерес среди общественности. Несмотря на то, что правительство Моды выполнило ряд своих предвыборных обещаний, такие как запуск экономических схем в интересах малоимущих и инновационных программ «Умная Индия» и «Чистая Индия», изъятие из обращения банкнот высокого номинала в ноябре 2016 года и введение налога на товары и услуги (GST) в июле 2017 года подверглись резкой критике со стороны общественности. Вывод из оборота купюр номиналом в пятьсот и тысяча рупий, которые составляли

Furthermore, Modi's campaign promised to stimulate job creation and overhaul the economic situation, but, despite Modi's attempts to reenergize the Indian economy, dissatisfaction with the existing economic conditions is still an issue. Particularly, it is seen among rural residents, especially farmers, who comprise almost half of the labor force in India. They organized a series of protests throughout the country demanding government aid [Kumar, 2018]. Besides, Modi's 2014 election campaign promise to achieve total employment was implemented only partially since nonfarm jobs increased, while farming jobs experienced a decline, also due to poor climate conditions and droughts [Vaishnav, 2018a]. Thus, during the forthcoming elections, less enthusiasm is expected among rural voters with respect to the incumbent prime minister and his government. In addition, the new middle class, showing a disaffection with how their needs are addressed, creates another concern for the BJP's election campaign. Consequently, despite an increasing economic growth of India that remains one of the highest among the emerging economies, the above-mentioned economic anxieties of the population cause a negative impact on the BJP's election strategy.

Meanwhile, the BJP represents Hindu nationalism with the key target to attract Hindus, who constitute 80% of the Indian population. Importantly, during the 2014 elections, among 282 BJP members elected to the parliament, there was no single Muslim, hence the party is often criticized as an anti-minority party in nature [Rachman, 2018]. The BJP is not only a political party as its ideological guiding force comes from the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS), a right-wing, Hindu nationalist organization, which in its pre-1947 history was known not only for demanding India's independence but also for promoting the creation of "Hindustan," a land intended exclusively for Hindus. At present, the RSS is the largest nongovernmental organization that serves as a mentor to BJP cadres [Vaishnav, 2018b].

In foreign policy, the BJP government has shown a relative success, albeit foreign policy

86% денежной массы Индии в обращении, был продиктован идеей аннулирования незаконно полученных сбережений и стремлением повысить прозрачность экономики, в то время как внедрение GST было воплощением девиза «одна страна, один налог, один рынок». Несмотря на то, что эти экономические изменения представляются очень важными в долгосрочной перспективе, в среднесрочной они нанесли ущерб малым и средним предприятиям страны. Более того, в ходе своей кампании Модии обещал стимулировать создание рабочих мест и улучшить экономическую ситуацию, но, несмотря на попытки Модии оживить экономику Индии, неудовлетворенность существующими экономическими условиями все еще остается проблемой. В частности, недовольство наблюдается среди сельских жителей, особенно фермеров, которые составляют почти половину рабочей силы Индии. Они организовали серию протестов

does not always figure as a key issue during elections. Internationally, Modi's foreign policy has been characterized by exceptional dynamism and is driven by his personal ambition. The easing of the "non-alignment" past and the development of multilateral relations based on the strategic geo-economic vision for India have been one of the main directions of Modi's tenure. He encourages the integration of domestic economic interests with foreign affairs, such as through an increase in foreign direct investment and the promotion of "Make in India" and "Digital India" campaigns worldwide.

Thus, the BJP traditionally promotes pro-business policies, relying on social welfare, foreign policy and national security based on the Hindutva (Hinduness) principles, which is seen as a basis for true national security and the global recognition of India. Meanwhile, as of mid-2018, the BJP ruled in 20 of India's 29 states. To compare, the Congress Party ran only three states [Vaishnav, 2018c]. However, the political background has undergone some changes, especially during the state elections held in December 2018. They resulted in the decline of the BJP's electoral seats: in Rajasthan and Ch-

стов по всей стране, требуя государственной помощи [Kumar, 2018]. Кроме того, обещание предвыборной кампании Модии 2014 года обеспечить полную занятость населения была выполнена лишь частично, поскольку количество рабочих мест в несельскохозяйственном секторе увеличилось, а в сельском хозяйстве сократилось, в том числе из-за плохих климатических условий и засухи [Vaishnav, 2018a]. Таким образом, во время предстоящих выборов среди сельских избирателей ожидается меньший энтузиазм в отношении действующего премьер-министра и его правительства. Более того, новый средний класс, демонстрирующий недовольство тем, как удовлетворяются его потребности, создает еще одну проблему для предвыборной кампании БДП. Следовательно, несмотря на увеличивающийся экономический рост Индии, который остается одним из самых высоких среди развивающихся стран, вышеупомянутые экономические тревоги населения оказывают негативное влияние на избирательную стратегию БДП.

Между тем, БДП представляет индуист-

hattisgarh the BJP conceded the majority to the Congress Party, while in Madhya Pradesh the BJP only gained half of its former seats [Kumar, 2018]. Similarly, in November 2018, the BJP won only three of 13 parliamentary by-elections, and five of 22 state legislature elections [Mukhopadhyay, 2018]. The outcomes of these key state elections have testified to the escalating contest between the BJP and the Congress Party. However, it is still early to forecast that India will have a new prime minister, even though the BJP electoral coalition demonstrates signs of strain.

Meantime, the Congress Party coalition, led by Rahul Gandhi, is the main competitor of the BJP for an electoral victory. Even though the 2014 elections witnessed a low interest in the Congress Party, this time it will be a strong challenger. Rahul Gandhi, who assumed the presidency in the Congress Party in 2017, appears to be more focused and consistent, and, while during the 2014 elections the electorate believed in the future good times inspired by Modi, now they already see to what extent his promises have been implemented, which gives Gandhi more chances to win.

Nevertheless, the BJP's and Modi's positions still remain the strongest in the country, and he has every chance to extend his tenure. Internationally, Modi's victory would further strengthen him as a regional leader with global ambitions, as well as reinforce India's standing in the world stage. So, only time will show whether an ample political will of Modi's government will overcome the highly complex political environment and win the support of the electoral majority or the Congress dynasty, which had ruled India for most of the post-independence era, will experience a resurrection with its heir Rahul Gandhi. □

INTERNATIONALLY, MODI'S FOREIGN POLICY HAS BEEN CHARACTERIZED BY EXCEPTIONAL DYNAMISM AND IS DRIVEN BY HIS PERSONAL AMBITION

НА МЕЖДУНАРОДНОЙ АРЕНЕ ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА МОДИ ХАРАКТЕРИЗУЕТСЯ ИСКЛЮЧИТЕЛЬНЫМ ДИНАМИЗМОМ И ДИКТУЕТСЯ ЕГО ЛИЧНЫМИ АМБИЦИЯМИ

ский национализм, ставя в качестве главной цели привлечение индуистов, которые составляют 80% населения Индии. Важно отметить, что во время выборов 2014 года среди 282 членов БДП, избранных в парламент, не было ни одного мусульманина, соответственно БДП часто критикуют как партию, которая по своей природе выступает против национальных меньшинств [Rachman, 2018]. БДП является не просто политической партией, поскольку ее идеологическая руководящая сила исходит от «Раштрия сваямсевак сангх» (RSS), правой индуистской националистической организации, которая в период до 1947 года была известна не только требованием независимости Индии, но и усилиями по созданию «Индостана», земли, предназначенной исключительно для индуистов. В настоящее время, RSS является крупнейшей неправительственной организацией, которая служит наставником для кадров БДП [Vaishnav, 2018b].

Во внешней политике правительство БДП показало относительный успех, хотя внешняя политика не всегда фигурирует как ключевой вопрос во время выборов. На международной арене внешняя политика Модии характеризуется исключительным динамизмом и диктуется его личными амбициями. Ослабление связей с прошлым, связанным с Движением неприсоединения, и развитие многосторонних отношений, основанных на стратегическом геоэкономическом видении для Индии, были одними из основных направлений правления Модии. Он поощряет интеграцию внутренних экономических интересов с внешней политикой, например, через увеличение прямых иностранных инвестиций и продвижение кампаний «Сделай

в Индии» и «Цифровая Индия» по всему миру.

Таким образом, БДП традиционно продвигает свою политику, направленную на бизнес, опираясь на социальное обеспечение, внешнюю политику и национальную безопасность на основе принципов хиндутвы (индуистости), которая рассматривается как основа для подлинной национальной безопасности и глобального признания Индии. Тем временем, по состоянию на

середину 2018 года, БДП управляла в 20 из 29 штатов Индии. Для сравнения Партия конгресса управляла только в трех штатах [Vaishnav, 2018с]. Однако политическая обстановка претерпела некоторые изменения, особенно в ходе выборов на уровне штатов, состоявшихся в декабре 2018 года. Они привели к сокращению количества избранных представителей БДП: в Раджастане и Чхаттисгархе БДП уступила большинство Партии конгресса, в то время как в Мадхья-Прадеше БДП

получила только половину своих прежних мест [Kumar, 2018]. Аналогичным образом, в ноябре 2018 года БДП одержала победу только в трех из 13 дополнительных довыборов в парламент и в пяти из 22 выборов в законодательные органы штатов [Mukhopadhyay, 2018]. Результаты выборов в этих ключевых штатах свидетельствуют о растущей конкуренции между БДП и Партией конгресса. Тем не менее, еще рано прогнозировать, что в Индии будет новый премьер-министр, хотя избирательная ко-

алиция БДП демонстрирует признаки перенапряжения.

Тем временем, коалиция, ведомая Партией конгресса во главе с Рахулом Ганди, является основным конкурентом БДП за победу на выборах. Несмотря на то, что выборы 2014 года показали низкий интерес к Партии конгресса, в этот раз она будет сильной соперницей. Рахул Ганди, который стал председателем Партии конгресса в 2017 году, выглядит более целеустрем-

ленным и последовательным, и, если во время выборов 2014 года электорат, вдохновленный Моди, верил в будущие хорошие времена, теперь они уже видят, в какой степени его обещания были выполнены, что дает Ганди больше шансов на победу.

Тем не менее, позиции БДП и Моди по-прежнему остаются самыми сильными в стране, и у него есть все шансы продлить свое правление. На международном уровне победа Моди еще больше укрепит его статус как регионального лидера с глобальными амбициями, а также усилит положение Индии на мировой арене. Поэтому лишь время покажет, сможет ли сильная политическая воля правительства Моди преодолеть крайне сложную политическую среду и заручиться поддержкой большинства избирателей или династия Партии конгресса, которая управляла Индией в течение большей части эпохи независимости, сможет воскреснуть благодаря своему наследнику Рахулу Ганди. □

WHILE DURING THE 2014 ELECTIONS THE ELECTORATE BELIEVED IN THE FUTURE GOOD TIMES INSPIRED BY MODI, NOW THEY ALREADY SEE TO WHAT EXTENT HIS PROMISES HAVE BEEN IMPLEMENTED, WHICH GIVES GANDHI MORE CHANCES TO WIN

ЕСЛИ ВО ВРЕМЯ ВЫБОРОВ 2014 ГОДА, ЭЛЕКТОРАТ, ВДОХНОВЛЕННЫЙ МОДИ, ВЕРИЛ В БУДУЩИЕ ХОРОШИЕ ВРЕМЕНА, ТЕПЕРЬ ОНИ УЖЕ ВИДЯТ, В КАКОЙ СТЕПЕНИ ЕГО ОБЕЩАНИЯ БЫЛИ ВЫПОЛНЕНЫ, ЧТО ДАЕТ ГАНДИ БОЛЬШЕ ШАНСОВ НА ПОБЕДУ

References/Источники:

1. Kumar, Nikhil (2018). India's Modi is entering an election year looking weaker than ever. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2018/12/19/asia/india-election-2019-modi-weak-intl/index.html>. Accessed on 10.01.2019.
2. Mukhopadhyay, Nilanjan (2018). Why the 2019 election may be the most crucial in India's history. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2019-election-crucial-india-history-181120160323155.html>. Accessed on 10.01.2019.
3. Rachman, Gideon (2018). How India's Narendra Modi will shape the world. Retrieved from <https://www.ft.com/content/42912706-574f-11e8-bdb7-f6677d2e1ce8>. Accessed on 10.01.2019.
4. Sridharan, Eswaran (2014). Behind Modi's Victory. Journal of Democracy, Volume 25, Number 4, October 2014, pp. 20-33.
5. Vaishnav, Milan (2018a). From Cakewalk to Contest: India's 2019 General Election. Retrieved from <https://carnegieendowment.org/2018/04/16/from-cakewalk-to-contest-india-s-2019-general-election-pub-76084>. Accessed on 10.01.2019.
6. Vaishnav, Milan (2018b). What is the Bharatiya Janata Party (BJP)? What does it stand for, in terms of ideas? Retrieved from <https://carnegieendowment.org/2018/10/11/what-is-secret-to-success-of-india-s-bharatiya-janata-party-bjp-pub-77477>. Accessed on 10.01.2019.
7. Vaishnav, Milan (2018c). India's Congress Party Rises from the Dead. Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2018/12/14/india-the-congress-party-isnt-dead-yet/>. Accessed on 10.01.2019.

MAIN GEOPOLITICAL RISKS FOR EURASIA IN 2019

ASSET ORDABAYEV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ГЛАВНЫЕ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ РИСКИ ДЛЯ ЕВРАЗИИ В 2019 ГОДУ

If the end of a year is a reason to sum up, the beginning is an opportunity to try to understand what might happen in the near future. Making any predictions is always a risk, but they allow to outline the range of key events that require close attention. Moreover, at the end of 2019, it will be possible to easily assess what really determined the year and what was only an exaggeration. Hence, this material is an attempt to determine the geopolitical risks in 2019 for Eurasia. The key factor in choosing the risks is whether this or that event would affect Kazakhstan. It should be noted that the event listing order does not matter as each of them is equally important.

The first risk is the U.S.-China relations. These countries have probably entered the period of the most difficult relationship since the establishment of diplomatic connections in 1978. A bipartisan consensus has formed in the United States that China needs to be contained, particularly in the military and technological spheres, and that the dependence of the American economy on the People's Republic of China (PRC) should be reduced. In turn, the Chinese leadership is now in such a situation that it cannot afford to make serious concessions and probably does not want to. Consequently, contradictions will not go anywhere, therefore 2019 will be no less difficult for the relations of the two present-day key powers.

Если конец года – это причина для подведения итогов, то начало – возможность понять, что может произойти в ближайшем будущем. Делать какие-либо прогнозы всегда рискованно, но это позволяет наметить ряд ключевых событий, требующих пристального внимания. Более того, в конце 2019 года можно будет легко оценить, что действительно было важным, а что было только преувеличением. Эта статья является попыткой определить геополитические риски в 2019 году для Евразии. Ключевым фактором при выборе рисков является, как то или иное событие повлияет на Казахстан. Следует отметить, что порядок перечисления рисков не имеет значения, так как каждый из них одинаково важен.

Первый риск – это отношения между США и Китаем. Эти страны, вероятно, вступили в период самых сложных взаимоотношений с момента установления дипломатических связей в 1978 году. В США сформировался двухпартийный консенсус о том, что Китай необходимо сдерживать, особенно в военной и технологической сферах, а также, что зависимость американской экономики от Китайской Народной Республики (КНР) должна быть уменьшена. В свою очередь, китайское руководство сейчас находится в ситуации, когда оно не может себе позволить серьезные уступки и, по-видимому, не хочет их делать. Следовательно, противоречия никуда не денутся, поэтому 2019 год будет не менее сложным для отношений двух

In 2018, Washington undertook decisive steps declaring a trade war on Beijing. It is also worth highlighting the speech of U.S. Vice President Michael Pence, who made a number of serious complaints against China [White House, 2018], and this was done for the first time at such a high political level. The disagreements and contentious issues in such areas as mutual trade, high-tech industries, the armed forces, and foreign policy form the basis for the confrontation between Washington and Beijing.

Firstly, the PRC becomes more confident and tougher in the international arena. This is not surprising that China has become a global player, after all, as it is second only to the United States in aggregate power. Beijing's rigidity can be seen in its actions in the South China Sea and the opening of its first foreign military base in Djibouti, not to mention the most important factor of unprecedentedly large investments within the Belt and Road initiative.

Second, there is a mutual competition for technological leadership, which has led to

ключевых держав современности.

В 2018 году Вашингтон предпринял решительные шаги, объявив торговую войну Пекину. Стоит также отметить выступление вице-президента США Майкла Пенса, который выдвинул ряд серьезных обвинений против Китая [White House, 2018], и впервые это было сделано на столь высоком политическом уровне. Разногласия и спорные вопросы в таких областях, как взаимная торговля, высокие технологии, вооруженные силы и внешняя политика, создают основу для конфронтации между Вашингтоном и Пекином.

Во-первых, КНР становится все увереннее и жестче на международной арене. Это неудивительно, что Китай стал глобальным игроком, ведь по своей совокупной мощи он уступает только США. Твердость Пекина можно проследить в его действиях в Южно-Китайском море и открытии в Джибути первой военной базы за рубежом, не говоря уже о самом важном факторе в виде беспрецедентных по разме-

changing attitudes towards China in the United States. While China was developing without challenging the American leadership, Washington believed that the integration of the PRC into the world system would contribute to strengthening the liberal economy rules. Moreover, China's economic growth brought enormous profits to U.S. companies. However, the Chinese economic power is now displacing the American one. In general, if Washington is to be believed, the United States is not afraid of the competition as such. It is not satisfied with the fact that China uses dishonest methods in this competition, such as cyber espionage, limited access to its domestic market, as well as large-scale state support programs for technology companies.

As a result, the current status quo is such that the United States is increasing pressure, while China is trying to moderate Washington's attitudes.

**THE PRC BECOMES
MORE CONFIDENT
AND TOUGHER IN
THE INTERNATIONAL
ARENA**

**КНР СТАНОВИТСЯ
ВСЕ УВЕРЕННЕЕ И
ЖЕСТЧЕ НА МЕЖДУ-
НАРОДНОЙ АРЕНЕ**

рам инвестиций в рамках инициативы «Пояса и Пути».

Во-вторых, существует взаимное соревнование за технологическое лидерство, которое привело к изменению отношения к Китаю в США. Пока Китай развивался, не бросая вызов американскому лидерству, Вашингтон считал, что интеграция КНР в мировую систему будет способствовать укреплению правил либеральной экономики. Более того, экономический рост Китая приносил огромные прибыли американским компаниям. Однако теперь китайская экономическая мощь вытесняет американскую. В целом, если верить Вашингтону, США не боятся конкуренции как таковой. Они не удовлетворены тем фактом, что Китай использует нечестные методы в этой конкуренции, такие как кибершпионаж, барьеры для доступа к своему внутреннему рынку, а также крупномасштабные программы государственной поддержки технологических компаний.

В результате нынешний статус-кво таков, что США усиливают давление, а Китай пытается смягчить позицию Вашингтона. Однако Си Цзиньпин не готов на бесконечные уступки. Лидер Китая не намерен отказываться от политики превращения страны в сверхдержаву. Эта идея является основой для консолидации политической элиты вокруг него, и они изменили политическую систему страны для достижения этой цели. Если Си Цзиньпин хочет сохранить власть, он должен оправдать ожидания китайского истеблишмента. Учитывая все это, можно сказать, что 2019 год может стать еще более сложным для отношений между США и Китаем.

Торговая война может оказать не-

However, Xi Jinping will not make endless concessions. The Chinese leader does not intend to abandon the policy of turning the country into a superpower. This idea is the basis for consolidating the political elite around him, and they changed the country's political system to achieve this goal. If Xi Jinping wants to keep power, he must meet the expectations of the Chinese establishment. Considering all this, it can be said that 2019 may be even more difficult for the U.S.-China relations.

The trade war can have a negative impact on the entire global economy. Moreover, the unpredictability in the U.S.-Chinese relationship can jeopardize the security of the entire Asia-Pacific region. For Kazakhstan, the aggravation of the geopolitical struggle between the two powers may affect the ability of China to implement the BRI projects. It is important to note that today Beijing does not only build infrastructure, but also subsidizes its use. Furthermore, China has not yet faced the global competition to its initiative, therefore any breakdowns were associated only with the domestic agenda in a particular country. At the same time, the United States is gradually preparing to start competing with the BRI. Most likely, this will occur in the Asia-Pacific region, consequently Central Asia could face with a reduction of Chinese investments.

The second risk is the situation in Afghanistan. The reason for concern was the statement of Donald Trump about his desire to withdraw U.S. troops from this country [CNN, 2018]. The U.S. President plans at first to cut the number of troops in half – from 14,000 to 7,000 [New York Times, 2018a]. Moreover, 2018 was one of the most difficult years for the Afghan administration. Throughout

A CHARACTERISTIC FEATURE OF THE SITUATION IN AFGHANISTAN IN 2018 WAS THE UNDERSTANDING THAT WITHOUT THE TALIBAN MOVEMENT IT WOULD BE IMPOSSIBLE TO ACHIEVE STABILITY IN THE COUNTRY

ХАРАКТЕРНОЙ ЧЕРТОЙ СИТУАЦИИ В АФГАНИСТАНЕ В 2018 ГОДУ СТАЛО ПОНИМАНИЕ ТОГО, ЧТО БЕЗ ДВИЖЕНИЯ «ТАЛИБАН» НЕВОЗМОЖНО ДОБИТЬСЯ СТАБИЛЬНОСТИ В СТРАНЕ

гитивное влияние на всю мировую экономику. Более того, непредсказуемость американо-китайских отношений может поставить под угрозу безопасность всего Азиатско-Тихоокеанского региона. Для Казахстана обострение геополитической борьбы между двумя державами может повлиять на способность Китая реализовывать проекты в рамках «Пояса и Пути». Здесь важно отметить, что в настоящее время Пекин не только строит инфраструктуру, но и субсидирует ее использование. Кроме того, Китай еще не сталкивался с глобальной конкуренцией своей инициативе, а любые срывы были связаны только с внутренней политикой в конкретной стране. В то же время США постепенно готовятся к тому, чтобы начать конкурировать с инициативой «Пояса и Пути». Скорее всего, это будет иметь место в Азиатско-Тихоокеанском регионе, и в результате Центральная Азия может столкнуться с сокращением китайских инвестиций.

Второй риск – это ситуация в Афганистане. Поводом для беспокойства стало заявление Дональда Трампа о его желании вывести американские войска из этой страны [CNN, 2018]. Президент США планирует сначала сократить численность войск вдвое – с 14 тысяч до 7 тысяч [New York Times, 2018a]. Более того, 2018 год был одним из самых сложных для афганской администрации. В течение всего года Кабул потерял управление над большей частью территории страны, и сегодня примерно половина Афганистана не контролируется центральной властью [Aljazeera, 2018]. Еще одной характерной чертой ситуации в Афганистане в 2018 году стало понимание того, что без движения «Талибан» невозможно добиться стабильности в стране. В конце февраля 2018 года президент Афганистана Ашраф Гани пригласил «Талибан» к участию в мирных переговорах «без предва-

the year, Kabul lost control over much of the country's territory, and today approximately half of Afghanistan is not controlled by the central government [Aljazeera, 2018]. Another characteristic feature of the situation in Afghanistan in 2018 was the understanding that without the Taliban movement it would be impossible to achieve stability in the country. In the end of February 2018, Afghan President Ashraf Ghani invited the Taliban to "unconditional" peace talks while offering to recognize the movement as a legitimate political force in the country's future [Deutsche Welle, 2018]. Later in the year, the United States joined the process and appointed its representative Zalmay Khalilzad, who is a very experienced diplomat with a deep understanding of the Afghan issue, to arrange peace talks.

рительных условий», предложив признать движение в качестве легитимной политической силы в будущем устройстве страны [Deutsche Welle, 2018]. В течение года США присоединились к процессу и назначили своим представителям весьма опытного дипломата с глубоким пониманием афганской проблемы Залмая Халилзада для организации мирных переговоров.

Одним из главных противоречий предварительных переговоров является недоверие талибов к США и центральным властям Афганистана. Лидеры движения требуют четкого плана вывода войск США из Афганистана, но это требование не устраивает ряд местных полевых командиров и центральные власти. Поэтому, возможно, заявление Трампа – это попытка сдвинуть переговоры с мертвой точки. Однако сложно предсказать реакцию

One of the main contradictions of the preliminary negotiations is the Taliban's distrust of the United States and the central Afghan government. The movement leaders demand a clear plan for the U.S. withdrawal from Afghanistan, but this requirement does not suit some local warlords and central authorities. Therefore, perhaps Trump's statement is an attempt to get the negotiations off the ground. However, it is difficult to predict the reaction of local Afghan elites. It cannot be ruled out that Kabul and some provincial warlords will take steps that will force the United States to change its plans, including attempts to break the negotiation process and destabilize the situation in the country. Against this backdrop, the Islamic State can come back to the Afghan agenda. As we know, the Taliban is primarily the Pashtun movement [Akimbekov, 2016], whereas the Islamic State's ideology is appealing to the ethnic minorities inhabiting the north of Afghanistan – Uzbeks, Turkmens and Tajiks. Furthermore, some of them who fought in Syria are gradually returning to northern Afghanistan. Actually, reports about the clashes between the Taliban and the Islamic State in Afghanistan should be regarded as the clashes between the Pashtun tribes and the ethnic minorities [New York Times, 2018b].

As a result, in 2019, there is a threat of the destabilization of the situation in Afghanistan, where militants from Central Asia can take an active part in the hostilities. Moreover, there is a risk that these groups will use the ideology of the Islamic State, which represents a larger threat to Central Asia due to its expansionist nature. If the situation in Afghanistan again destabilizes, Kazakhstan would again face a risk that southern trade routes will not open, and getting access in this direction is necessary to avoid

THE FIRST PROBLEM THAT NEEDS TO BE SOLVED BY THE NEW PRIME MINISTER OF ARMENIA IS TO FIND CONTACT WITH HIS OWN PARTY

ПЕРВАЯ ПРОБЛЕМА, КОТОРУЮ ДОЛЖЕН РЕШИТЬ НОВЫЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР, – ЭТО УСТАНОВИТЬ КОНТАКТ СО СВОЕЙ СОБСТВЕННОЙ ПАРТИЕЙ

местных афганских элит. Нельзя исключать, что Кабул и некоторые полевые командиры в провинциях предпримут шаги, которые вынудят США изменить свои планы, включая попытки сорвать переговорный процесс и дестабилизировать ситуацию в стране. На этом фоне «Исламское государство» может вернуться в повестку дня в Афганистане. Как известно, талибы – это, прежде всего, пуштунское движение [Akimbekov, 2016], в то время как идеология «Исламского государства» привлекательна для этнических меньшинств, населяющих север Афганистана – узбеков, туркмен и таджиков. Кроме того, некоторые из них, кто воевал в Сирии, постепенно возвращаются в северный Афганистан. На самом деле сообщения о столкновениях между талибами и «Исламским государством» в Афганистане следует рассматривать как столкновения между пуштунскими племенами и этническими меньшинствами [New York Times, 2018b].

В результате в 2019 году может возникнуть угроза дестабилизации обстановки в Афганистане, где боевики из Центральной Азии могут принять активное участие в боевых действиях. Более того, существует риск того, что эти группы будут использовать идеологию «Исламского государства», которое представляет более серьезную угрозу для Центральной Азии из-за своего экспансионистского характера. Если ситуация в Афганистане вновь дестабилизируется, Казахстан снова столкнется с риском, что южные торговые маршруты не будут открыты, а ведь получение доступа в этом направлении необходимо, чтобы избежать монополизации Китаем торговых маршрутов. Ухудшение ситуации в Афганистане также может усилить влияние России в

China's monopolization of trade routes. The degradation of the situation in Afghanistan could also strengthen Russia's influence in Central Asia. Moscow would again exploit the security topic since the Kremlin believes that it is the only power that can secure the region from threats coming from Afghanistan. Moreover, it is hard to predict how the Afghanistan issue will affect the Shanghai Cooperation Organization (SCO). On the one hand, the SCO could help resolve contradictions between the external actors in Afghanistan, but, on other hand, this issue could paralyze the organization's work because its member countries pursue different interests.

Центральной Азии. Москва вновь будет использовать тему безопасности, поскольку Кремль уверен, что он является единственной силой, способной защитить регион от угроз, которые исходят из Афганистана. Более того, трудно предсказать, как проблема Афганистана повлияет на Шанхайскую организацию сотрудничества (ШОС). С одной стороны, ШОС может помочь разрешить противоречия между внешними игроками в Афганистане, но, с другой, этот вопрос может парализовать работу организации, поскольку страны-участницы преследуют разные интересы.

The third risk is the situation in Armenia. In 2018, there was a “velvet revolution” in the country, and eventually Nikol Pashinyan was propelled to the top. As the transit of power in Armenia lasted for almost the entire year, 2019 will basically be the first year in power for Pashinyan. After the revolution, he was not able to immediately dissolve the parliament, which was dominated by the Republican Party of Armenia headed by ex-president Serzh Sargsyan, and the new prime minister was forced to work with it. Toward the end of the year, Pashinyan finally managed to dissolve the parliament and hold an early election. The victory in this election made him the legitimate leader of Armenia, since he received a mandate to govern the country directly from citizens.

The new leader of Armenia needs to demonstrate at least some results as soon as possible. People took to the streets because they were tired of the complex socio-economic problems. They believed in Nikol Pashinyan, and now have high expectations of him. But, as history shows, often people quickly become disillusioned with new leaders and are soon ready to change power again, especially when they have already had such experience. The first problem that needs to be solved by the new prime minister is to establish contact with his own party. Now it is just a diverse mass of people ranging from activists of the “velvet revolution” to supporters of the former government who switched sides. In addition, representatives of the old elite remain in the parliament, while the entire bureaucratic body of the country is associated with the previous government. Both of these factors may be enough to undermine the actions of the new Armenian leader, thus depriving him of support from the population.

Therefore, it is possible that Armenia’s foreign policy will be subordinated to internal developments to support Pashinyan’s popularity inside the country. In this regard, it is interesting that once the prime-minister expressed an opinion that Armenia had been forced to join the Eurasian Economic Union (EEU) [Iragir.am, 2017]. In general, any volatility in an EEU member is a negative develop-

Третий риск – это ситуация в Армении. В 2018 году в стране произошла «бархатная революция», в результате которой к власти пришел Никол Пашинян. Поскольку транзит власти в Армении растянулся почти на весь год, 2019 будет по сути первым годом у власти для Пашиняна. После революции он не смог сразу же распустить парламент, в котором доминировала Республиканская партия Армении во главе с экс-президентом Сержем Саргсяном, и

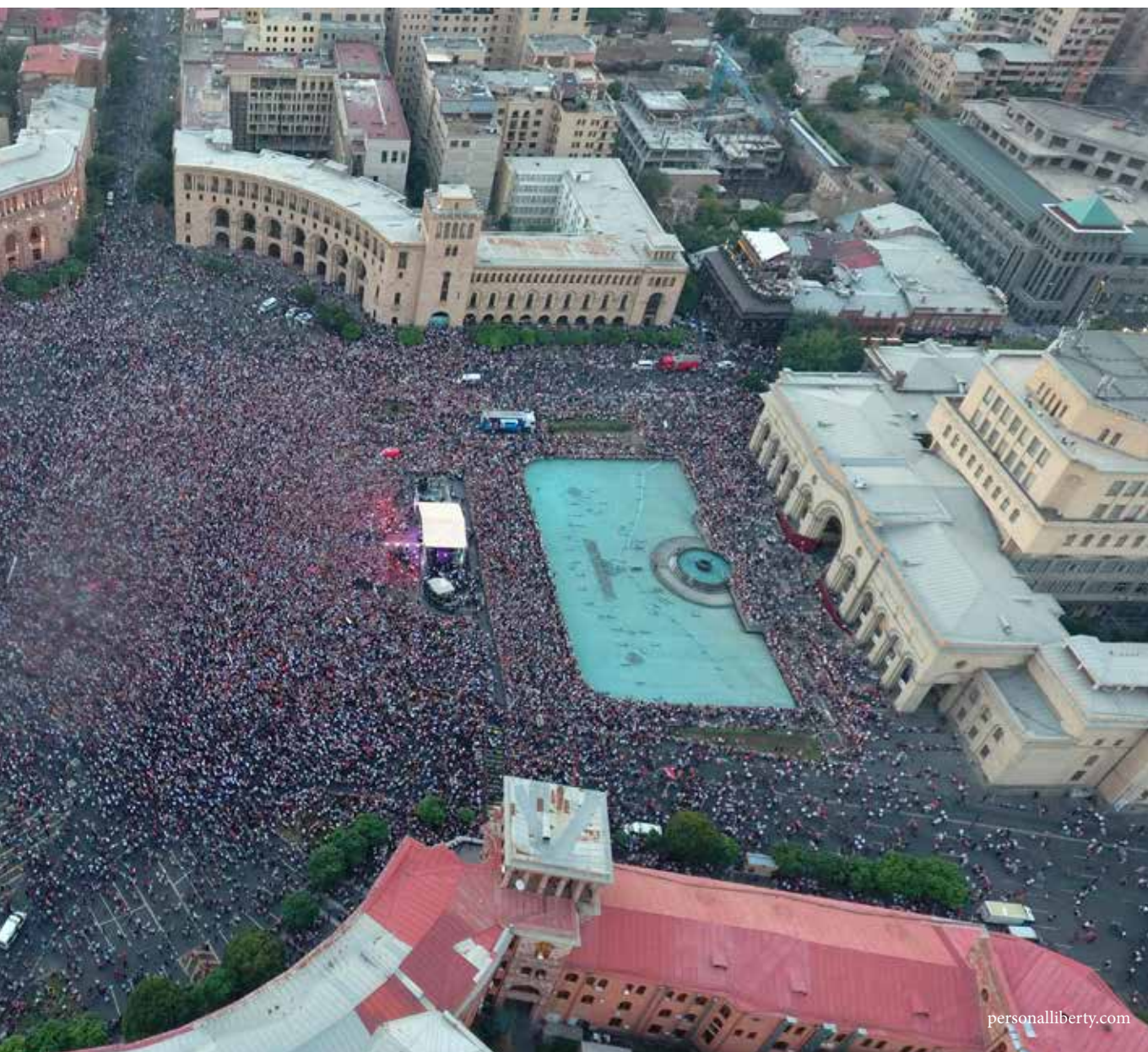

ment for Kazakhstan's economy. Moreover, the relations between Armenia and Russia could be soured. As a result, this would complicate the work of the EEU, as well as of the Collective Security Treaty Organization, and Kazakhstan is a member of both organizations. Eventually, an instability in Armenia could negatively affect the situation in Nagorno-Karabakh, thus putting Kazakhstan in a position of choosing sides.

The fourth risk is the upcoming presidential

новый премьер-министр был вынужден с ним работать. К концу года Пашиняну наконец-то удалось распустить парламент и провести досрочные выборы. Победа на этих выборах сделала его законным лидером Армении, поскольку он получил мандат на управление страной напрямую от граждан.

Новому лидеру Армении необходимо продемонстрировать определенные результаты как можно скорее. Люди выш-

election in Ukraine, which will take place on March 31, 2019, as well as the Ukrainian parliamentary elections in the fall. In November 2018, Russia seized three Ukrainian naval vessels in the Kerch Strait [BBC, 2018], and this incident re-activated the crisis around Ukraine.

Obviously, Russia will actively intervene in the elections in Ukraine. Certainly, Moscow is not expecting the victory of a pro-Russian candidate. However, Russia will try to protect itself from the most radical candidates by supporting those who will not threaten the Russian business interests in Ukraine. Against that backdrop, the further separation of the two Orthodox churches will continue, which means that the fight for the church property will intensify. Again, Bearing in mind the role of the church in Russian politics, Moscow may try to interfere in the church conflict in Ukraine. This will further increase the likelihood that the conflict in the east of Ukraine will become frozen.

For Ukraine, the worst election outcome would be to end up with a weak government that will not be able to carry out reforms. The current leadership of Ukraine is likely to receive support from a minimal share of voters. Recent polls show that the current president can expect to receive only 6-7% of votes [24tv.ua, 2018]. In the meantime, the leader in the polls is Yulia Tymoshenko, who can count on the support of 12%, followed by well-known showman and actor Vladimir Zelensky, who has 7.6% [24tv.ua, 2018]. Such a fragmentation in the domestic political field of Ukraine opens up tremendous opportunities for the Kremlin. All this could become another reason for the European Union and the United States to toughen their sanctions against Russia, and this would have a direct

**BEARING IN MIND
THE ROLE OF
THE CHURCH IN
RUSSIAN POLITICS,
MOSCOW MAY
TRY TO INTERFERE
IN THE CHURCH
CONFLICT IN
UKRAINE**

**УЧИТЫВАЯ РОЛЬ
ЦЕРКВИ В РОССИЙ-
СКОЙ ПОЛИТИКЕ,
МОСКВА МОЖЕТ
ПОПЫТАТЬСЯ ВМЕ-
ШАТЬСЯ В ЦЕРКОВ-
НЫЙ КОНФЛИКТ В
УКРАИНЕ**

ли на улицы, потому что устали от сложных социально-экономических проблем. Они поверили Николаю Пашиняну и теперь возлагают на него большие надежды. Но, как показывает история, зачастую люди быстро разочаровываются в новых лидерах и вскоре готовы снова сменить власть, особенно когда у них уже есть такой опыт. Первая проблема, которую должен решить новый премьер-министр, – это установить контакт со своей собственной партией. Сейчас это просто разнообразная масса людей – от активистов «бархатной революции» до сторонников бывшего правительства, которые перешли на другую сторону. Кроме того, представители старой элиты остаются в парламенте, а весь бюрократический аппарат страны связан с предыдущим правительством. Оба этих фактора могут оказаться достаточными, чтобы подорвать инициативы нового армянского лидера, тем самым лишив его поддержки населения.

Поэтому возможно, что внешняя политика Армении будет подчинена внутренним событиям, чтобы поддержать популярность Пашиняна внутри страны. В этой связи интересно отметить высказанное однажды премьер-министром мнение, что Армению вынудили вступить в Евразийский экономический союз (ЕАЭС) [Iragir.am, 2017]. В целом, любая нестабильность в стране-участнице ЕАЭС является негативным фактором для экономики Казахстана. Более того, могут быть испорчены отношения между Арменией и Россией. В результате это усложнит работу ЕАЭС, а также Организации Договора о коллективной безопасности, а Казахстан является членом обеих организаций. В конце концов нестабильность в Армении может не-

impact on Kazakhstan's economy. More importantly, Russia's behavior will be difficult to predict if a candidate with an extremely aggressive mindset towards Moscow comes to power in Ukraine. □

гательно повлиять на ситуацию в Нагорном Карабахе, тем самым поставив Казахстан в ситуацию выбора одной из сторон.

Четвертый риск – это предстоящие президентские выборы в Украине, которые состоятся 31 марта 2019 года, а также осенние выборы в украинский парламент. В ноябре 2018 года Россия захватила три украинских военных судна в Керченском проливе [BBC, 2018], и этот инцидент вновь активизировал кризис вокруг Украины.

Очевидно, что Россия будет активно вмешиваться в выборы в Украине. Конечно, Москва не ожидает победы пророссийского кандидата. Однако Россия постарается защитить себя от самых радикальных кандидатов, оказывая поддержку тем, кто не будет угрожать интересам российского бизнеса в Украине. На этом фоне будет продолжаться дальнейшее разделение двух православных церквей, а значит, усилится борьба за церковную собственность. Учитывая роль церкви в российской политике, Москва может попытаться вмешаться в церковный конфликт в Украине. Это еще больше увеличит вероятность, что конфликт на востоке Украины превратится в «замороженный».

Для Украины худшим итогом выборов будет появление слабого правительства, которое не сможет проводить реформы. Нынешняя украинская власть может получить лишь минимальную поддержку избирателей. Недавние опросы показывают, что действующий президент может рассчитывать только на 6-7% голосов избирателей. Пока лидером в опросах является Юлия Тимошенко, которая может рассчитывать на поддержку 12% избирателей, за ней следует известный шоумен и актер Владимир Зеленский, у которого 7,6%

[24tv.ua, 2018]. Такая фрагментация во внутриполитическом поле Украины открывает огромные возможности для Кремля. Все это может стать еще одной причиной, из-за которой Европейский Союз и США могут ужесточить свои санкции против России, а это окажет прямое влияние на экономику Казахстана. Что еще более важно, поведение России будет трудно предсказать, если в Украине к власти придет кандидат с крайне агрессивным настроем в отношении Москвы. □

References:/Источники:

1. Akimbekov, Sultan (2016). The History of Afghanistan. Almaty-Astana. 2016.
2. Aljazeera (2018). Afghanistan: Who controls what. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2016/08/afghanistan-controls-160823083528213.html>. Accessed on 09.01.2019.
3. BBC (2018). Tension escalates after Russia seizes Ukraine naval ships. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-europe-46338671>. Accessed on 10.01.2019.
4. CNN (2018). US military ordered to begin planning to withdraw about half the troops in Afghanistan. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2018/12/20/politics/afghanistan-withdrawal/index.html>. Accessed on 08.01.2019.
5. Deutsche Welle (2018). Afghan President Ashraf Ghani offers Taliban peace talks and political recognition. Retrieved from <https://p.dw.com/p/2tR4L>. Accessed on 12.01.2019.
6. Iragir.am (2017). Armenia was forced to enter the EAEU – Nikol Pashinyan. Retrieved from <https://www.iragir.am/ru/2017/10/09/58607/>. Accessed on 09.01.2019.
7. New York Times (2018a). Taliban Surge Routs ISIS in Northern Afghanistan. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2018/08/01/world/asia/afghanistan-taliban-isis.html>. Accessed on 10.01.2019.
8. New York Times (2018b). U.S. to Withdraw About 7,000 Troops From Afghanistan, Officials Say. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2018/12/20/us/politics/afghanistan-troop-withdrawal.html>. Accessed on 09.01.2019.
9. White House (2018). Remarks by Vice President Pence on the Administration's Policy Toward China. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-administrations-policy-toward-china/>. Accessed on 09.01.2019.
10. 24tv.ua (2018). The election of the President of Ukraine-2019: who will participate and what their chances are. Retrieved from https://24tv.ua/ru/vybory_prezidenta_ukrainy_2019_prognoz_kandidatov_na_vybory_ukrainy_n1007247. Accessed on 10.01.2019.

ALBINA MURATBEK

On the second half of January 2019, Zimbabwean President Emmerson Mnangagwa made a historic four-nation Eurasian tour to Russia, Belarus, Azerbaijan and Kazakhstan. During his visits, he strengthened existing economic and political relations with Moscow and Minsk, and established new partnership relations with Baku and Astana.

The trip of the Zimbabwean president was in the wake of mass protests in his home country, caused by the government's increase of fuel prices, which have escalated into riots and prompted the authorities to launch a wave of repressions throughout Zimbabwe. Thereby President Mnangagwa was forced to cancel his trip to the World Economic Forum in Davos, which was planned after the Eurasian tour, and returned to Harare.

Meanwhile, President Mnangagwa's trip to Russia resulted in the license agreement between the Zimbabwe-

DURING HIS VISITS, THE ZIMBABWEAN PRESIDENT STRENGTHENED EXISTING ECONOMIC AND POLITICAL RELATIONS WITH MOSCOW AND MINSK, AND ESTABLISHED NEW PARTNERSHIP RELATIONS WITH BAKU AND ASTANA

an government and the Great Dyke Investments (GDI), the joint Russian-Zimbabwean company that operates on the Darwendale deposit development project, the world's second largest deposit of platinum, to jointly mine platinum in the Darwendale. GDI also signed memorandums with the African Bank and the African Finance Corporation, as well as with the VTB Group that will provide political risk insurance. Furthermore, President Putin and Mnangagwa agreed on the development of agriculture through Russia's Uralchem, as well as on the supply of 30,000 tons of Russian wheat. Moreover, President Mnangagwa managed to reach deals on civil aviation cooperation, the supply of 100 wagons to the National Railways of Zimbabwe, and the joint construction of road and railways. The outcome of Mnangagwa's visit to Russia demonstrate that both Moscow and Harare are interested in expanding their political and economic ties. It is worth noting that Russian-Zimbabwean ties started to develop in the spring of 2018, when

Russian Foreign Minister Sergey Lavrov visited Zimbabwe, which was followed by the meeting between Mnangagwa and Putin on the sidelines of the BRICS Summit in South Africa in July 2018.

As for Zimbabwe's ties with Belarus, they were initiated during Mnangagwa's visit as the vice-president to Minsk four years ago. During the second stay of the Zimbabwean leader, the parties agreed to develop a road and rail network, under the Zimbabwe-Belarus-China tripartite arrangement, which is planned to link the Indian and Atlantic oceans, across South Africa and through Zimbabwe. Besides this infrastructure project, Minsk and Harare sealed contracts on the joint production and processing of beef, poultry, pork, dairy, vegetables, fruits, wheat and corn, in addition to the agreements on cooperation in the mining sector, agriculture and innovations.

For Zimbabwe, Mnangagwa's visits to Baku and Astana were the first ever high-level diplomatic encounters with these countries since the establishment of diplomatic relations. In this context, the Zimbabwean president stated that both Azerbaijan and Kazakhstan were unique due to the new frontiers for economic

and commercial cooperation. With President Aliyev, Mnangagwa discussed co-operative opportunities in the oil and gas sector, mining, infrastructure and tourism development, and signed two memoranda on tax administration and investment protection. At the negotiations with President Nazarbayev, during his final stop in Eurasia, the Zimbabwean president focused on the prospects of economic cooperation, the exchange of experience in the mining industry, power generation, oil and gas production, road and rail construction, as well as technical aspects of agriculture like mechanization, irrigation and machinery.

As it became clear during President Mnangagwa's tour of Eurasia, Harare desperately needs to attract foreign direct investments to repair the country's collapsing economy. Zimbabwean officials stated that Mnangagwa's top-level negotiations in all four capitals were highly productive and would benefit Zimbabwe in the future. In his turn, the president of this South African nation invited the Eurasian leaders, along with business people, to visit Zimbabwe and explore cooperation opportunities.

ГОССЕКРЕТАРЬ США ПОСЕТИЛ БЛИЖНИЙ ВОСТОК

ASSET ORDABAYEV

С 8 по 15 января 2018 года государственный секретарь США Майк Помпео совершил ближневосточное турне, посетив 8 стран – Бахрейн, Египет, Иорданию, Катар, Кувейт, ОАЭ, Оман и Саудовскую Аравию. В дополнение к этим странам госсекретарь совершил необъявленный визит в Ирак, и, скорее всего, это было сделано из соображений безопасности, поскольку темы обсуждения здесь были те же. Надо отметить, что у визита Помпео на Ближний Восток было две основных темы обсуждения – это противодействие Ирану и разъяснение действий Белого дома на фоне вывода военного контингента США из Сирии. Связь между двумя темами очевидна, ведь для многих ближневосточных союзников Вашингтона конфликт в Сирии – ключевой фронт для сдерживания амбиций Тегерана в этом регионе. Перед поездкой Майк Помпео сам довольно подробно объяснил задачи Вашингтона в отношении Ирана – это создание коалиции для противодействия Тегерану, чтобы заставить его прекратить вмешательство в политику других стран и не допустить появления ядерного оружия у этой страны.

МАЙК ПОМПЕО В СВОЕЙ РЕЧИ НАМЕКНУЛ, ЧТО ИМЕННО ОШИБКИ ПРЕЖНЕЙ АДМИНИСТРАЦИИ И ПРИВЕЛИ К КОНФЛИКТАМ В СИРИИ, ЙЕМЕНЕ, ЛИВИИ И ПОЯВЛЕНИЮ «ИСЛАМСКОГО ГОСУДАРСТВА»

Особый интерес в ходе этой поездки вызвала речь Помпео, которую он произнес 11 января в Американском университете в Каире. Видимо, Каир был выбран неслучайно: в свое время здесь выступал Барак Обама, правда, бывший президент США выступал в Каирском университете. Он в своем выступлении говорил о переформатировании политики США на Ближнем Востоке, например, указав на право Ирана на использование ядерной энергии в мирных целях.

В своей же речи Майк Помпео намекнул, что именно ошибки прежней администрации и привели к конфликтам в Сирии, Йемене, Ливии и появлению «Исламского государства». Госсекретарь отметил, что нынешнее руководство в Вашингтоне изменило свой подход к данному региону, отойдя от каких-либо послаблений как для врагов, так и союзников на Ближнем Востоке, что позволило укрепить позиции США. Также в своей речи Помпео объявил о шагах Вашингтона, направленных на создание стратегического ближневосточного альянса под названием Middle East Strategic Alliance (MESA). Предполагается, что это будет своего рода аналог НАТО для региона. Вашингтон надеется, что в него войдут

арабские страны, а также Египет и Иордания. Видимо, Белый дом полагает, что новый военный союз объединится вокруг идеи противостоять Ирану, что позволило бы увеличить эффективность действий США против Тегерана и теоретически снизить финансовые издержки Вашингтона на поддержание безопасности в регионе.

В то же время Майк Помпео в течение всего визита неоднократно повторял, что уничтожение «Исламского государства» остается приоритетом США. При этом постоянно подчеркивалось, что вывод войск никак не скажется на возможностях Вашингтона проводить военные операции. Правда, как это будет претворяться в жизнь, неясно, и, наверное, об этом госсекретарь рассказал своим союзникам за закрытыми дверями.

Несмотря на всю позитивность риторики Майка Помпео, сложно поверить, что его турне смогло успокоить союзников Вашингтона. Во-первых, всем очевидно, что решение о выводе войск США из Сирии не нашло поддержку у части администрации, и стало поводом для отставки министра обороны Джеймса Мэттиса и спецпредставителя США в коалиции по борьбе с «Исламским государством» Бретта Макгерка. Пикантность ситуации придает прощальное письмо Мэттиса, где он не поблагода-

рил президента США, таким образом, нарушив традицию высокопоставленных чиновников не выносить на публику разногласия. Более того, вывод войск привязан к гарантиям курдским военным формированиям, что вызвало острую реакцию Анкары, куда для переговоров с турецкой стороной пришлось отправиться советнику президента по национальной безопасности Джону Болтону. На сегодняшний день Турция и США не смогли достичь компромисса по данному вопросу. Во-вторых, ко всему прочему, Вашингтону пока не удается урегулировать противоречия среди своих ближневосточных союзников, а это может поставить под угрозу создание MESA. Речь идет о дипломатическом кризисе между Катаром, с одной стороны, и Саудовской Аравией, ОАЭ, Бахрейном и Египтом, с другой.

В итоге у администрации Трампа серьезные сложности в ближневосточной политике, а ведь есть еще израильско-палестинский конфликт, одна из сторон которого, а именно палестинская администрация, не доверяет Белому дому. Речь Майка Помпео не объясняет, как все эти противоречия будут преодолеваются. Единый враг в лице Ирана, конечно, позволит в краткосрочной перспективе объединить союзников, однако вряд ли принесет мир и стабильность региону.

independent.co.uk

ВАШИНГТОНУ ПОКА НЕ УДАЕТСЯ УРЕГУЛИРОВАТЬ ПРОТИВОРЕЧИЯ СРЕДИ СВОИХ БЛИЖНЕВОСТОЧНЫХ СОЮЗНИКОВ, А ЭТО МОЖЕТ ПОСТАВИТЬ ПОД УГРОЗУ СОЗДАНИЕ MESA

KAZAKHSTAN EVACUATED ITS CITIZENS FROM SYRIA

DAUREN ABEN

On January 6, 2019, Kazakhstan's Ministry of Foreign Affairs and security services held a special humanitarian operation to evacuate 47 Kazakh citizens, including 11 women and 30 children aged mostly one to five years, from Syria. The Kazakh authorities have not revealed any details of the operation, but the Syrian Democratic Forces have claimed that the handover of these people to Kazakhstan was done after the mediation of the United States. According to the statement made by President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev, the operation was carried out at his instruction and allowed to save the lives of the people "who had been fraudulently taken to Syria and held hostage by Islamic State (IS) terrorists". As stated by President Nazarbayev, upon arrival in Kazakhstan, the

SINCE 2011, HUNDREDS OF KAZAKH NATIONALS HAVE LEFT THE COUNTRY, OFTEN WITH THEIR FAMILIES, TO JOIN THE RANKS OF RADICAL MILITANT GROUPS IN AFGHANISTAN AND THE MIDDLE EAST

women and children were given all possible assistance from the state and will undergo a month-long adaptation and necessary medical treatment. Affirming that Kazakhstan always supports its citizens, regardless of their location, the president has pledged to continue work on the return of children who ended up in Syria against their will, as well as to take measures to prevent such cases in the future.

Since 2011, hundreds of Kazakh nationals have left the country, often with their families, to join the ranks of radical militant groups in Afghanistan and the Middle East. In 2014, the IS even issued propaganda video clips showing the training of Kazakh child soldiers, and the authorities reacted by prohibiting the sharing and distribution of such videos. As previously reported by the National Security Committee of Kazakhstan, as of July 2018, there were about 800 people,

including 120 males, more than 250 females and 500 minor children, in the areas of Syria and Iraq controlled by the international terrorist organizations. In addition, the security service made public that more than 260 people had died while fighting for the IS cause in Syria, while about 80 citizens of Kazakhstan were serving prison sentences for participating in the hostilities in Syria and Iraq. At the time, the committee announced that 112 adults (61 men, 51 women) and 81 children had been returned to Kazakhstan from the conflict zones in the Middle East. In December 2018, the Kazakh Ministry of Education and Science representative also reported that 39 Kazakh families, including 91 children many of whom were born abroad, had been returned to Kazakhstan from Syria and Iraq over

THE OPERATION HAS BECOME ANOTHER EVIDENCE OF THE ONGOING WORK BY THE KAZAKH GOVERNMENT TO RETURN ITS CITIZENS FROM THE COMBAT ZONES AND ADAPT THEM FOR PEACEFUL LIFE

the past two years.

It is worth noting that in recent years Kazakhstan has been quite active in implementing activities aimed at de-radicalization and rehabilitation of people who returned from the terrorist-controlled areas. There are 13 centers throughout the country that assist the returnees in restoring their legal status and receiving social, medical and other services, as well as psychological support. These de-radicalization and rehabilitation centers also organize vocational training courses for women and help them find employment. The January 2019 operation has become another evidence of the ongoing humanitarian work by the Kazakh government to return its citizens from the combat zones and adapt them for peaceful life.

THE GROWING ROLE OF WOMEN'S COMMUNITIES

GULNAR NADIROVA

One of the manifestations of civic activism and individual independence in a time full of events and initiatives is the emergence of women's communities, which are partly inherited the feminist principles, such as trying to give women knowledge and understanding of their rights, but, to a much greater extent, are a way to solve social problems and engage the female part of the population of cities and villages in a social context in order to ensure the possibility of their self-realization and a decent life.

Such communities may arise on the basis of municipal councils, such as in the American Boston or the Pikes Peak region with their "Women's Community Leadership Initiative", or on the personal initiative of a number of reputable citizens like "WeSpace" in Zurich (Switzerland) which is the community and a workspace inspired by women for leadership development, collaboration and innovation.

It is clear that the goals of creating women's communities can vary from

“

**WOMEN OF
ALL AGES AND
PROFESSIONS
UNITE AND SOLVE
THEIR IMMEDIATE
PROBLEMS AND
CONCERNS**

”

utilitarian, for example, to teach Internet skills, to socially important ones, such as to provide psychological and sponsorship support to women with sick children or single mothers who find themselves in a difficult situation. Members of some women's groups are concerned with developing their individual abilities and potential for personal growth, others seek new and useful skills to overcome social and economic barriers.

In Kazakhstan, this phenomenon has also begun to spread, and the number of new women's organizations and communities in different parts of our country is increasing. Women of all ages and professions unite and solve their immediate problems and concerns. One of these communities is "Ana Time" in Astana. It enables women to unite and carry out various social projects aimed primarily at supporting single mothers with many children and women with disabilities. Violence against women is also in the focus of their attention. Almost every woman in Kazakhstan, whether she is a businesswoman or an ordinary housewife, experiences stress, and it is not a secret that children often suffer from nervous

breakdowns of tired or desperate mothers. A change of scenery, recreation, familiarity with mothers like them will help women regain balance and composure, raise their vitality and mood. All "Ana Time" events are held exclusively at the expense of the women who have decided to organize useful leisure for themselves. Some business mothers who have become community partners help them.

Another impressive example is the Mama Pro Foundation, which three mothers of special children created a year ago. Initially, this was a club where these mothers shared important information, organized seminars and taught remote work skills. Then the Astana mayor's office provided them with a room in the city center with a convenient access for wheelchair users. Now mothers of children with special needs and mothers raising children alone can apply here. There are special open courses for teaching these women entrepreneurship, computer literacy, accounting, brand promotion, and social media marketing. The foundation also helps them find a job. The goal of the project is to create a common space for mothers where they could work, while their children are under supervision. In July 2018, Mama Pro won a grant from the Soros-Kazakhstan Foundation to train 60 women in the basics of entrepreneurship and computer literacy. Recently, it

won a grant from the U.S. Embassy and plans to train more than 50 women from the countryside of the Akmola region. The program is free and is designed for six months.

"Inspired Me", another Kazakhstan project for women, aims to inspire girls, and especially mothers, to understand that there are no barriers to self-realization. The example of the founders of the community should show young women that it is possible to combine business and family and that motherhood and a maternity leave are not an obstacle for women. Indeed, maternity today is not a limitation for self-realization, but not everyone comprehends this. Not only the society but also women themselves need to get rid of some stereotypes that undermine their confidence in their own capabilities.

In the difficult and sometimes stressful circumstances of modern life, women are trying to find support in collective efforts of mutual support, assistance and partnership in women's communities. At the same time, personal growth and maturation inevitably lead to the social and civic development of the society of which they are a part. New initiatives, projects and ideas are becoming more diverse and humane, feeding society with positive impulses and creative inspiration.

IN THE DIFFICULT AND SOMETIMES STRESSFUL CIRCUMSTANCES OF MODERN LIFE, WOMEN ARE TRYING TO FIND SUPPORT IN COLLECTIVE EFFORTS OF MUTUAL SUPPORT, ASSISTANCE AND PARTNERSHIP IN WOMEN'S COMMUNITIES

GLOBAL ECONOMY: TRENDS OF 2018 AND PROSPECTS FOR 2019

mugsnoticias.com.mx

KANAT MAKHANOV

The global economy in 2018 was characterized by a diverging rates of growth across major economies. Among developed countries, the United States took the lead with the growth rates above 3% during the second and third quarters. The U.S. economy thus has shown an accelerating pattern, whereas other major economies such as the EU, the UK, Japan and China presented a decelerating pattern over the course of the year. One of the most important factors affecting the global economy was the decisions of the U.S. Federal Reserve (Fed) to increase the key rate from 1.25% to 2.50%, which increased the cost of loans globally and negatively affected many developing economies. The positive trend observed during the first three quarters in the U.S. derivatives market was offset by the dramatic decline in

MOST OF THE DEVELOPING MARKETS WILL BE PRONE TO SWINGS IN COMMODITY MARKETS THAT WILL BE VOLATILE THROUGHOUT 2019

the fourth quarter of 2018 and in the last trading week of 2018, in particular. This eventually affected the commodity markets driving them down by the end of the year. The sharp decline of the stock markets and major U.S. trade indices during the last quarter and especially during the last week of 2018 was understood by many experts as a sign of a further market downturn and economic slowdown.

Summarizing some of the recent economic reports, we can state that the global economic growth projections for the upcoming year have worsened during the last months of 2018. The newly revised projections forecast the global economic growth to be 3.0% at best. Most experts predict the U.S. economy to grow not higher than 2.5%, whereas the Eurozone's GDP will grow at around 1.5%. Given high uncertainty, the Fed's policy of rising the key interest rate

is pending. The Eurozone's situation will remain fragile depending on the Brexit as well as economic tensions in France and Italy, which are among the major EU economies. There is almost no doubt that Japan's economic growth will remain very weak and stay under 1.0%. China's influence on commodity prices and many developing markets would persist in 2019. However, most reports forecast the Chinese GDP to continue to decelerate slowly for the coming three years despite the government's package of measures to support small and medium enterprises. The World Bank forecasts the Chinese GDP to grow by 6.2% in 2019.

“

**WE CAN EXPECT
THE CONTINUATION
OF MANY OF THE
TRENDS OF 2018
IN 2019 BUT WITH
MORE RISKS AND
AMBIGUITY**

”

A slight slowdown of economic growth will also prevail in developing countries. Most of the developing markets will be prone to swings in commodity markets that will be volatile throughout 2019. Growth rates of such emerging markets as Russia and South Africa will likely to stay within 1.0-1.5%. When analyzing emerging markets, most experts point to Brazil and Mexico as sources of uncertainty due to the new economic agendas announced by their recently elected presidents. Thus, we can expect the continuation of many of the trends of 2018 in 2019 but with more risks and ambiguity.

insidearabia.com

OPEC AND ALLIES AGREED TO REDUCE OIL EXTRACTION

SAKEN MUKAN

On December 7, 2018, the OPEC's Headquarters in Vienna hosted the 5th OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting. The official delegation of Kazakhstan headed by Minister of Energy Kanat Bozumbayev also attended the event.

During the meeting, the parties discussed several issues related to the oil pricing strategy for the upcoming first half of 2019 taking into account the current world economy turbulence, especially the political economy of the global energy consumption. But one of the most essential points in the discussion agenda was the reduction of oil extraction by the OPEC+ members, and the parties eventually announced that the OPEC and its allies were ready to cut oil production and expected the same from other oil producers.

**THE REDUCTION OF
OIL EXTRACTION
BY OPEC WILL
BE 800,000
BARRELS PER DAY
MAKING IT QUITE
COMPETITIVE IN
COMPARISON
WITH THE
PREVIOUS YEARS**

According to the agreement reached in Vienna, the reduction of oil extraction by the OPEC member states will be 800,000 barrels per day (bpd) that makes it quite competitive in comparison with the previous years, whereas the non-OPEC member states pledged to cut oil production by 400,000 bpd. Russia, the leading OPEC's ally, agreed to decrease its oil production by 228,000 bpd, a comfortable limit for the Russian oil-dependent economy. Meanwhile, Kazakh Energy Minister Kanat Bozumbayev announced that Kazakhstan was also ready to reduce its oil output, along with other non-OPEC countries. In other words, both OPEC and non-OPEC members, including Kazakhstan, share the intention to increase the oil price, which should bring much benefit for all oil-producing countries as long as they join the agreement.

Kazakhstan's economy is heavily de-

pendent on oil prices at the international energy market as oil revenues account for the bulk of the country's export earnings. The meeting in Vienna was crucially important for Kazakhstan in terms of the stabilization of its national economy as the oil production cut may lead to higher demand and consequently to an increase in oil prices, thus allowing Kazakhstan to supply its oil for larger revenues. It is important for Astana, taking into account that the country's budget for 2019-2021 was calculated based on the oil price of \$55 per barrel, and the gradual increase of the oil price after the meeting in Vienna seems to be promising for Kazakhstan in terms of a higher income flow for its budget.

At the same time, during the negoti-

**THE GRADUAL
INCREASE OF THE
OIL PRICE AFTER
THE MEETING IN
VIENNA SEEMS TO
BE PROMISING FOR
KAZAKHSTAN IN
TERMS OF A HIGHER
INCOME FLOW FOR
ITS BUDGET**

ations in Vienna, the parties agreed to exempt Iran, Venezuela and Libya from the extraction cut, while Nigeria, which had been exempted under the previous deal, agreed to curb its production. For Tehran, this was an important outcome since Iran is under pressure because of the renewed U.S. sanctions. It should be noted that Qatar decided to withdraw from OPEC starting January 1, 2019, and focus on natural gas production instead. Overall, it could be concluded that the meeting in Vienna has become another step towards the stabilization of the oil price. The meeting was also necessary to finalize the actions taken by the OPEC in 2018 and adopt strategic decisions appropriate for all the involved parties that will allow to make the oil market less vulnerable in the long run.

ДИАЛОГ «ИНДИЯ - ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ»: ОПРАВДАНЫ ЛИ ОЖИДАНИЯ?

ASSET ORDABAYEV

12-13 января 2019 года в городе Самарканде (Узбекистан) прошла первая министерская встреча в рамках Диалога «Индия - Центральная Азия», в которой приняли участие главы внешнеполитических ведомств Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана, Туркменистана, Узбекистана, Индии, а также Афганистана.

Следует напомнить, что Индия активизировала свою политику в Центральной Азии в 2015 году, когда все страны региона посетил индийский премьер-министр Нарендра Моди. Он тогда начал свой визит с Ташкента, где отметил особые исторические взаимоотношения двух государств. Наверное, поэтому местом первой встречи в новом формате был выбран именно Узбекистан.

Основными темами встречи стали расширение экономических и торговых связей, безопасность, сотрудничество в науке и образовании. Индийская сторона предложила создать в рамках формата два совета: группа развития, где представители различ-

ных министерств смогут выработать конкретные предложения для дальнейшего углубления партнерства, и бизнес-совет, где будут встречаться представители торговых палат стран-участниц.

Особое внимание страны-участницы диалога уделили развитию торгово-транзитной инфраструктуры и безопасности Афганистана. И это не удивительно, ведь Центральная Азия – это источник ресурсов и новые рынки сбыта для индийских товаров, особенно если будет набирать обороты программа индийского правительства по стимулированию внутреннего производства, а территория Афганистан дает доступ ко всему этому. В свою очередь, сами центральноазиатские государства тоже заинтересованы в Индии.

Так, туркменская делегация напомнила о значимости газопровода Туркменистан-Афганистан-Пакистан-Индия (ТАПИ), о котором договорились еще в 2010 году. В случае создания ТАПИ Афганистан может рассчитывать на получение средств за транзит и стабильные поставки энергоресурсов. В свою очередь, казахстанская сторона

**ОСОБОЕ
ВНИМАНИЕ
СТРАНЫ-
УЧАСТНИЦЫ
ДИАЛОГА
УДЕЛИЛИ
РАЗВИТИЮ
ТОРГОВО-
ТРАНЗИТНОЙ
ИНФРАСТРУКТУРЫ
И БЕЗОПАСНОСТИ
АФГАНИСТАНА**

вновь упомянула о необходимости развивать транзитный потенциал коридора «Север-Юг», в рамках которого планируется присоединение железнодорожного маршрута Казахстан-Туркменистан-Иран к возможностям иранского порта Чабахар, принадлежащего Индии. Дели, нужно отметить, заинтересован работать в данном направлении для получения доступа к Центральной Азии, поскольку это, хоть и частично, снимает зависимость поставок от ситуации в Афганистане. В то же время индийский министр иностранных дел Сушма Сварадж рассказала коллегам о том, что Дели выделил Кабулу на стабилизацию экономики почти 3 млрд. долларов. Одновременно с этим Индия планирует в Афганистане активно участвовать в реконструкции транспортной инфраструктуры и водоснабжения, строительстве жилья и медицинских учреждений, строительстве ГЭС и солнечных электростанций. Кроме того, страны-участницы диалога договорились принять активное участие в проведении конференции регионального экономического сотрудничества по Афганистану, запланированной на второе полугодие 2019 года в Ташкенте.

В целом, проведение Диалога «Индия - Центральная Азия» наталкивает на много разных мыслей. Это, в частности, касается конкуренции Индии с Китаем в рамках инициативы

Пекина «Пояс и Путь». Дели пытается предложить новые торгово-транспортные маршруты, которые снизят привлекательность китайских. Собственно, развитие порта Чабахар – это попытка навязать конкуренцию пакистанскому порту Гвадар, куда инвестирует КНР.

Попытки Дели влиять на ситуацию в Афганистане также имеют отношение к Пакистану, с которым вновь обострились разногласия. Здесь задача состоит в том, чтобы вновь попытаться открыть для Центральной Азии южное направление, которое позволит выйти на новые азиатские рынки. Нельзя не отметить, что в свое время эту идею активно продвигал Вашингтон, да и формат, аналогичный Диалогу «Индия - Центральная Азия», США уже используют, инициировав «C5+1», правда, без участия Афганистана. Более того, ряд СМИ даже сообщили, что перед проведением диалога в Индию совершил визит спецпредставитель США по афганскому урегулированию Залмай Халилзад. Однако, что именно он обсуждал с индийским руководством, сказать сложно. В общем, данная площадка – весьма интересное начинание, которое имеет определенный потенциал, но проблема в том, что она может обострить геополитическое противостояние в Центральной Азии, и поэтому намеченные планы могут не реализоваться.

INDIA'S FOOTPRINT IN THE CENTRAL ASIA

India has a special focus on the importance of energy diplomacy, specifically with reference to building relationship with the energy-rich region of the Central Asia.

PROTECTION OF WOMEN'S AND CHILDREN'S RIGHTS: WHAT IS THE CIVIL SECTOR CAPABLE OF?

GULNAR NADIROVA

One of the most important tenets of the UN international legal instruments in the field of childhood is the postulate of the priority of family upbringing of children. The preamble of the Convention on the Rights of the Child recognized that "the child, for the full and harmonious development of his personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness". Ensuring the right of every child to live and grow up in a family is one of the top priorities of the

IN JANUARY 2019, PRESIDENT NAZAR-BAYEV SIGNED AN ORDER FOR THE CREATION OF A NATIONAL ADOPTION AGENCY, THUS PUTTING AN END TO DISCUSSIONS ON ORPHANAGES

policy of our state. This right applies equally to orphans and children left without parental care. However, until now, non-governmental organizations and movements were concerned about the realization of the right to a family for this group of children, while official structures were in favor of preserving the system of orphanages and state care for them. Now, apparently, a certain turning point has come in this situation.

In January 2019, President Nazarbayev signed an order for the creation of a National Adoption Agency,

thus putting an end to discussions on orphanages. Earlier, at the Civil Forum in October 2018, he supported the initiative of Kazakhstan businesspersons and NGOs in favor of replacing the system of orphanages with the system of foster families through the creation of a non-state agency for the adoption of orphans. At the same time, businesspersons do not ask for any money from the state, promising to do everything at their own expense. As a preliminary step, the project "Adoption Support Center" was created, and over two years more than 5,000 people applied there, more than 1,000 people attended "Schools for foster parents", and more than 800 children were adopted.

This enormous purposeful work of empathetic and decent people over the past few years has not only helped to change the attitude of society towards orphans in orphanages, which in general did not raise doubts about the need to help and alleviate their fate, but also showed how to assist. In addition, as another activity to prevent orphanhood, in 2013, the charity project "Mother's House" was launched in Kazakhstan – a crisis center for young mothers with children who find themselves in a difficult life situation. The Rakhimbayev couple, Anara and Aydin, opened the first center in Astana. Well known Kazakhstani entrepreneurs and philanthropists supported the idea by opening 25 such centers in 19 cities of Kazakhstan. Mothers whose relatives and biological fathers of children turned away from them can come here for help. Women receive shelter, food, care, as well as the opportunity to complete their studies or master a new profession, which means that newborns and babies

**CIVIL SOCIETY CAN
BECOME EVEN
STRONGER AND
MORE EFFECTIVE
IF A LOT OF
BEAUTIFUL AND
CORRECT WORDS,
PRONOUNCED IN
VAIN, TURN INTO
CONCRETE SMALL
AND BIG DEEDS**

will not become orphans transferred to baby houses or thrown out onto the street (such cases, unfortunately, have taken place) and will remain with their moms. Thanks to this project, more than 3,600 children did not become orphans and end up in specialized institutions.

Even earlier, in 2006, the Aruzhan Sain Foundation "Voluntary Society of Mercy" initiated the project "Kazakhstan without Orphans". The project's goal was to ensure that there are no orphanages in Kazakhstan and that children are brought up in a family, even if they are left without parents' care. Over the past 12 years, thanks to the work of this foundation and other NGOs, the number of children in orphanages has decreased 3.5 times and today is less than 6,000.

The activities of non-governmental organizations and individual social activists who promoted this issue made it possible to overcome the resistance of the bureaucratic system. It was necessary to change the laws, although with great difficulty, and each time they had to refer directly to the President to initiate a necessary change. Thanks to the efforts of the civil sector in Kazakhstan, a number of measures have been taken to prevent social orphanhood and de-institutionalize children's homes. As a result, the number of orphans in orphanages has decreased, as well as the number of specialized institutions themselves. Nowadays all four forms of family organization – adoption, patronage, custody, fostering family – are legally fixed and financially stimulated by the state. In 2017, the Republican Bank of orphans and children left without parental care was finally launched, through which in the same year more than 3,000

children were adopted, given custody or placed in foster care.

Thus, according to the Ministry of Education and Science, out of approximately 5 million children living in Kazakhstan, 26,000 children are orphans or left without parental care, 78% of whom (20,375) are already under guardianship, custody and patronage upbringing in families of Kazakhstani citizens. As of the middle of 2018, 5,631 children, or 21% of orphans, remained in specialized institutions.

The civilian sector becomes an increasingly

active and influential force in Kazakhstan's society that was demonstrated by humanization and other positive changes in the state social policy, as well as the consciousness of people encouraging them to assist the most vulnerable groups of women and children in crisis periods of their lives. Civil society can become even stronger and more effective if a lot of beautiful and correct words, pronounced in vain, turn into concrete small and big deeds, not necessarily with the participation of the President. And this, perhaps, will give hope for a sustainable future to all Kazakhstanis.

KANAT MAKHANOV

According to the latest January 2019 release of the Global Economic Problems by the World Bank, the GDP growth of Kazakhstan in 2018 is expected to reach 3.8% mainly due to the growth of oil prices during the first three quarters of the past year. The output from the Kashagan oil field as well as steady domestic demand ensured the growth rate higher than in other oil exporting economies such as Russia (1.6%) and Azerbaijan (1.1%). However, in 2019, Kazakhstan's economy is also expected to decelerate since oil production will stabilize or even decrease. The prospects for the oil prices are neutral with an expected decline by 2.9%. However, a high volatility in almost all commodity prices is expected due to economic and political uncertainties around

THE FORECASTED 3.5% OF THE REAL GDP GROWTH FOR 2019 IS HIGHER THAN THE FORECASTED WORLD AVERAGE GROWTH (2.9%) AND THE AVERAGE GROWTH FOR DEVELOPING COUNTRIES OF EUROPE AND CENTRAL ASIA (2.3%)

the U.S.-China trade wars, the deceleration of the Chinese economic growth and ongoing calamities in the European Union. At the same time, according to the preliminary estimates of the Ministry of National Economy of Kazakhstan, the real GDP growth in 2018 amounted to 4.1%. On the other hand, the Ministry also admits that there will be a deceleration of the growth rate in 2019 with around 3.8% of real growth.

In relative terms, the projections by the World Bank are rather positive for Kazakhstan. The forecasted 3.5% of the real GDP growth for 2019 is higher than the forecasted world average growth (2.9%) and the average growth for developing countries of Europe and Central Asia (2.3%). However, there are serious risks concerning the key factors that affect Kazakhstan economically. Firstly,

unlike in 2018, the oil prices are expected to be highly volatile but still without a long-lasting growth. Secondly, there are even stronger expectations of an economic decline in Russia, where the GDP growth is expected to be 1.5% at best, which will produce a certain negative effect on the bilateral trade. Moreover, the expected growth in China, which is the second trade partner of Kazakhstan, is also expected to be no higher than in 2018.

Taking into account the statistical records over the past years and looking at the 4.4% GDP growth of Kazakhstan during the first nine months of 2018, there is a high probability for Kazakhstan's economy to reach 4.0% of solid growth. If we look at the structure of the country's GDP, we can see that during the first three quarters of 2018, almost 60.0% of the 4.4% growth was due to the growth of net exports. Over the last three years, there is a growth of the share of net exports and a declining

GIVEN THE CURRENT STRUCTURE OF THE ECONOMY, WE CAN EXPECT THAT IN 2019 RISK FACTORS WOULD INCREASE, WHEREAS OPPORTUNITIES FOR A HIGHER SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH WOULD BE REDUCED

proportion of private consumption. Moreover, the role of public expenditures in the GDP also becomes less and less important so that the share of the aggregate consumption has fallen from 65.3% in 2015 to the current 58.9%. During the same period of time, the share of exports, which primarily consists of oil revenues, in the GDP has grown from 28.5% to 43.1%. Hence, we can see that the role of the domestic market and consumption in Kazakhstan has become less important in forming the size of the GDP despite a constant growth of private consumption and the fiscal stimulus due to a strong offsetting effect of the currency depreciation. At the same time, the role of exports in the GDP of Kazakhstan is on the constant rise making it more exposed to price volatilities of exportable commodities. Therefore, given the current structure of the economy, we can expect that in 2019 risk factors would increase, whereas opportunities for a higher sustainable economic growth would be reduced.

dwnnews.net

KUZEY KORE LİDERİ KİM JONG-UN'UN ÇİN'E DÖRDÜNCÜ ZİYARETİ

OMIRBEK HANAYI

Xinhua ajansının haberine göre, 7-10 Ocak 2019 tarihlerinde Kuzey Kore lideri Kim Jong-un Çin'e dördüncü kez ziyarette bulundu. 8 Ocak 2019 tarihinde Pekin'de Kim'i, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping törenle karşıladı. Karşılama töreninden sonra yapılan görüşmede, taraflar arasında Çin-Kuzey Kore ikili ilişkileri, Kore Yarımadası'nın nükleerden arındırılması, ABD-Kuzey Kore başkanlar zirvesi gibi önemli konular ele alındı. Görüşmede Xi, öncelikle Çin-Kuzey Kore ilişkilerinin 70. Yıldönümünde Kim'in Çin'i tekrar ziyaret etmesinin iki ülkenin geleneksel iyi komşuluk ve dostluk ilişkileri açısından büyük önem taşıdığını belirtti. 2018'de Pyongyang'ın Kore yarımadasında bir siyasi çözüme ulaşılması konusunda attığı somut adımlarından memnuniyet duyduklarını vurgulayan Xi, Çin'in Kore Yarımadası'na barış ve istikrar getirecek bir çözümü gündeme gelmesi için

“

**7-10 OCAK 2019
TARİHLERİNDE
KUZEY KORE LİDERİ
KİM JONG-UN ÇİN'E
DÖRDÜNCÜ KEZ
ZİYARETTE
BULUNDU**

”

Kuzey Kore ile ortaklaşa çaba göstereceğini ifade etti. Pekin'in özellikle Kore Yarımadası'nda istikrar ve barışın korunmasında çok önemli katkılar sağladığını açıklayan Kim, ülkesinin Çin ile dostluk ilişkilerini daha pekiştirmeye ve Kore Yarımadası'nın nükleerden arındırılması için ortaklaşa çaba harcamaya hazır olduğu ifadesinde bulundu. Ayrıca, Çin'in ekonomik gelişim deneyimlerinin çok değerli olduğunun altını çizen Kim, bu bağlamda Çin ile ekonomik ilişkileri ve işbirliğini geliştirmeyi umduğunu kaydetti.

9 Ocak 2019 tarihinde iki ülke liderlerinin görüşmeleri devam etti. Görüşmelerden sonra Kim ve eşi Ri Sol-ju'nun onuruna Xi ve eşi Peng Liyuan tarafından öğle yemeği verildi. Aynı gün öğleden sonra Kim, Pekin'deki Tongrentang İlaç Fabrikası'nı ziyaret ederek geleneksel Çin tıbbı ve modern ilaç üretim hattını gezdi. Çin'e dördüncü kez yaptığı ziyareti sırasında Kim'e Kuzey Kore İşçi Partisi Başkan Yardımcısı Ri Su-yong, İşçi Partisi

Merkez Komitesi Başkan Yardımcısı Kim Yong Chol, İşçi Partisi Merkez Komitesi Başkan Yardımcısı Pak Thae Song, Kuzey Kore Savunma Bakanı No Kwang Chol, Kuzey Kore Dışişleri Bakanı Ri Yong-ho ve Kuzey Kore Propaganda ve Tanıtım Bakanı Birinci Yardımcısı Kim Yo-jong eşlik etti.

Bu, Kuzey Kore lideri Kim'in bir yıl içerisinde Çin'e gerçekleştirdiği dördüncü ziyaretidir. Mart 2018'de ilk yurtdışı ziyaretini Çin'e yapan Kim, Mayıs 2018'de ve Haziran 2018'de de Çin'i ziyaret etmiştir. Bir yıla yakın zaman içerisinde Kuzey Kore lideri Kim'in Çin'e dört ziyaret gerçekleştirmesi, ülke tarihinde bir ilk olarak Pyongyang'ın Pekin ile ilişkilerine büyük önem verdiğini göstermektedir. Çünkü özellikle son bir yılda Kore yarımadasının nükleerden arındırılması konusunda önemli adımlar atan Pyongyang yönetimi, Seul ve Washington ile yürütülen ilgili müzakereler ve diyaloglarda Pekin'in desteğini kazanma çabasındadır. Kim'in bundan önceki üç ziyaretinin de tarihi Güney Kore-Kuzey Kore Liderler Zirvesi ve ABD-Kuzey Kore Liderler

**BİR YILA YAKIN
ZAMAN İÇERESİNDE
KUZEY KORE LİDERİ
KİM'İN ÇİN'E
DÖRT ZİYARET
GEÇEKLEŞTİRMESİ,
ÜLKE TARİHİNDE
BİR İLK OLARAK
PYONGYANG'IN
PEKİN İLE
İLİŞKİLERİNE BÜYÜK
ÖNEM VERDİĞİNİ
GÖSTERMEKTEDİR**

Zirvesi'nden önce gerçekleştiği dikkate alındığında, söz konusu dördüncü ziyaretin de, bu yıl gerçekleşmesi beklenen 2. ABD-Kuzey Kore Liderler Zirvesi'ne bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca, Kim'in söz konusu dördüncü ziyaretinin arka planında Pyongyang yönetiminin Çin ile ticari-ekonomik ilişkilerini geliştirme hedefi de yer almaktadır. Çünkü Kuzey Kore'nin Kore yarımadasının nükleerden arındırılması konusunda ileri adımlar atmasının ana nedenlerinde biride son yıllarda yaptırımlardan dolayı durgunlaşan ekonomik durumunu iyileştirme çabasıdır. Özellikle son bir yılda Kuzey Kore'de ekonomik kalkınmaya önem verildiği ve Kim'in de ülkesindeki ekonomik etkinliklere aktif olarak katılmaya başladığı söz konusudur. Nitekim Çin'in ulusal güvenlik ve jeostratejik çıkarları açısından Kore Yarımadası'nda istikrar ve barışın korunmasını savunan Pekin yönetimi de, Pyongyang ile ikili ilişkilerinde büyük önem vererek Pyongyang-Seul ve Pyongyang-Washington ilişkilerinde önemli arabuluculuk rolünü yürütmeyi amaçlamaktadır.

fortunedot.com

2018 GDP DATA SETS BLURRED EXPECTATIONS FOR CHINESE ECONOMY IN 2019

KANAT MAKHANOV

On January 21, 2019, the Chinese Statistical Bureau announced that in 2018 the country's GDP growth amounted to 6.6%, which is the slowest pace since 1990. On the year-to-year terms, the Chinese GDP growth in the third quarter of 2018 was at 6.5%, whereas in the fourth quarter it equaled 6.4%. The release of the statistics was highly anticipated by many experts amid the tensions around the U.S.-China trade war. The statistics on GDP could have been even worse if the industrial output had not exceeded November's 5.3% reaching 5.7% in December 2018. Another substantial factor that supported the overall GDP was the retail sales growth of 8.2% in December 2018 on the

**ALTHOUGH
OFFICIALLY CHINA
TRIES TO MAINTAIN
A POSITIVE STANCE,
THE STATISTICAL
RELEASE HAS
CONTRIBUTED
TO NEGATIVE
EXPECTATIONS
AMONG INVESTORS
AND EXPERTS**

year-to-year basis, compared to November's 8.1%.

The rise of consumption and the industrial output were interpreted as the effects of the Chinese government's recent tax cuts and package of supportive measures for small businesses. Head of the Chinese Statistics Bureau Ning Jizhe reported the same day that the trade dispute with the United States affected the Chinese economy, but the impact was manageable. According to him, the Chinese economy was mainly driven by an aggregate demand growth in the domestic market and that there were considerable stabilizing trends in the last two months of 2018.

Although officially China tries to maintain a positive stance, the sta-

tistical release has contributed to negative expectations among investors and experts. Hence, many analysts have concluded that the Chinese Government will implement another package of measures aimed at stimulating the economy in the near future. In November 2018, President Xi Jinping proposed several measures to support private companies through creating more incentives to export and easing access to loans. The Chinese government also presented a significant tax deduction package and fiscal stimulus plan that were planned to come in force in 2019.

Despite a slightly higher than expected growth rate of the Chinese GDP, the closing data of 2018 does not really set positive expectations for 2019. It is now clear that China is likely to face a difficult economic environment caused not only by the trade disputes with the United States but also an uncertain growth

IT IS NOW CLEAR THAT CHINA IS LIKELY TO FACE A DIFFICULT ECONOMIC ENVIRONMENT CAUSED NOT ONLY BY THE TRADE DISPUTES WITH THE UNITED STATES BUT ALSO AN UNCERTAIN GROWTH OF THE DOMESTIC MARKET OF CHINA

of the domestic market of China. Certainly, there is long-lasting skepticism and a certain level of distrust about the official economic statistics of China. The government's explanation of the growth of consumption during the last two months of 2018 also generates skepticism since it is very unlikely that the economic stimulus package announced in November 2018 produced almost immediate favorable effects on the economy. Moreover, many analysts have already admitted that the essential statistical data by the Chinese Statistical Bureau is unusually stable with very smooth fluctuations. Given the unresolved trade dispute with the United States, the Chinese economy is about to face serious challenges in 2019. In its most recent economic outlook, the World Bank forecasted a slowdown of the GDP growth in China to 6.2% in 2019 and eventually to 6.0% by 2021.

TÜRK KONSEYİ BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNDEN SORUMLU BAKANLAR ÜÇÜNCÜ TOPLANTISINDA TASIM PROJESİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

DINARA TALDYBAYEVA

31 Ocak 2019 tarihinde Kazakistan'ın ev sahipliğinde Almatı şehrinde Türk Konseyi üye ülkelerinin İletişim ve Teknolojilerinden sorumlu Bakanların Üçüncü Toplantısı gerçekleştirildi. "Küreselleşme Döneminde Dijital Gündem 2.0" başlığı altında geçen uluslararası toplantıya Türk Konseyi Başkanı Bagdat Amreyev, Kazakistan Enformasyon ve İletişim Bakanı Dauren Abayev, Türkiye Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Turhan, Kırgızistan Enrformasyon Teknolojileri ve İletişim Komitesi Başkanı Bakıt Şarşembiyev, Azerbaycan Ulaştırma,

“ “

**PROJE, BÜYÜK
İPEK YOLU'NUN
HONG KONG'DAN
FRANKFURT'A
KADAR UZANAN
EN KISA İLETİŞİM
HATTI OLMAYI
ÖNGÖRMEKTEDİR**

"

Haberleşme ve Yüksek Teknolojiler Bakan Yardımcısı Elmir Velizade, Macaristan Bilgi Teknolojileri, İnovasyonları ve Teknolojileri Devlet Sekreter Yardımcısı Karoli Solimar katılım sağladı. Toplantı gündeminde sibergüvenlik, e-hükümet, uydu hizmetleri ve TASIM (Trans-Eurasian Information Super Highway) projesi gibi birçok iletişim teknolojilerini içeren konular yer aldı.

TASIM – Trans-Avrasya Super Enformasyon Koridoru Çin, Kazakistan, Azerbaycan, Rusya ve Türkiye'nin dahil olduğu, Çin'den başlayarak Hazar Denizi, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye üzerinden Asya ve Avrupa'ya

upload.wikimedia.org

uzanacak olan 15 bin kilometrelik fiber optik hattın gerçekleştirilmesini amaçlayan bir projedir. Proje, Büyük İpek Yolu'nun Hong Kong'dan Frankfurt'a kadar uzanan en kısa iletişim hattı olmayı öngörmektedir. Projeye yönelik ilk olarak Kasım 2008'de 14. Azerbaycan Uluslararası Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri Fuarı ve Konferansı kapsamında düzenlenen Bakanlar Zirvesi'nde Azerbaycan İletişim ve Enformasyon Teknolojileri Bakanlığı Trans-Avrasya iletişim ağının inşası ile girişimde bulundu. Aynı yılın 11 Kasım'ında Bakü'de TASIM Deklarasyonu kabul edildi ve 21 Aralık 2009 tarihinde de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK) 64. Oturumunda TASIM projesinin koordinatörlüğünü Azerbaycan'ın yürütmesi ile ilgili 64/186 No'lu Kararı kabul etti. Nisan 2010'da TASIM Yönetim Grubu oluşturulmuş olup, Haziran 2011'de de Azerbaycan, Çin (China Telecom), Kazakistan (Kaz-TransCom), Rusya ve (Rostelecom), Türkiye (TürkTeleKom) tarafından Proje Sekreterliği kurulmuş ve faaliyete başlamıştır.

TASIM'in amacı Avrasya ülkelerini

**HIZLI İLETİŞİM
BÜTÜN
İNTEGRASYON
HAREKETLERİNDE
KENDİ ROLÜNÜ
ALMAKTA İKEN,
TASIM PROJESİ DAR
ANLAMDA YA DA
ÖNCELİKLİ OLARAK
TÜRKÇE KONUŞAN
ÜLKELER ARASINDA,
GENİŞ KAPSAMDA
İŞE AVRASYA
ÜLKELERİ ARASINDA
İŞBİRLİĞİNİ OLUMLU
ETKİLEYECEKTİR**

Batı Avrupa'dan Doğu Asya'ya kadar bağlanmasını sağlayacak olan iletişim bağlantı hattını kurmaktır. Çin, Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye ve Almanya'ya kadar uzanan hattın Avrupa ile Asya'daki büyük iletişim bağlarının bilgi merkezi olacağı beklenmektedir. Bu iletişim hattının ek güzergahının Rusya, Ukrayna ve Polonya'dan geçmesi planlanmaktadır. Proje bölgedeki yoksullukla mücadele, ekonomik kalkınma hızının artırılması gibi konuları da gündeminde tutmaktadır. Dahası, denize çıkış yolu olmayan ülkelerin dijital dengesizliğini azaltma konusunda projenin önemi ön plana çıkmaktadır. Bölgedeki Devletler arasında telekomünikasyon sektörlerinde ve arz piyasalarındaki talepler bakımından birbirlerinden farklı yapılar sahip durumdadırlar. Gelişme seviyesi yüksek olan ülkelerde yüksek kaliteli hat hizmetleri sunulmakta ve bağlantı hızı ön planda tutulmakta iken, gelişme seviyesi daha gerilerde olan bazı ülkeler için uluslararası internet hizmetlerine bağlanma konuları üzerinde durulmaktadır. Bu bakımdan TASIM projesi, enformasyon ve

ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANI ŞEVKET MİRZİYOYEV'İN İLK ALMANYA ZİYARETİ

twimg.com

OMIRBEK HANAYI

Alman basınına göre, 20-22 Ocak 2019 tarihlerinde Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev Almanya'ya ilk resmi ziyaretini gerçekleştirdi. Ziyareti sırasında Mirziyoyev; Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier, Başbakan Angela Merkel, ve Meclis Başkanı Wolfgang Schäuble ile bir araya geldi. Görüşmelerde taraflar arasında ticari-ekonomik, yatırım ve finans, tarım, güvenlik, kültür, turizm, eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında işbirliğinin derinleştirilmesi gibi ikili ilişkilerin önemli boyutlarının yanı sıra, iki ülkeyi de yakından ilgilendiren önemli bölgesel konular da ele alındı. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi uluslararası saygın kuruluşlar çerçevesinde karşılıklı desteğin artırılması ve hükümetler arası işbirliğinin geliştirilmesi konularında mutabık kaldılar. Taraflar, hem Avrupa Birliği'nin (AB) Orta Asya stratejilerine dayanan AB-Orta Asya işbirliğini güçlendirme

**TAŞKENT
YÖNETİMİNİN
SÖZ KONUSU
ZİYARETE GEREK
SİYASİ GEREKSE
TİCARİ-EKONOMİK
ÇIKARLARI
AÇISINDAN BÜYÜK
ÖNEM VERDİĞİ
BELİRTİLEBİLİR**

hem de "Orta Asya + Almanya" diyalog mekanizmasını oluşturma konularında da fikir alışverişinde bulundu. Ayrıca, terörizm, ayrılıkçılık ve radikalizm tehditlerine karşı mücadelede de ikili ve çok taraflı işbirliği çabalarını artırma konusunda da hemfikir oldu. 22 Ocak 2019 tarihinde Münih'te Bavyera Eyaleti Başbakanı Markus Söder ile bir araya gelen Mirziyoyev, Alman iş adamlarıyla da görüşmeler gerçekleştirdi.

Bu, Mirziyoyev'in Almanya'ya yaptığı ilk resmi ziyaretidir. Aynı zamanda bu ziyaret Özbekistan'dan Almanya'ya 18 yıl sonra cumhurbaşkanı düzeyinde yapılan ilk ziyaret olma özelliğini taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Mirziyoyev'in ilk Almanya ziyareti, her iki ülke açısından da oldukça önemlidir. Öncelikle Taşkent yönetiminin söz konusu ziyarete gerek siyasi gerekse ticari-ekonomik çıkarları açısından büyük önem verdiği belirtilebilir. Çünkü Aralık 2016'da başkanlık görevine gelen Mirziyoyev, ülkenin siyasi, ticari-ekonomik ve sosyal gelişimi için geniş kapsamlı reformları uygulamaya başlamanın yanı sıra, daha açık

ve aktif bir dış politika yürütmeye çalışmaktadır. Siyasi açıdan bakıldığında, başkanlık görevine gelmesinden sonra ülkenin dış politikasında bir açılım sürecini başlatan Mirziyoyev'in Almanya gibi önemli AB üyesiyle siyasi ve diplomatik ilişkilerinin pekiştirmeye çalışmaktadır.

Buna örnek olarak ziyareti sırasında Mirziyoyev'in Steinmeier'i resmi ziyarette bulunmak üzere Özbekistan'a davet etmesi ve Oli Majilis ile Bundustag arasında işbirliğini artırma önerisinde bulunması belirtilebilir. Ayrıca, "Orta Asya + Almanya" diyalog mekanizmasını oluşturma önerisini yapması, Taşkent'in bölgesel gelişmelerde aktif bir rol oynamayı amaçladığını göstermektedir. Ticari-ekonomik açıdan bakıldığında, ekonomik kalkınma ve sektörel çeşitlendirmede ileriye dönük önemli adımlar atan Özbekistan'ın Almanya'nın üstün teknolojisine ve yatırımlarına ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir. Nitekim Mirziyoyev yönetimi, finans ve ekonomi sektörünü serbestleştirmeye, dış ticaret kısıtlamalarını kaldırmaya, döviz politikasını liberalleştirmeye ve yatırım koşullarını iyileştirmeye büyük önem vererek, yabancı yatırımların artmasını sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Özbekistan, Almanya ile ticari-ekonomik ilişkilerini geliştirmeye büyük önem vermektedir. Örneğin, Haziran 2018'de Mirziyoyev'in kararnamesiyle Alman vatandaşı Karsten Heinz'in Özbekistan Yenilikçi Kalkınma Bakan Yardımcısı olarak ataması oldukça dikkat çekmiştir. Taşkent yönetimi 15 Ocak 2019 tarihinden itibaren Almanya vatandaşlarına 30 gün süreli vize muafiyetini uygulamaya başlamıştır.

Mirziyoyev'in Almanya ziyareti öncesinde gerçekleşen Özbek-Alman İş Forumu'nda 4 milyar dolarlık işbirliği anlaşmaları imzalanmışken, söz konusu ziyaret sırasında ise iki ülke arasında ticari-ekonomik, finans, bilim-eğitim ve yenilikçi teknoloji gibi alanları kapsayan 9 önemli işbirliği ve yatırım anlaşması imzalanmıştır. Ayrıca, Mirziyoyev'in ziyareti sırasında Alman yükseköğretim kurumlarına Özbekistan'da şubelerini açma çağırısında bulunmasının arkasında da ülkesinin eğitim sektörünün kalkındırma hedeflerine pozitif katkı sağlanması amacının yattığını ifade edebiliriz. Almanya açısından bakıldığında ise, Orta Asya'nın en kalabalık ülkesi olan Özbekistan'ın siyasi ve ekonomik olarak dışa açılımı ve Almanya başta olmak üzere AB ile ilişkilerinin geliştirmeye önem vermesi, Berlin'in de çok ilgisini çekmektedir. 2018'de Özbekistan-Almanya arasındaki ticaret hacmi 700 milyon avroyu aşmışken, Almanya'dan Özbekistan'a giden turist sayısı bir önceki yıla göre %33 artmıştır. Özet olarak, Mirziyoyev'in ilk resmi Almanya ziyaretinin olumlu sonuçlarıyla önümüzdeki dönemde Özbek-Alman ilişkilerinin yeni bir gelişme aşamasına gireceği söylenebilir. Özellikle iki ülke de karşılıklı işbirliklerini tarımdan enerjiye, teknolojiden turizme ve eğitimden sanayiye kadar çeşitli alanlarda geliştirme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, Orta Asya'daki Alman diasporasının önemli bir kısmını barındıran Özbekistan'daki 8 binden fazla etnik Almanların da iki ülke ilişkilerinin gelişmesinde önemli bir köprü rolünü üstlenebileceği de ifade edilebilir.

ORTA ASYA'NIN EN KALABALIK ÜLKESİ OLAN ÖZBEKİSTAN'IN SİYASİ VE EKONOMİK OLARAK DİŞA AÇILIMI VE ALMANYA BAŞTA OLMAK ÜZERE AB İLE İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRMeye ÖNEM VERMESİ, BERLİN'İN DE ÇOK İLGİSİNİ ÇEKMEKTEDİR

RUSYA-BEYAZ RUSYA İLİŞKİLERİNDE ENERJİ KONUSU

DİNARA TALDYBAYEVA

Rusya ve Beyaz Rusya, 1999 yılında Müttefik Devletler Anlaşması'nı imzalayan Sovyet-sonrası bölgesindeki müttefik devletlerdir. Rusya'nın Dış Politika stratejisinde de Beyaz Rusya, Rusya'nın stratejik ortağı olarak gösterilmekte ve bölgesel öncelik Müttefik Devlet Anlaşması kapsamında Beyaz Rusya ile stratejik işbirliğini geliştirmeyi ve Avrasya Ekonomik Birliği bünyesinde entegrasyon hareketlerini genişletmeyi amaçlamaktadır. İki devlet arasındaki bu stratejik ortaklığın sadece kâğıt üzerinde değil, faal olarak gerçekleşmekte olduğunu son yılların verileri de göstermektedir.

Stratejik ortaklık ilişkileri Rusya'nın Beyaz Rusya'nın en büyük ekonomik ortağı olmasını sağlamakta ve ikili ilişkilerde enerji meselesini ön plana çıkarmaktadır. Rusya Federal Gümrük Servisi'nin verilerine göre, Rusya ve Beyaz Rusya arasındaki dış ticaret hacmi 2017 yılında 2016 yılıyla kıyasla %26 artarak, 30,19 milyar dolar olmuştur. 2018'in Ocak-Haziran aylarındaki iki ülke dış ticaret hacmi ise yaklaşık

İKİ ÜLKE, 2018-2019 YILLARI İÇİN DOĞALGAZ FİYATINI 1000 METREKÜP İÇİN 127-129 DOLAR OLARAK BELİRLEMİŞLERDİR

29,09 milyar doları göstermektedir. Fakat buna rağmen iki ülke arasında birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Birincisi, devletlerin uluslararası meselelerle ilgili pozisyonları ikili ilişkilerde bazı anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Kırım meselesi ile ilgili olarak Minsk'in tarafsızlık politikası izlemesi, Rusya'ya, bu ülkenin Ukrayna ve Batı ile arasında yaşadığı çatışmada destek vermemesi Rusya'nın belli dönemlerde Beyaz Rusya'ya ekonomik baskılar yapmasına sebep olmuştur. Rusya, Beyaz Rusya'ya petrol ve doğalgaz tedarikini sağlayan başlıca devlettir. Son dönemlerin rakamlarıyla, Rusya Beyaz Rusya'ya 21 milyon ton petrol ve 20 milyar metreküp doğalgaz tedarikinde bulunmaktadır. 2016 yılında devletlerarası bir anlaşma ile Rusya Beyaz Rusya'ya 2016-2024 yılları arası her yıl 24 milyon ton petrol tedarik etmeyi planlamıştır. Fakat 2016'nın ikinci yarısından itibaren bu miktar fiilen azalmıştır. Rusya Enerji Bakanı Aleksandr Novak'ın verdiği bilgiye göre, bunun sebebi Beyaz Rusya tarafından petrol ve doğalgaz ödemeleri ile ilgili gecikmeler olmuştur. Rusya ve Beyaz Rusya arasındaki enerji alanındaki bu anlaşmazlığın temel sebebi ise petrol ve doğalgaz fi-

yatlarının belirlenmesinde tarafların farklı görüşleri olmuştur.

2015'in sonundan itibaren Beyaz Rusya Rusya'dan 1000 metreküp doğalgaz için 10 dolarlık bir indirim konusunu gündeme getirmektedir. Ardından da doğalgaz fiyatının AB tüketicileri için belirlenen formül ile belirlenmesini talep etmekteydi. Beyaz Rusya kendi tarafından, dünyada petrol fiyatında azalma olduğu zaman doğalgaz fiyatının da azalması gerekli fikrini ileri sürmekteydi. Rusya ise Beyaz Rusya'nın halihazırdaki fiyat belirleme politikasını kendisinin kabul ettiğini ve doğalgaz tedariği anlaşmasının 2015-2017 yılları için imzalanmış olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak Beyaz Rusya, 2016 Ocak ayından itibaren Rusya ile fiyat anlaşmasını beklemeden tek taraflı şekilde 1000 metreküp doğalgaz için 132 dolar yerine 107 dolar ödeme yapmaya başladı. Mart 2016'da Gazprom, Beyaz Rusya'ya 125 milyon dolar doğalgaz borcu için Uluslararası dava açmıştır. Neticede, Rusya-Beyaz Rusya arasındaki enerji anlaşmazlığı 2017 yılında Gazprom'un Beyaz Rusya tarafından 2016-2017 yılları için 726,2 milyon dolarlık borcun ödendiği konusundaki açıklamasından sonra iki taraflı bir anlaşma ile çözüm bulmuştur. Basında çıkan haberlere göre, taraflar 2018-2019 yılları için doğalgaz fiyatının 1000 metreküp için 127-129 dolar olarak belirlemişlerdir. Rusya'nın bu kararı, Ukrayna'dan sonra bölgesel ortağı ve AB'ye doğrudan ulaşım yolunu sağlayabilecek transit ülke Beyaz Rusya'yı kaybetmeme yolundaki bir adım olarak değerlendirilebilir.

Son gelişmelerden ikili ilişkilerin ya da iki ülke

arasındaki entegrasyon sürecinin 2018'in sonuna doğru yeni bir seviyeye çıktığını görebiliriz. 13 Aralık 2018 tarihinde Rusya Başbakanı Dmitriy Medvedev, Rusya ile Beyaz Rusya'nın 1999 tarihli Müttefik Devletler Anlaşması'nın artık bütün maddelerinin hayata geçirilme zamanının geldiğini açıklamıştır. Emisyon Merkezi, ortak gümrük hizmetleri, Mahkeme ve Muhasebe Odası'nın ortak bir sistem altında faaliyet göstermesi devletlerin fiyat belirlemede ortak politikaları yürütmesine yardımcı olacak ve entegrasyon sürecine yeni bir seviye kazandıracaktır. Beyaz Rusya Başkanı Lukaşenko da Ocak 2019 tarihinde kendi tarafından Rusya ile ortak para birimine geçişe hazır olduğunu, fakat bunun Ruble olamayacağını, eşit şartlarla çalışacak emisyon merkezi çerçevesinde kurulması gerektiğini ileri sürmüştü.

Beyaz Rusya ile Rusya arasında stratejik ortaklık ve Müttefik Devletler Anlaşması'na rağmen, zaman zaman özellikle doğalgaz alanında anlaşmazlıkların ortaya çıkması Beyaz Rusya'nın Rusya'ya ve uluslararası topluma vermek istediği bir mesaj olarak değerlendirilebilir. Beyaz Rusya ekonomisi Rusya'ya bağımlılığını sürdürmekte ve bu ülkedeki dış politik kararların alınması da Rusya'ya bağımlı bir şekilde gerçekleşmekte iken bu süreç doğal olarak nitelendirilebilir. Bir taraftan, Beyaz Rusya, Rusya ile Ukrayna arasında daha önce yaşanan enerji krizinin kendi ülkesi için de gündeme gelmemesi için çaba harcamaktadır. Ukrayna örneği ile karşılaştıracak olursak, Beyaz Rusya'nın güvенеbileceği alternatif enerji kaynakları ve buna uygun bir jeopolitik konumu yoktur. Bu nedenle şimdilik iki devlet işbirliğini aynı biçimde devam ettirmek durumundadır.

neb-one.gc.ca

RUSYA'NIN DOĞALGAZ FİYATLARINDA İNDİRİME GİTME KARARI UKRAYNA'DAN SONRA BÖLGESEL ORTAĞI VE AB'YE DOĞRUDAN ULAŞIM YOLUNU SAĞLAYABİLECEK TRANSİT ÜLKE BEYAZ RUSYA'YI KAYBETMEME YOLUNDAKİ BİR ADIM OLARAK DEĞERLENDİRİLEBİLİR

OMIRBEK HANAYI

2 Ocak 2019 tarihinde Pekin'de Tayvan'a barışçıl birleşme çağrısı yapan Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin'in barış içinde birleşmeyi umduğunu ancak güç kullanma ihtimalini de kenara bırakmayacağını belirterek uyarıda bulundu. Ocak 1979'da Çin ile Tayvan'ın barışçıl birleşmesi açısından Çin Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesi'nin "Tayvan'daki Yoldaşlara Mesaj" açıklamasının 40. yıl dönümü nedeniyle gerçekleşen etkinlikte konuşan Xi, Çin ile Tayvan'ın yeniden birleşmesinin hiçbir güç ve hiç kimse tarafından asla engellenemeyecek tarihi bir eğilim olduğuna vurgu yaparak, Tayvan'ın bağımsızlığının büyük bir felaket olacağını ifade etti.

Xi'nin birleşme çağrısına Tayvan yönetimi sert tepki gösterdi. Tayvan lideri Tsai Ing-wen, Tayvan'ın, Çin'in savunduğu "tek ülke iki sistem" po-

**2 OCAK 2019
TARİHİNDE
PEKİN'DE TAYVAN'A
BARIŞÇIL BİRLEŞME
ÇAĞRISI YAPAN ÇİN
DEVLET BAŞKANI
Xİ JİNPİNG, ÇİN'İN
BARIŞ İÇİNDE
BİRLEŞMEYİ
UMDUĞUNU ANCAK
GÜÇ KULLANMA
İHTİMALİNİ
DE KENARA
BIRAKMAYACAĞINI
BELİRTEREK
UYARIDA BULUNDU**

litikasını asla kabul etmeyeceğini belirterek, Pekin yönetiminin Tayvan'ın varlığına ve Tayvan halkının demokratik tercihi saygı duyması çağrısında bulundu.

Xi'nin konuşması, Çin'den Tayvan'a doğrudan gönderilen bir mesaj olarak kabul edilebilir. Bu, 2013'te iktidara gelmesinden bu yana Xi'nin Tayvan konusundaki ilk özel konuşmasıdır. Dolayısıyla Xi'nin söz konusu uyarısı, Pekin yönetiminin Tayvan konusundaki endişesini ve tutumunu göstermektedir. Çünkü Tayvan'ı Çin topraklarının bir parçası olarak tanıyan Pekin yönetimi, 1949 yılından beri iki yakanın birleşmesinden vaz geçmemektedir. Özellikle Tayvan'ın bağımsızlığını savunan siyasi parti olarak bilinen Demokratik İlerleme Partisi'nin (DPP) Ocak 2016'da Tayvan Genel Seçimi'ni kazanması ve parti lideri Tsai Ing-wen'in Tayvan Başkanı seçilmesinden sonra Çin-Tayvan ilişkileri yeni bir ge-

rilim dönemine girmiştir. Bu nedenle son birkaç yılda Çin, siyasi ve ekonomik alanlarda Tayvan'a yönelik baskıyı artırmaya ve uluslararası alanda Tayvan'ın bağımsız devlet olarak tanınmasını engellemeye çalışmaktadır. Sonuçta 2016'da Gambiya ve São Tomé ve Príncipe, 2017'de Panama ve El Salvador ve 2018'de ise Dominik Cumhuriyeti ve Burkina Faso Tayvan ile diplomatik ilişkilerini keserek Çin ile resmi diplomatik ilişkiler kurmuştur.

Xi'nin Tayvan'da uyarıda bulunması, önümüzdeki dönemde Çin'in Tayvan'a yönelik politikasının sertleşebileceğini gösterebilir. Fakat Çin'in kısa dönemde Tayvan'a karşı askeri güç kullanma olasılığının düşük olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü Çin-Tayvan ilişkilerinde ABD'nin etki-

**ANCAK ÇİN'İN KISA
DÖNEMDE TAYVAN'A
KARŞI ASKERİ
GÜÇ KULLANMA
OLASILIĞI DÜŞÜKTÜR**

sini göz ardı etmek mümkün değildir. 1949'dan sonra Tayvan'a sürekli destek veren ABD, 1979'da "Tek Çin" prensibini kabul etmesine rağmen, Tayvan ile ilişkilerini gayri resmi olarak sürdürmektedir. Nitekim Ocak 2017'de Donald Trump'ın ABD Başkanı olmasından sonra ABD-Tayvan ilişkileri yeniden canlanmaya başlamıştır. Mart 2018'de Taiwan Travel Act belgesini imzalayan Washington yönetimi, Eylül 2018'de de Tayvan'a 330 milyon dolarlık askeri silah satışını onaylamıştır. Bu açıdan bakıldığında, Çin'in Tayvan'a karşı askeri güç kullanma olasılığı, ABD'yi de konuya dahil edebilir. Özet olarak, Çin'in Tayvan ile ticari-ekonomik, kültürel ve etnik ilişkileri geliştirmeye öncelik vererek, Tayvan'ı barışçıl yöntemleri üzerinden kazanmaya çalışacağı beklenmektedir.

AZHAR SERIKKALIYEVA

Achievements in space exploration are not only part of a country's calculated military strategy – they have always been a leadership confirmation for world's great powers. Since recently, China has been rapidly turning into a space power, competing with the United States and Russia. This breakthrough in space is achieved due to Beijing's increased economic capabilities and political motivation. Superiority in space is an ideological component of the rejuvenation of the Chinese nation concept announced by President Xi Jinping in 2013. China continues to significantly increase investment in research and development (R&D), outpacing the European Union (EU) for three years in a row and coming close to the United States. While global spending on R&D reached a record high of almost \$1.7 trillion in 2018, with about 10 countries accounting for 80% of total spending, China's R&D expenditures rose

CHINA HAS MADE HISTORY WITH THE FIRST SUCCESSFUL SOFT LANDING ON THE FAR SIDE OF THE MOON, WHICH GIVES CHINA INTERNATIONAL RECOGNITION IN SPACE EXPLORATION

a robust 12.3% last year to a record \$254 billion.

China began to develop its space program much later than the former USSR and the United States, but nevertheless became the third country in the world to independently send a human into space. Year 2003 when Yang Liwei became the first Chinese astronaut can be regarded a starting point. Over the past ten years, the country has made significant progress and achieved worthwhile results. In 2018, China made 39 orbital launches, more than any other country last year. Moreover, this is more than the total number of launches by Russia, the EU and India, which ranked third, fourth and fifth in terms of launches, respectively. The United States with 34 launches is in the second place. Thus, for the first time in the history of space exploration Beijing has become the world leader in the number of successful space launches.

Recently, China has also made history

with the first successful soft landing on the far side of the Moon. China's Chang'e-4 probe, launched on December 8, 2018, landed on the Von Karman Crater in the South Pole-Aitken Basin on January 3, 2019. Unlike the missions on the near side of the Moon, this far-side mission gives a direct view on Earth. It is not just another landing among many; it gives China international recognition in space exploration. In its research program of the Moon, China makes extensive use of international cooperation: for example, four scientific instruments for this mission have been developed and built by scientists from the Netherlands, Germany, Sweden and Saudi Arabia. The head of NASA congratulated his colleagues from China with the achievement,

DEVELOPING SPACE SCIENCE IS AN INVESTMENT INTO BEIJING'S GLOBAL ECONOMIC POSITION, SINCE SPACE EXPLORATION IS POISED TO BECOME AN ECONOMY-RUNNING ACTIVITY IN FUTURE

noting the importance and historicity of the moment.

Since 2014, China has been also opening up to private space companies, which are starting to compete with those in the United States in developing such technologies as the Global Positioning System (GPS), used worldwide for navigation and operated by the U.S. Air Force. The GPS has become one of the foundations of the global economy influencing the stock exchanges, credit card transactions, etc. Thus, developing space science is not only a military or ideological program for China, but it is also an investment into Beijing's global economic position, since space exploration is poised to become an economy-running activity in future.

'ECONOMIZATION' OF KAZAKHSTAN'S FOREIGN POLICY

DAUREN ABEN

On December 26, 2018, as part of the government reshuffle, President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev appointed Beibut Atamkulov a new minister of foreign affairs to replace Kairat Abdrakhmanov who had been serving in this capacity since December 2016. The appointment of Atamkulov, the former Minister of Defense and Aerospace Industry, while surprising, fits into the logic of strengthening economic credentials of the country's Ministry of Foreign Affairs (MFA). It should be noted that the topic of the 'economization' of foreign policy was first raised at the expanded board of the Ministry held under the chairmanship of President Nazarbayev in February 2016. At that event, summing up the country's foreign policy activities during 25 years of independence, the president identified new guidelines for promoting Kazakhstan's national interests in the international arena. In particular,

ACCORDING TO PRESIDENT NAZARBAYEV, THE KAZAKH DIPLOMATIC SERVICE NEEDS TO IMPROVE METHODS AND TOOLS OF ECONOMIC DIPLOMACY

President Nazarbayev noted that given the complicated situation in world politics and the global economy the Kazakh diplomatic service needed to improve methods and tools of economic diplomacy. In the president's view, part of the national diplomacy's economization strategy should be to find optimal ways for linking geo-economic projects of Kazakhstan's strategic partners, such as the Russia-led Eurasian Economic Union and China's Belt and Road Initiative.

To facilitate the implementation of this strategy, the president transferred powers and responsibilities of the reorganized Ministry for Investment and Development related to attracting foreign investment and promoting Kazakh exports and subordinated the Committee for Investment and the Kazakh Invest joint stock company to the MFA. As the new minister has extensive experience in private business, government institutions and diplomacy, his task will be to improve and expand the ongoing work direc-

ted at attracting high-quality foreign direct investment and advanced technologies that should serve to diversify the Kazakh economy. While Kazakhstan has identified a number of priority areas for investment, such as agribusiness, machine building, car manufacturing, metallurgy, construction, chemical and pharmaceutical industries, potential foreign investors are not always aware of the business and investment opportunities existing in Kazakhstan, including considerable preferences and benefits for investors such as tax exemptions, subsidies, and in-kind grants.

It is clear that the MFA's primary role in attracting investment and promoting exports will be a general coordination of foreign economic activities

**THE ECONOMICIZATION
OF FOREIGN POLICY
DOES NOT MEAN
THAT THE MFA
WILL ROLL BACK
KAZAKHSTAN'S
SUCCESSFUL
INTERNATIONAL
POLITICAL AND
SECURITY
INITIATIVES**

of the relevant government agencies, while Kazakhstan's embassies will be tasked with assisting Kazakh exporters in their search of markets for their products and spreading information about the country's investment and business climate. It is worth noting in this regard that in 2018 the World Bank ranked Kazakhstan the 28th among 190 economies in the ease of doing business, which is a significant step forward compared to the 36th position in 2017. At the same time, the economization of foreign policy does not mean that the MFA will roll back Kazakhstan's successful international political and security initiatives or wind down its active diplomatic mediation efforts as these endeavors have already become part of the country's image and identity.

**10 ОCAK 2019 TAPHINDE
AVRASYA ARACTIRMA ENSTITÜSÜ
ARACTIRMACILARINDAN
AZHAR SERIKKALIYEVA "ORTAK
KADER TOPLULUGU: ÇIN DIŞ
POLİTİKASINDA YENİ EĞİLİMLER"
KONULU SEMİNER VERDİ.**

2019 жылдың 10 қаңтарында ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕРІ АЖАР СЕРІКҚАЛИЕВА «АДАМЗАТТЫҢ ОРТАҚ ТАҒДЫРЫ ҚОҒАМДАСТЫҒЫ: ҚЫТАЙДЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТЫНДАҒЫ ЖАҢА ҮРДІСТЕР» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Ажар Серікқалиева семинарында 2017 жылы 14-15 мамырда Пекинде өткен «Бір белдеу, бір жол» форумында Қытай тарапынан ұсынылған «Адамзаттың ортақ тағдыры қоғамдастығы» тұжырымдамасы туралы ақпарат берді. Серікқалиева бұл тұжырымдаманың енгізілуімен «өз мүмкіндіктерін жасыру және ыңғай сәтті күту» стратегиясын ұстанған Дэн Сяопин дәуірінің аяқталғанын айтты. Пекин бұдан бұрын Қытай мен Тайвань арасындағы байланыстарды білдіретін «ортақ тағдыр» терминін пайдаланған болатын. Қытайдың басқа егемен мемлекеттермен қарым-қатынасына назар аударатын Адамзаттың ортақ тағдыры қоғамдастығы әуелі 2011 жылдың қыркүйегінде Қытайдың бейбіт дамуы аясында «Ақ кітапта», кейінірек 2012 жылдың қарашасында Қытай Коммунистік партиясының 18-ші съезінде орын алды. ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин 2013 жылы наурызда қызметіне кіріскеннен бері бұл тұжырымдамаға көп көңіл бөлінуде. Шетелге ресми сапар шегу кезінде бұл тұжырымдама туралы бірнеше рет айтқан Си Цзиньпин 2017

Azhar Serikkaliyeva seminerinde, ana hatlarıyla, 14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Pekin'de düzenlenen "Tek Kuşak Tek Yol" forumunda Çin tarafından öne sürülen "Ortak Kader Topluluğu" kavramı hakkında bilgi verdi. Serikkaliyeva bu kavramın tanıtımı yaptı, ve Deng Xiaoping döneminin ve buna koşut olarak "fırsatları gizleme ve zamanı bekleme" ilkesinin artık sona erdiğine işaret etti. Pekin, daha önce anakara Çin ve Tayvan arasındaki bağ-

жылдың қазан айында Қытай Коммунистік партиясының 19-шы съезінде де бұған көңіл бөлді.

Баяндамашы, сондай-ақ, Си Цзиньпиннің басшылығымен Қытайдың халықаралық аренадағы рөлі өскенін атап өтті. Атап айтқанда, Си Цзиньпиннің сыртқы саясатты жаңадандыру жөніндегі күш-жігері мыналарды қамтиды: «Бір белдеу, бір жол» бастамасының іске қосылуы, Қытайдың жаһандану үдерісін қолдай-

lantıları ifade etmek için “ortak kader” terimini kullanmıştı. Çin’in diğer egemen devletlerle ilişkilerine odaklanan Ortak Kader Topluluğu, önce Eylül 2011’de Çin’in barışçıl gelişimi çerçevesinde Beyaz Kitap’ta, daha sonra da Kasım 2012’de Çin Komünist Partisi’nin 18. Ulusal Kongresi’nde yer aldı. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Mart 2013’te göreve başladığından beri bu kavram daha fazla dikkat çekmektedir. Yurt dışına yaptığı resmi ziyaretlerde bu kavramı birçok kez destekleyen Xi Jinping, Ekim 2017’de Çin Komünist Partisi’nin 19. Ulusal Kongresi’nde de buna vurgu yaptı.

Konuşmacı ayrıca, Xi Jinping’in devlet başkanlığında Çin’in uluslararası arenadaki rolünün arttığına dikkat çekti. Özellikle Xi Jinping’in dış politikanın yeniden canlandırılması konusundaki çabaları arasında; Tek Kuşak Tek Yol girişiminin başlatılması, Çin’in küreselleşmenin savunucusu olduğuna ilişkin Davos’taki konuşması, Güney Çin Denizi konusunda ilerleme kaydedilmesi; ülke dışındaki ilk askeri üssün açılması ve Çin’in uluslararası arenada

тыны туралы Давос форумында сөз сөйлеуі, Оңтүстік Қытай теңізіндегі прогресс; шетелдегі алғашқы әскери базаның ашылуы және Қытайдың халықаралық аренадағы ықпалының қалпына келуі. Семинарда Қытайдың халықаралық аренадағы өршіл жоспарларының іске асырылуы ел ішіндегі репрессиялық билікпен бірге жүретіні атап өтілді.

Семинар соңында қатысушылар баяндамашыға сұрақ қойып, осы тақырып бойынша пікір алмасты. □

yeniden ağırlık kazanması yer almaktadır. Seminerde, Çin’in uluslararası arenadaki bu ve benzeri planlarının uygulanmasına ülke içindeki otoriter yaklaşımın da eşlik ettiği belirtildi.

Seminerin sonunda soru-cevap ve tartışma kısmına geçildi ve katılımcılar konu ile ilgili görüş alışverişinde bulundular. □

**17 OCAK 2019 TARİHİNDE
SAINT-DENIS PARİS ÜNİVERSİTESİ
FRANSA JEOPOLİTİK
ENSTİTÜSÜ'NDEN CLOTILDE TRIVIN,
"KUŞAK VE YOL GİRİŞİMİ VE KAZAK
MİLLİ KİMLİĞİ" KONULU SEMİNER
VERDİ.**

2019 ЖЫЛЫ 17 ҚАҢТАРДА ПАРИЖ УНИВЕРСИТЕТИ (СЕН-ДЕНИ) ФРАНЦУЗ ГЕОСАЯСИ ҒЫЛЫМДАР ИНСТИТУТЫНЫҢ МАГИСТРАНТЫ КЛОТИЛЬДА ТРИВИН «БЕЛДЕУ ЖӘНЕ ЖОЛ» БАСТАМАСЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ БОЛМЫСЫ» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Клотильда Тривин өткізген семинарында қазақ халқының ұлттық болмысының қалыптасуы және қазіргі халықаралық қатынастарда Қытай үкіметі бастамашы болған «Белдеу және жол» ұғымы туралы мағлұмат беріп, бұл жобаның Қазақстан үшін пайдасы мен қауіптері туралы сөз қозғады. «Белдеу және жол» жобасы аясында қазақ халқының ұлттық болмысын зерттеу барысында Тривин «қазақ» және «қазақстандық» деген ұғымдарға кеңірек тоқталып, елде бе-лең алып жатқан интеграциялық үдерістерге көңіл бөлді.

Семинар жалғасында баяндамашы жобаны іске асыру барысында Қазақстанның инфрақұрылымдық әлеуеті мен геосаяси орналасуы бойынша көптеген артықшылықтарға ие болғанын айтып, сыртқы акторлардың ықпалы негізінде бірқатар қиындықтар туындауы мүмкін екенін мәлімдеді. Сонымен қатар, баяндамашы жобаның іске асырылуы барысында еуропалық көзқара-

Clotilde Trivin, seminerinde, ana hatlarıyla, Kazak milli kimliğinin oluşumu ve günümüz uluslararası ilişkilerinde Çin hükümetinin başlattığı “Kuşak ve Yol” kavramı hakkında bilgi vermenin yanı sıra bu projenin Kazakistan için faydaları ve risklerine değindi. Kuşak ve Yol projesi çerçevesinde Kazak milli kimliğini incelerken Clotilde, “Kazak” ve “Kazakistanlı” kavramlarının üzerinde durarak ülkede yaşanan entegrasyon süreçlerine odaklandı.

Seminerin devamında konuşmacı, projenin uygulanmasında altyapı potansiyeli ve jeo-politik konumu açısından Kazakistan’ın birçok avantaja sahip olduğunu ve fakat dış aktörlerin etkisi nedeniyle birçok zorluğun da ortaya çıkabileceğini belirtti. Konuşmacı aynı zamanda, projenin uygulanması sırasında Avrupa’nın yaklaşımına da değindi. Çin’in başlattığı her projenin Avrupalılar için bir tehdit oluşturu-

сты да талқылады. Яғни, Қытай тарапынан бастама көтерілген әрбір жоба еуропалықтарға қауіп-қатер төндіргенімен, оның коммерциялық бағыты көпжақты сауда қарым-қатынасын ұлғайтатындығына көз жеткізді.

Тривин сонымен қатар, өзінің салааралық зерттеу барысында Қазақстандағы екі айлық зерттеу жұмыстарына байланысты жоспарлары туралы бөлісті. Атап айтқанда, Тривин Хоргос Қазақстан-Қытай еркін сауда аймағында зерттеу жүргізетіндігі жайында тілге тиек етті. Сол аймақтағы жергілікті қазақ ұлтының өкілдерімен кездесіп, сондай-ақ Ақтау теңіз портында жергілікті сарапшылармен интервью жүргізетіндігі туралы жоспарларымен қуана-қуана бөлісті.

Семинар соңында қатысушылар тақырып бойынша пікір алмасты. Тривин екі ай-

masına rağmen, bu projelerin ticari yönünün çok taraflı ticari ilişkileri artırabileceğinin altını çizdi.

Trivin, ayrıca, disiplinler arası araştırması sırasında Kazakistan'da iki ay sürecek araştırma planlarını da paylaştı. Trivin özellikle, Kazakistan-Çin serbest ticaret bölgesi olan Horgos'ta araştırma yapacağını belirtti. Söz konusu bölgedeki yerel grupların temsilcileriyle görüşme ve Aktau limanındaki yerel uzmanlarla röportaj yapma planlarını paylaştı.

Seminer sonunda katılımcılar, konu ile ilgili

дан кейін өзінің зерттеу нәтижесін Еуразия ғылыми-зерттеу институтының сарапшыларымен тағы да ой бөлісетіндігі туралы ниетін білдіріп, зерттеу қорытындысын журналымызға жариялау жайында сөз қозғады. □

görüş alışverişinde bulundular. Trivin, iki ay sonra araştırmasının sonuçlarını Avrasya Araştırma Enstitüsü uzmanlarıyla paylaşarak çalışmalarını dergimizde yayınlama niyetlerini dile getirdi. □

17 OCAK 2019 TARİHİNDE AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ'NDE AL-FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ ŞARKİYAT FAKÜLTESİ TÜRKSOY BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DR. ERGALİ ESBOSİNOV "TÜRK-RUS İLİŞKİLERİYLE LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NIN SOVYETLER DEVRİ SİYASET BİLİMİ LİTERATÜRÜNDEKİ DEĞERLENDİRİLMESİ" KONUSU SEMİNER VERDİ.

2019 ЖЫЛЫ 17 ҚАҢТАРДА ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНДА ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ ШЫҒЫСТАНУ ФАКУЛЬТЕТИ ТҮРКСОЙ КАФЕДРАСЫНЫҢ ОҚЫТУШЫСЫ ДОКТОР ЕРҒАЛИ ЕСБОСЫНОВ «ТҮРКИЯ-РЕСЕЙ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ МЕН ЛОЗАННА БЕЙБІТШІЛІК КЕЛІСІМІНІҢ КЕҢЕС ДӘУІРІНДЕГІ САЯСАТТАНУ ӘДЕБИЕТТЕРİNДЕ ҚАРАСТЫРЫЛУЫ» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Семинарда доктор Ерғали Есбосынов Ресей дереккөздеріндегі Лозанна бейбітшілік келісіміне қатысты ғылыми зерттеулер туралы толық мағлұмат беріп, бұл тарихи оқиғаны не себепті зерттейтіні туралы баяндап берді. Есбосынов Қазақстанның бұрын Кеңес Одағының мүшесі болғанын, сондықтан да Кеңес Одағы қазақтар атынан шешім қабылдап, маңызды құжаттарға қол қойғанын атап өтті. Лозанна бейбітшілік келісімі туралы ғылыми зерттеулер кеңестік кезеңнің шарттарына сәйкес жүргізілгенін мәлімдеді. Есбосынов зерттеу барысында тап болған қызықты дереккөздер туралы әртүрлі ақпаратпен бөлісті. Ғылыми зерттеу жүргізгенде жалпы Қазақ ұлттық кітапханасында сақталған әдебиеттерді пайдаланғанын мәлімдеді.

Біріншіден Мейердің «Түркия тарихын зерттеу мәселелері» атты орыс тіліндегі кітабында жарияланған мақалалар мен ақпаратқа тоқталып өтті. Мейердің аталмыш кітабындағы Гасанованың «XIX ғ. Түркияда солшыл пікірдің таралуы», Клейманның «Ресейде Түркия зерттеулері», Петросянның «Сараеводағы түрік зерттеулері», Киреевтің «Лозаннадан кейінгі экономикалық жағдай», Моисеевтың «КСРО-Түркия қарым-қатынастары» атты еңбектері Лозаннадан кейінгі Түркиядағы

Seminerinde Dr. Ergali Esbosinov, Rus kaynaklarında Lozan Barış Antlaşması ile ilgili çalışmalar hakkında detaylı bilgiler vermenin yanı sıra bu tarihi olayı neden araştırma ihtiyacı duyduğunu da ilettili. Esbosinov, Kazakistan'ın, geçmişte Sovyetler Birliği üyesi bir devlet olduğunu söyledi. Bu çerçevede, Kazaklar adına kararların alınmasının ve önemli evrakların imzalanmasının Sovyetler Birliği tarafından yapıldığını ve konu üzerindeki araştırmaların da Sovyet dönemi şartları altında gerçekleştirildiğini dile getirdi. Esbosinov araştırma süresince karşılaşmış olduğu ilgi çekici kaynaklar hakkında çeşitli bilgiler sundu. Araştırmasında genel olarak Kazak Milli Kütüphanesi'nde yer alan eserlerden faydalandığını belirtti.

İlk olarak Meyer'in "Türkiye Tarih Araştırmalarının Problemleri" adlı Rusça kitabında yayınlanan makaleler ve bilgiler üzerinde durdu. Meyer'in adı geçen kitabında yer alan "Gasanova'nın XIX.yy Türkiye'de Sol-

ахуалды және Кеңес одағымен қарым-қатынастарды қарастырғанын тілге тиек етті.

Сонымен қатар, доктор Есбосынов 1977 жылы жарық көрген Черниковтың «Бейбітшілік пен жақсы көршілік» атты кітабы туралы мағлұмат берді. Сонымен қатар, 1966 жылы Мәскеуде жарияланған КСРО Ғылым академиясы Азия халықтары институтының Арнайы бюллетені шектеулі мөлшерде (500 дана) басылғанын және бұл бюллетеньде сол кезеңдегі Кеңес Одағының Түркияның НАТО-ға мүшелігіне деген көзқарасы қарастырылғанын айтты. Есбосынов 1995 жылы Анкарада, кейінірек 2015 жылы қайта қаралып Ыстамбұлда жарияланған Мехмет Сарайдың «Ататүрік және түркі әлемі» атты кітабын қазақ тіліне аударғанын және бұл кітап жақын арада жарық көретінін атап өтті.

Қорытындылай келе, доктор Есбосынов Кремльдің Лозанна бейбітшілік келісімін

cu Fikrin Yayılması”, Kleyman’ın “Rusya’da Türkiye Araştırmaları”, Petrosyan’ın “Sarayevo’daki Türk Araştırmaları”, Kiriye’ın “Lozan’dan Sonraki Ekonomik Durum”, Moiseyev’in “SSCB-Türkiye İlişkileri” gibi başlıklar altındaki eserlerin, genel olarak Lozan’dan sonraki Türkiye’deki durumu ve Sovyetler Birliği ile ilişkileri değerlendirdiğini dile getirdi.

Bunun dışında Dr. Esbosinov, 1977 yılında yayınlanan Çernikov’un “Barış ve İyi Komşuluk” kitabından bahsetti. Ayrıca, 1966 yılında Moskova’da yayınlanan SSCB İlimler

Ататүріктің жетістігі ретінде қарастыратынын айтты. Лозанна келісімінің Түркияның шекарасын анықтауда басты тарихи оқиғалардың бірі екенін мәлімдеді. Қазақстан тарихындағы Алаш Орда үкіметінің қызметін осы келісім үдерісімен салыстыра отырып, «Алаш Орда үкіметі болмағанда, бүгінгі Қазақстан аумағы бұдан аз болар еді» деген пікір өрбітті. Есбосынов Османлы кезеңіне қатысты қазақ тіліндегі деректердің жеткіліксіз екендігін айтып, болашақта бұл кемшілікті жою үшін ынтымақтастық жасауды ұсынды.

Akademisi Asya Halkları Enstitüsü Özel Bülteni'nin sınırlı sayıda (500 adet) basıldığını ve içeriğinde o dönem Sovyetler Birliği'nin gözünde Türkiye'nin NATO üyeliğinin değerlendirildiğini ifade etti. Kendisinin şahsi olarak da, 1995 yılında Ankara'da, tekrar gözden geçirilerek 2015 yılında İstanbul'da yayınlanan Mehmet Saray'ın "Atatürk ve Türk Dünyası" adlı kitabını Kazakça'ya çevirdiğini ve yakın zamanda bu kitabın basılacağını da dile getirdi.

Sonuç olarak Dr. Esbosinov, Kremlin'in gözünde Lozan Barış Antlaşması'nın Atatürk'ün bir başarısı olarak değerlendirildiğini söyledi. Lozan Antlaşması'nın, Türkiye'nin sınırlarının belirlenmesinde yapı taşı tarihi olaylardan birisi olduğunu belirtti.

Семинар соңында қатысушылар баяндамашыға тақырып бойынша сұрақ қойып, пікір алмасты. □

Kazakistan tarihinden Alaş Orda Hükümeti faaliyetleri ile bu Antlaşma sürecini karşılaştırarak, "eğer Alaş Orda Hükümeti olmasaydı bugünkü Kazakistan'ın toprakları daha küçük olabilirdi" diye konuştu. Son olarak Esbosinov, Osmanlı dönemi ile ilgili Kazakça verilerin ve kaynakların az olduğuna dikkat çekerek, gelecekte bu açığın kapatılması bakımından işbirliği yapılması teklifinde bulundu.

Seminer, katılımcıların konu üzerindeki soruları ve görüş alışverişi ile sona erdi. □

24 ОАҚА 2019 ТАРІНІНДЕ “KAZAK GAZETELERİ” SINIRLI SORUMLU-LUK ŞİRKETİ AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ’NÜ ZİYARET ETTİ.

2019 ЖЫЛДЫҢ 24 ҚАҢТАРЫНДА «ҚАЗАҚ ГАЗЕТТЕРІ» ЖШС ЕУАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНДА БОЛДЫ.

2019 жылдың 24 қаңтарында «Қазақ газеттері» ЖШС өкілдері Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институтында болды.

Институттың конференц-залында өткен іс-шараға «Ана тілі» газетінің бас редакторы Жанарбек Әшімжан, «Ақиқат» журналының бас редакторы, ақын Аманхан Әлім, «Мысль» журналының бас редакторы Аяған Сандыбай, «Ұйғыр Авази» газетінің бас редакторы Ершат Асмамов және басқа да журналистер қатысты.

Дөңгелек үстел отырысының ашылу сөзін

24 Ocak tarihinde Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü'nü "Kazak Gazeteleri" Sınırlı Sorumluluk Şirketi temsilcileri ziyaret etti.

Enstitü'nün toplantı salonunda gerçekleşen etkinliğe "Ana Dil" gazetesinin genel editörü Janarbek Aşımcan, "Akikat" dergisinin genel editörü, şair Amanhan Alim, "Mısl" dergisinin genel editörü Ayagan Sandibay, "Uygur Avazı" gazetesinin genel editörü Erşat Asmatov ve diğer gazeteciler katıldı.

Yuvarlak masa toplantı açılış konuşmasını Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer yaptı. Sümer Enstitü'nün yaptığı çalışmalar ve gerçekleştirdiği faaliyetleri hakkında bilgi sunarak, Enstitü'nün misyon ve vizyonunu anlattı. Konuşmasının devamında Sümer, Enstitü'nün kuruluşundan itibaren özelde Orta Asya ve genelde Avrasya bölgesi üzerine ekonomi, enerji, finans, siyaset ve kültürel konuları başta olmak üzere birçok alanda çalışmalar ve faaliyetler dü-

şейлеген Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры доцент, доктор Вакур Сүмер институттың ғылыми зерттеулері мен қызметі туралы ақпарат беріп, институттың мақсаты мен міндетін түсіндірді. Сүмер институттың құрылғаннан бері жалпы Еуразия аймағы, оның ішінде Орталық Азияға қатысты экономика, энергетика, қаржы, саясат, мәдениет және т.б. салаларда ғылыми зерттеулер жүргізіп, түрлі іс-шараларды ұйымдастыратынын тілге тиек етті, сондай-ақ болашақ мақсаттарымен бөлісті.

Кездесу барысында «Ана тілі» газетінің бас редакторы Жанарбек Әшімжан бұл кездесудің маңыздылығын атап өтіп, өз алғысын білдірді. «Газетімізде бес-алты апталық талдауыңызды жарияламақпыз. Ғылыми тұрғыдан жан-жақты ойлайтын, өзіндік пікірі бар зерттеушілермен қарым-қатынас орнатуымыз қажет. Еуразия ғылыми-зерттеу институтының ғалымдарымен байланыс орнату біз үшін де, оқырмандар үшін де өте маңызды» деді.

zenlemekte olduğunu dile getirerek, geleceğe dair hedefleri paylaştı.

Görüşme sırasında “Ana Dili” gazetesi baş editörü Canarbek Aşımcanov bu görüşmenin önemini belirterek, teşekkür etti. “Gazetemizde beş altı gezgin fikrini yayınlarız. Bilimsel açıdan çeşitli ve kapsamlı görüşlere sahip araştırmacılar ile ilişki kurmaya bizim ihtiyacımız vardır. Avrasya Araştırma Enstitüsü’nün bilim adamlarıyla ciddi bir ilişki kurabilmek, bizim için de, okuyucular için de çok önemlidir” diye konuştu.

“Mısl” dergisinin baş editörü Ayagan Sandıbay: “Bizim için genç bilim adamlarıyla ilişki kurmak çok yararlıdır. Çok dil bilen gençler çok derin fikirlere sahiptir. Bu yüzden Avrasya Araştırma Enstitüsü’nün yayınladığı “Asya Avrupa” dergisindeki makaleleri dipnotla yayınlamak şöhret kazandırır ve okuyucu için bir yenilik olacaktır.” diye konuştu.

“Kazak Gazeteleri” Sınırlı Sorumluluk Şirketi temsilcileri, Avrasya Araştırma Enstitüsü ile yapılabilecek işbirliği üzerinde yapılan anlaşmalar için teşekkür ederek, bu çalışmaların herkes için önemli olduğunu vurguladı. Ziyaret sonrasında katılımcılar gelecekte basın alanlarında da beraber verimli çalışmalar ya-

«Мысль» журналының бас редакторы Аяған Сандыбай: «Біз үшін жас ғалымдармен қарым-қатынас құру өте пайдалы. Көптілді жастар терең ойларға ие. Сондықтан Еуразия ғылыми-зерттеу институты шығаратын «Азия Еуропа» журналындағы мақалаларды сілтеме жасап жариялау біздің беделімізді арттырып, оқырманға жаңалық әкеледі» деген пікір төңірегінде ой өрбітті.

«Қазақ газеттері» ЖШС өкілдері Еуразия ғылыми-зерттеу институтымен жасауға болатын ынтымақтастық туралы келісімдер үшін алғысын білдіріп, бұл жұмыстың барлық тараптар үшін маңызды екенін баса айтты. Кездесуден кейін қатысушылар болашақта баспасөз саласында да бірге жұмыс істеуге шешім қабылдады.

Кездесу соңында доцент, доктор Вакур Сүмер құрметті БАҚ өкілдеріне Еуразия ғылыми-зерттеу институтының басылымдарын сыйға болды. □

pacaklarına karar verdi.

Toplantı sonunda Doç. Dr. Vakur Sümer değerli basın uzmanlarına Avrasya Araştırma Enstitüsü’nün yayınlarından hediye etti. □

**24 OCAK 2019 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ'NÜN ARAŞTIRMACI-
LARINDAN TURGINOV ERKİNBЕК
“LATİN ALFABESİ: ORTAK TÜRK
ALFABESİNİN İMKANLARI”
KONULU SEMİNER VERDİ.**

2019 ЖЫЛДЫҢ 24 ҚАҢТАРЫНДА
ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ
ҚЫЗМЕТКЕРІ ТҰРҒЫНОВ ЕРКІНБЕК
«ЛАТЫН ӘЛІПБИІ: ОРТАҚ ТҮРКІ
ӘЛІПБИІНІҢ АРТЫҚШЫЛЫҒЫ»
АТТЫ ТАҚЫРЫПТА СЕМИНАР
ӨТКІЗДІ.

Тұрғынов Еркінбек баяндамасында Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың 2017 жылы 12 сәуірде жариялаған «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласын қарастырып, латын әліпбиіне көшудің маңыздылығын түсіндірді. Осыған байланысты түркі халықтарының ортақ әліпбиді қолдану маңыздылығы мен өзектілігі туралы дәлелдер келтіріп, әртүрлі ұсыныстар жасады.

Тұрғынов баяндама барысында түп тамыры бір түркі халықтары мәдени құндылықтарын сақтап қалу арқылы жаһандану үдерісінде өз пікірін білдіру құқығына ие бола алатынын баса айтты. Тарихы Алтайдан бастау алатын түркі халықтары әртүрлі саяси қысымдарға ұшырағанын, әсіресе XX ғасырда мәдени тұрғыдан бір-бірінен алшақтап кеткенін тілге тиек етті. Тұрғынов XXI ғасырда бұл кемшіліктерді жою үшін ең алдымен ортақ әліпби бойынша мәселелерге шешім

Turginov Erkinbek konuşmasında, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in 12 Nisan 2017 tarihinde yayınladığı "Geleceğe Yol: Manevi Aydınlanma" adlı programa dayalı makalesi üzerine değerlendirmeler yaparak, Kazakistan'ın Latin alfabesine geçmesinin önemini açıkladı. Bu süreç içerisinde Türk halklarında ortak alfabe kullanmanın önemi ve güncelliği hakkında deliller göstererek çeşitli önerilerde bulundu.

Turginov, sunduğu bildirisinde köklü bir ortak geçmişe sahip olan Türk halklarının kültürel değerlerine sahip çıkmakla küreselleşme sürecinde söz sahibi olabileceklerinin altını çizdi. Buna göre, tarihi kökenlerini Altaylar'dan alan Türkler, çeşitli siyasi baskılarla, özellikle XX. yüzyılda kültürel açıdan birbirinden uzaklaştırılmıştır. Turginov, XXI. yüzyılda bu eksikliklerin giderilmesi için ilk önce ortak

табу қажеттігін атап өтті.

Түркі халықтары үшін ортақ латын әліпбиін енгізу қажеттілігі мәселесі алғаш рет 1926 жылғы 26 ақпанда Баку қаласында өткен I Жалпыодақтық түркітану съезінде күн тәртібіне енгізілген болатын. Бұл съезге Солтүстік Кавказ, Сібір, Якутия, Татарстан, Қазақстан мен Орталық Азияның ғылыми және қоғамдық ұйымдарының атынан 111 өкіл, сондай-ақ Иран, Түркия, Германия, Австрия, Венгрия, КСРО және Украина ғылым академияларынан, Шығыстану ғылыми ассоциациясынан 20 ғалым қатысты. Тұрғынов аталмыш үдерістің ғылыми бастамасы туралы баяндап берді. Сонымен бірге, Әзірбайжанның астанасы Бакуде тарихи съезд аяқталғаннан кейін баспасөз беттерінде латындандыру мәселесін қайта талқылай бастаған қазақ интеллигенциясының бұл

язы алфавеси konusundaki sorunlara bir çözüm getirilmesi gerektiğini vurguladı.

Türk halkları için ortak bir Latin alfabesinin gerektiği meselesinin ilk olarak 26 Şubat 1926 tarihinde Bakü'de gerçekleşen I. Genel Türk Kongresi'nde gündeme getirildiğini ve bu organizasyona Kuzey Kafkasya'dan, Sibirya'dan Yakutistan'dan, Tatarstan'dan, Kazakistan ve Merkez Asya'dan toplam 111 delege ile; İran, Türkiye, Almanya, Avusturya, Macaristan, SSCB ve Ukrayna İlim Akademisi'nden, ve Şarkiyat İlim Topluluğu'ndan 20 bilim adamının iştirak ettiğini hatırlatan Turginov, söz konusu sürecin bilimsel başlangıç çalışmaları hakkında açıklamalarda bulundu. Aynı zamanda, Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleşen bu tarihi toplantının akabinde basın yoluyla süreci başlatan önemli Kazak aydınlarının çalışmalarının, meselenin tekrar gündeme geldiği bugünlerde çağdaş uzmanlar için birer örnek hüviyetini taşıdığını ifade etti.

бағыттағы жұмыстары қазіргі заманғы мамандар үшін үлгі болып табылатынын айтты.

Алайда, латын әліпбиі мәселесі жөнінде қазақ қайраткерлерінен басқа көптеген ресейлік түркітанушылар да зерттеулер жүргізіп, әртүрлі көзқарастар ұсынғанын атап өтті. Сонымен қатар, латын әліпбиі мәселесінде кенже қалып қойған Қазақстанда 1926 жылы «Қазақ латын әліпбиінің қоғамы» құрылып, оның басшылығына Т. Шонанов тағайындалғанын айтты және бұл қоғамның жұмысы туралы ақпарат берді.

Тұрғынов кезінде латын әліпбиін пайдаланған Қазақстанның ХХІ ғасырдың алғашқы жартысында бұл мәселемен қайтадан бетпе-бет келгенін және Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен үлкен жұмыстар атқарылып жатқанын тілге тиек етті.

Тұрғынов латындандыру мәселесінде 1991 жылы тәуелсіздік алғаннан кейін латын әліпбиін қабылдаған Әзірбайжан, Өзбекстан,

Bununla birlikte, Latin Alfabesi konusunda Kazak aydınların yanı sıra birçok Rus Türkoğün da incelemeler yaparak, çeşitli görüşlerin ortaya atıldığını kaydetti. Bunun yanı sıra, Latin alfabesi meselesinde gerileme kaydedilen Kazakistan'da 1926'da T. Şonarov başkanlığında bir "Kazak Latin Alfabesi Kurulu"nın kurulduğunu hatırlatarak, bu kurumun çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Turginov, geçmiş tarihi aşamalarında Latin alfabesini kullanma tecrübesine sahip olan Kazakistan'ın, bu meseleyle XXI. yüzyılın ilk yarısında yeniden yüz yüze gelmekte olduğunu ve Kazakistan Cumhurbaşkanı N. Nazarbayev başta olmak üzere büyük çalışmalar yapılmakta olduğunu ifade etti.

Т

Түрікменстанның тәжірибесіне сүйену керек екенін атап өтті.

Семинар соңында қатысушылар баяндамашыға сұрақтар қойып, тақырып төңірегінде әртүрлі пікірлер ұсынды. □

Turginov, bu konuda Kazak bilim adamlarının 1991'de bağımsızlıklarını kazandıktan sonra Latin alfabesini kabul eden Azerbaycan'ın, Özbekistan'ın, Türkmenistan'ın tecrübesinden istifade etmeleri gerektiğini vurguladı.

Seminer sonunda katılımcılar konuşmacıya sorular sordu ve bu konuda çeşitli görüşler ortaya konuldu. □

6 ŞUBAT 2019 TARİHİNDE AL-FARABİ ÜNİVERSİTESİNDE "TÜRK YAZISI: RUNİK YAZILARDAN LATİN ALFABESİNE KADAR" ADLI YUVARLAK MASA TOPLANTISI DÜZENLENDİ.

2019 ЖЫЛЫ 6 АҚПАНДА ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНДЕ «ТҮРКІ ЖАЗУЫ: РУНАДАН ЛАТЫН ӘЛІПБИІНЕ ДЕЙІН» АТТЫ ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛДЫ.

6 Şubat 2019 tarihinde Almatı'da al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi; Ahmet Baytursınlı

2019 жылы 6 ақпан күні Алматы қаласында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ұйымдастыруымен және Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты мен «Мәдениеттерді жақындастыру» орталығының қолдауымен «Түркі жазуы: Рунадан латын әліпбиіне дейін» атты дөңгелек үстел өткізілді. Ғылыми іс-шараға белгілі ақын, мемлекет және қоғам қайраткері Олжас Сүлейменов, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Ғалымқайыр Мұтанов, Әзербайжан Республикасының Алматыдағы Бас консулы Рамил Рзаев, Р.Б.Сүлейменов атындағы Шығыстану институтының директоры, ф.ғ.д., профессор Әбсаттар Дербісәлі, Ш. Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының директоры. т.ғ.д., профессор Зиябек Қабылдинов, А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының директоры, ф.ғ.д., профессор Ерден Қажыбек, Түрікмен этномәдени бірлестігінің төрағасы Гульнар Аннакулиева, ҚазҰУ Баспа ісі және дизайн кафедрасының доценті, т.ғ.к.

Dilbilim Enstitüsü ve “Kültürlerin Yakınlaşması” Merkezi’nin desteğiyle “Türk Yazısı: Runik Yazılardan Latin Alfabetine Kadar” adlı yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Bilimsel etkinliğe ünlü şair, devlet adamı ve halk önderi Oljas Süлейменов, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Rektörü Galımкайр Мутанов, Azərbaycan’ın Almatı Başkonsolosu Ramil Rzayev, Ramazan Süлейменов Şarkiyat Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Absattar Derbisali, Şokan Ualihanov Tarih ve Etnoloji Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ziyabek Kabıldinov, Ahmet Baitursınlı Dilbilim Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Erden Kajibek, Türkmen Etnik Kültür Derneği Başkanı Gülnar Annakuliyeva, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Yayıncılık ve Tasarım Bölümü’nden Doç. Dr. Gülnar Mukanova, Prof. Dr. Danday Iskakulı, Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer adına Müdür Yardımcısı Cengizhan Canaltay gibi değerli misafirlerin yanı sıra Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan’ın Almatı’daki diplomatik temsilcileri ve Kazakistan Halk Asamblesi’ndeki Türk dili konuşan halkların etno kültür merkezlerinin başkanları ve üniversite profesörleri ve öğrencileri katıldılar.

Bilimsel etkinlikte “Birinci Sovyet Türkoloji

Гүлнәр Мұқанова, ф.ғ.д., профессор Дандай Ысқақұлы, Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директорының орынбасары Шыңғысхан Жаналтай қатарлы құрметті қонақтармен қатар, Алматы қаласында орналасқан Түрік, Әзірбайжан, Өзбек, Түрікмен елдерінің дипломатиялық қызмет өкілдері мен Қазақстан халқы Ассамблеясындағы түркітілдес халықтардың этно-мәдени орталықтарының басшылары, сондай-ақ, университет ұстаздары мен студенттері қатысты.

Ғылыми іс-шарада «Первый всесоюзный тюркологический съезд» атты кітаптың тұсаукесері өтті. Аталмыш кітапқа арқау болған Алғашқы Түркітану құрылтайы 1926 жылы 26 ақпан мен 5 наурыз аралығында Әзірбайжанның Баку қаласында өткен болатын. Бұған дейін съездің бұл стенографиялық есебі 2011 жылы Баку қаласында басылып шыққан еді. 2018 жылы желтоқсан айында ҚазҰУ ректоры Ғалымқайыр Мұтанов бастаған делегацияның Әзірбайжанға іс-сапары барысында «Бірінші түркітанушылар съезінің стенограммалар» жинағын қайта шығару туралы келісімге қол жеткізген еді.

Жиынның ашылу сөзінде ҚазҰУ ректоры

Kongresi" adlı kitabın tanıtımı yapıldı. Söz konusu kitabın ana teması olan ilk Türkoloji kongresi 26 Şubat ve 5 Mart 1926'da Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlendi ve kongrenin stenografik raporu 2011'de Bakü'de yayınlandı. Aralık 2018'de al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Rektörü Galımkair Mutanov'un başkanlığındaki heyetin Azerbaycan'a yaptığı bilimsel ziyarette "Birinci Türkologlar Kongresi'nin Konuşma Metinleri" nin yeniden yayınlanması için bir anlaşma imzalandı.

Toplantının açılış konuşmasını yapan al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Rektörü Galımkair Mutanov, bu toplantının tarihi önemine dikkat çekerek Türklerin kültürel mirasını koruması, Türk dili konuşan halkların manevi ve kültürel yakınlığının derinleştirilmesi, Latin alfabesine geçiş, dünya toplumundaki Türk halklarının yeri ve birliği konularına değindi. Yakın gelecekte Astana'da Dünya Türkoloji Kongresi'nin düzenlenmesinin planlanmakta olduğunu ve bu kongrenin Türk dünyası için önemli ortak bilimsel çalışmaların başlangıcı

Ғалымқайыр Мұтанов бұл жиынның тарихи мән-маңызының ерекшелігіне тоқталып, Түркілердің мәдени мұрасын сақтау түркітілдес халықтар арасындағы рухани-мәдени жақындықты тереңдету, оның ішінде әліпбиді латын графикасына көшіру, әлемдік қауымдастықтағы түркі халықтарының орны мен біртұтастығы туралы баяндай келе, алдағы уақытта Астанада түркітанушылардың Дүниежүзілік Конгресін шақыру жоспарланып отырғанын, ол конгрестің Түркі дүниесі үшін маңызды ұжымдық ғылыми жұмыстардың басталуы деп үміттенетінін жеткізді.

Көптеген жылдар бойы оқырмандарға белгісіз болған бірегей кітапты қайта шығарғаны үшін ҚазҰУ басшылығына алғысын білдірген Олжас Сүлейменов: «Түркі халықтарының пайда болу тарихы? Ол халықтардың тілдері қалай дамыды? Жазуларының қалыптасуы мен дамуы қалай болды? т.б. түркі әлеміне ортақ сұрақтарға әлі толық жауап таппадық. Қазіргі таңдағы Түркітанудағы қолданып жүрген ақпараттар «Баку съезіне» дейін белгілі болған деректер. Түркітану туралы

olacağını umduğunu belirtti.

Oljas Süleymenov, yıllarca okurların bilmediği eşsiz bir kitabı yeniden yayınlanması konusunda al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi'nin rektörlüğüne duyduğu minnettarlığı belirtti. Türk halklarının tarihi nasıl gelişti? Bu halkların dilleri nasıl gelişti? Yazılarının oluşumu ve gelişimi nasıl oldu? gibi Türk dünyasına ortak sorulara henüz kapsamlı bir cevap bulunamadığını ifade etti. Günümüz Türkoloji'de kullanılan bilgiler, Bakü Kongresi'nden önce bilinen bilgiler olduğunu belirterek Türkoloji yeniden akademik camianın gündemine gelmeye başladığını dile getirdi. "Türk" kelimesinin oluşumu ve Türk dillerinde kelimelerin etimolojisini inceleyen bir bilim adamı olan Oljas Süleymenov'un değindiği konular toplantının tarihi anlamına değer kattığı ifade edilebilir.

Azerbaycan'ın Almatı Başkonsolosu Ramil Rzayev, konuşmasında Kazakistan Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev'in "Büyük Bozkır'ın Yedi Boyutu" başlıklı makalesi bağlamında Türk dünyasının değerleri ve kültürü tanıtılmakta olduğunu dile getirerek bu önemli kitabın sunumu için teşekkürlerini iletti.

Ahmet Baytursınulı Dilbilim Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Erden Kajibek, Sovyetler Birliği zamanında halkın "Türk" kelimesini kullanmaktan çekindiğini, çünkü Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında dostça ilişkilerin olmadığını belirtti. Ancak, kardeş Türk halklarının tarihsel bağlarının derinlerde yattığını belirten Erden Kajibek, 1926'da düzenlenen Türkologlar Zirvesi'nde Ahmet Baytursınulı'nın kelimenin doğru telaffuzu için önce doğru yazılması gerektiğine değinerek Kazakça'daki terimler ilkesini açıklayan raporunun bugün de değerini korumakta olduğunu ifade etti.

Şarkiyat Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Absattar Derbisali, yaptığı konuşmada yuvarlak masanın "Türk Yazısı: Runik Yazılardan Latin Alfabetesine Kadar" olarak adlandırılmasının önemini vurguladı. Bunun yanı sıra Kazak bozkırlarından çıkan Abu Nasr al-Farabi'den başka da pek çok bilim ve ilim insanının çeşitli alanlarda büyük keşifler yaptığını tarihsel miras açısından zengin topraklar üzerinde yaşadıklarını bunun öneminin daha iyi anla-

↑

sez endi bасталған кезде, ол толастамауы тиіс» – деген пікір білдірді. «Түркі» сөзінің қалыптасуы мен түркі тілдеріндегі сөздердің этимологиясын зерттеген ғалым Олжас Сүлейменовтің сөзі бұл жиынның тарихи мағынасын тереңдете түсті.

Әзірбайжан Республикасының Бас консулы Рамил Рзаев өз сөзінде Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласы аясында бүкіл түркі дүниесінің құндылықтары мен мәдениеті насихатталып жатқанына және маңызды бір кітаптың тұсаукесері болып жатқаныма қуанышты екенін білдірді.

А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының директоры, ф.ғ.д., профессор Ерден Қажыбек Кеңестер Одағы кезінде жұрт «түркі» деген сөзді айтудан жасқанатынын, өйткені Кеңес Одағы мен Түркия арасында достық қарым-қатынас болмағанын жеткізді. Алайда, туыстас түркі халықтарының тарихи байланысы тереңде жатқанына тоқталған Ерден Қажыбек, 1926 жылғы «Түркітанушылар басқосуында» Ахмет Байтұрсынұлының сөздің дұрыс дыбысталуы үшін алдымен дұрыс жазылуы керектігін және қазақ тіліндегі терминдердің принципін түсіндірген баяндамасының қазір де тарихи құндылығын жоймағанын атап өтті.

Шығыстану институтының директоры, ф.ғ.д., профессор Әбсаттар Дербісәлі өз сөзінде дөңгелек үстелдің «Түркі жазуы: рунадан латынға дейін» деп аталуының өзектілігіне айрықша мән беріп, Қазақ даласынан шыққан Әбу Насыр Әл-Фарабиден басқа 40 Фараби атты ғалымдардың болғанын және олардың ғылымның әр түрлі салада үлкен жаңалық ашқанын баяндады.

Жиын соңында дөңгелек үстелге қатысушылар соңында Түркі әлемінің бірлігі мен ортақ әліпби және тағы басқа маңызда мәселелер бойынша өзара пікір алмасты. □

сылмасı için daha fazla araştırmalarını yapılması gerektiğini ifade etti.

Yuvarlak masa toplantısının sonunda katılımcılar, Türk dünyasının birliği, ortak alfabeye ve diğer önemli konular hakkında görüş alışverişinde bulundular. □

29 OCAK 2019 TARİHİNDE HOCA AHMET YESEVİ ULUSLARARASI TÜRK-KAZAK ÜNİVERSİTESİ AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ VE KAZAKİSTAN MİLLİ MÜZESİ İŞBİRLİĞİYLE “ULU BOZKIRIN HAZİNELERİ: KAZAKİSTAN’IN YENİ ARKEOLOJİK BULUNTULARI” KONULU PANEL DÜZENLENMİŞTİR.

2019 ЖЫЛДЫҢ 29 ҚАҢТАРЫНДА ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МУЗЕЙІ БІРЛІКТЕСІП ОТЫРЫП «ҰЛЫ ДАЛА ҚАЗЫНАСЫ: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖАҢА АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ АШЫЛЫМДАРЫ» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА ҒЫЛЫМИ ТАЛҚЫ ҰЙЫМДАСТЫРДЫ.

Ғылыми талқыда кіріспе сөз сөйлеген Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Өкілетті Кеңес төрағасы профессор, доктор Мұса Йылдыз бүкіл түркі халықтарының түп отаны саналатын Қазақстан даласында түркі халықтарына тиесілі көптеген мәдени мұралардың болуы түркі әлемі үшін өте маңызды екенін мәлімдеді. Сонымен қатар, оларды зерттеп, бүкіл әлемге таныту бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі екенін баса айтты. Ол сондай-ақ Ахмет Ясауи университетінің осы бағытта жүргізілетін зерттеулерге қолдау көрсетуге әрдайым ашық екенін тілге тиек етті.

Өкілетті Кеңес мүшесі профессор, доктор Мухиттин Шимшек өз сөзінде Қазақстан археологиясындағы жетістіктерге Президент Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың үлкен қолдау көрсеткенін атап өтті. Нұрсұлтан Назарбаевтың мемлекеттік бағдарламалары мен стратегияларында мәдени мұраны зерттеу және мемлекеттік деңгейде қорғау міндеті тұрғанын айтты.

Еуразия ғылыми-зерттеу институтының ди-

Panelin açılış konuşmasını yapan Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, bütün Türk halklarının anayurdu sayılan Kazakistan'ın bozkırlarında Türk halklarına ait ortak kültürel mirasların sınırsız sayıda olmasının, Türk dünyası için büyük önem taşımakta olduğunu dile getirdi. Ayrıca onların araştırılması, gün ışığına çıkarılması ve bütün dünyaya tanıtılmasının günümüzün önemli şartlarından biri olduğunu vurguladı. Bu yöndeki araştırmaların sürdürülmesine Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin her zaman destek sağlamaya açık olduğunu da önemle altını çizdi.

Mütevelli Heyet üyesi Prof. Dr. Muhittin Şimşek de, konuşmasında, Kazakistan arkeolojisiindeki başarıların desteklenmesinde Cum-

ректоры, доцент, доктор Вакур Сүмер Қазақстан даласынан табылған мәдени мұралармен қатар, әлі зерттеуді қажет ететін жер астында сақталған жәдігерлердің бар екенін атап көрсете отырып, оларды әлемге таныту арқылы Қазақстан жерінің әлем тарихындағы рөлі айқындала түсетінін айтты. Түркияның мектептерінде оқытылатын тарих оқулықтарында Қазақстандағы Есік қорғанынан табылған Алтын адамның суреті мен ол туралы ақпараттың болуы түріктердің атажұрт Қазақстанды тануына септігін тигізгенін айтты. Вакур Сүмердің айтуынша, жаңа ашылымдар Қазақстан тарихының тамыры тереңге жайылғанын және осы жерлерде көне түркі өркениетінің болғанын көрсетеді. Ол өз сөзінің соңында ғылыми талқыда баяндама жасайтын мамандарды

hurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in büyük katkısı olduğunu söyledi. N. Nazarbayev'in ortaya koyduğu devlet programları ve stratejilerinin, kültürel mirasların araştırılması ve devlet düzeyinde korunmasında bir görev anlamını taşıdığına değindi.

Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü, Doç. Dr. Vakur Sümer de, Kazakistan bozkırlarında göz önünde bulunan kültürel miraslarının dışında, toprak altında bulunan ve henüz bilinmeyen, araştırılması gereken konuların önemi üzerinde durarak, onların dünyaya tanıtılması ile dünya tarihinde Kazakistan'ın yerinin daha doğru anlaşılacağını söyledi. Türkiye'deki okullardaki tarih alanındaki ders kitaplarında Kazakistan'da Yesik kurganından bulunan Altın Adam'ın resminin ve bilgilerinin olmasının Türkler'in anayurdu Kazakistan'ın tanınmasına büyük katkı sağladığını ilettili. Yeni buluntuların da Kazakistan bozkırlarının çok derin tarihe sahip olması, ve bu

қонақтарға таныстырып, барлық қатысушыларға алғысын білдірді.

Ғылыми талқыда бірінші болып баяндама жасаған Қазақстан Республикасы Ұлттық музейінің ғылыми қызметкері және Памуккале университетінің PhD докторанты Сырым Есенов «Қазақстан археологиясындағы соңғы зерттеулер» атты баяндамасында қазіргі таңда Қазақстан бойынша Ұлттық музей топтары тарапынан жүргізіліп жатқан қазба жұмыстары туралы толық ақпарат берді.

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті Тарих, археология және этнология факультетінен келген құрметті профессор, доктор Мадияр Елеуов «Қазақстанның орта ғасырлық қалалары және түркі тарихы» атты баяндамасында 2000-2004 жж. Түркістан аймағында Ахмет Ясауи атындағы университеттің қолдауымен жүргізілген археологиялық қазба жұмыстарының нәтижелері

topraklarda çok eski bir Türk medeniyetinin mevcut olduğunun göstergesi olduğunu vurgulayan Vakur Sümer, konuşmasının sonunda panelin sunucularını misafirlere tanıttı ve bütün katılımcılara teşekkürlerini iletti.

Panelin ilk konuşmacısı, Kazakistan Cumhuriyeti Milli Müze Bilimsel Araştırmacısı ve Pamukkale Üniversitesi Doktora Öğrencisi Sırım Yessenov “Kazakistan Arkeolojisindeki Yeni Araştırmalar” konusunda konuşmasını yaptı. Kendi çalışmasında Yessenov, Kazakistan genelinde Milli Müze ekipleri tarafından günümüzde yapılmakta olan kazı işleri hakkında geniş bilgiler sundu.

Al Farabi Kazak Milli Üniversitesi Tarih, Arkeoloji ve Etnoloji Fakültesi’nden değerli katılımcı Prof. Dr. Madiyar Eleuov, “Kazakistan’ın Ortaçağ Şehirleri ve Türk Dünyası” başlıklı konuşmasında 2000-2004 yılları arasında Türkistan bölgesinde Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi’nin destekleri ile sürdürülen arkeolojik kazı işlerinin sonuçlarından bahsetti. Gelecekte bu konuda Kazak-Türk ortak arkeolojik heyetini kurarak bu alanda işbirliğinin artırılması gerektiğini ifade etti.

Kazakistan Milli Müzesi Halk Hazinesi Araştırma Enstitüsü Uzmanı Aybar Kassenalin, “Sarıarka’nın Altın Orda Dönemi Arkeolojisi: Yeni Buluntular” konulu sunumunda öncelikle Sarıarka’nın kavramsal özelliğine değindi. Bölgenin Altın Orda dönemi ile ilgisini Kazakistan arkeolojisi tarihindeki yeni buluntu açık göstermekte olduğunu ileri sürdü. Sarıarka bölgesinin Kazakistan’ın Karagandı-Jezkazgan bölgesi olduğunu belirten Kassenalin, Joşı Han’ın mezarlığında Joşı Han zamanına ait altın kâsenin bulunduğu hakkındaki müjdesini katılımcılarla paylaştı. Altın kâsenin özellikleri, onun yanında mezarlıktan bulunan altın küpeler, ipek kumaşın altın ile işlenmesi çerçevesinde, o dönemin tarihinden önemli bilgiler sunduğunu vurguladı.

Panel sonunda Enstitü Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer, Kazakistan arkeolojisindeki yeni buluntu Altın Kase’nin değerli katılımcılara gösterilmesi ve tanıtılması konusunda Aybar Kassenalin’e sonsuz teşekkürlerini iletti. Ayrıca

туралы баяндады. Болашақта қазақ-түрік бірлескен археологиялық комитетін құру арқылы осы саладағы ынтымақтастықты арттыру қажет екендігін баса айтты.

Қазақстан Республикасы Ұлттық музейі «Халық қазынасы» ғылыми-зерттеу институтының жетекші ғылыми қызметкері Айбар Қасеналин «Сарыарқаның Алтын Орда археологиясы: жаңа зерттеулер» атты баяндамасында әуелі Сарыарқа деген ұғымға тоқталып өтті. Қазақстан археологиясы тарихындағы жаңа ашылым өңірдің Алтын Орда кезеңімен тікелей байланысын айқын көрсеткенін айтты. Сарыарқа өңіріне Қазақстанның Қарағанды, Жезқазған облыстары кіретінін атап өткен Қасеналин Жошы ханның зиратында Жошы хан заманына жататын алтын тостағанның табылғаны туралы жаңалықпен бөлісті. Қабірден табылған алтын тостаған, алтын сырға және алтын жіптері бар жібек мата Алтын Орда дәуіріне қатысты маңызды ақпарат беретінін мәлімдеді.

Ғылыми талқы соңында институт директоры доцент, доктор Вакур Сүмер Қазақстанның жаңа археологиялық ашылымы – алтын тостағанды қатысушылар назарына ұсынып, көрсеткені үшін Айбар Қасеналинге алғысын білдірді. Бұған қоса, Нұрсұлтан Назарбаевтың «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласында айтылғандай, Қазақстанның қызғалдақтың отаны ретінде қарастырылуы мен табылған алтын тостағанның өңделуінде қызғалдақ гүлінің қолданылуы арасында үлкен байланыс бар екенін атап өтіп, қатысушыларға сертификаттар табыс етті. □

Nursultan Nazarbayev’in Büyük Bozkırın Yedi Yönü adlı makalesinde de belirtildiği gibi, Kazakistan’ın lalenin vatanı olarak değerlendirilmesi ile bulunan altın kâsenin işlenmesinde lale çiçeğinin kullanılması arasında büyük bir bağ olduğunu ifade ederek, panel katılımcılarına katılım sertifikalarını takdim etti. □

**06 ŞUBAT 2019 TARİHİNDE
TÜRKİYE ZİYARETİ KAPSAMINDA
AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ (AAE) MÜDÜRÜ
SAYIN DOÇ. DR. VAKUR SÜMER,
SAHİPKIRAN STRATEJİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ'Nİ
(SASAM) ZİYARET ETTİ.**

2019 ЖЫЛЫ 06 АҚПАНДА ТҮРКИЯҒА
САПАРЫ АЯСЫНДА АХМЕТ ЯСАУИ
УНИВЕРСИТЕТИ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-
ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ (ЕҒЗИ)
ДИРЕКТОРЫ ДОЦЕНТ, ДОКТОР
ВАКУР СҮМЕР САХИПКЫРАН
СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ
ОРТАЛЫҒЫНА (SASAM) БАРДЫ.

Зияreti sırasında Sümer, Avrasya Araştırma Ensti-

Кездесу барысында Сүмер Еуразия ғылыми-зерттеу институтының жұмыстары мен басылымдары туралы ақпарат беріп, SASAM кітапханасына институттың соңғы басылымдарын сыйға тартты. Сапар барысында сондай-ақ, SASAM мен ЕҒЗИ арасында ынтымақтастық жасау және бірлескен жобаларды әзірлеу туралы шешім қабылданды.

Сонымен қатар, сапар аясында бірлесіп ұйымдастырылған іс-шарада ЕҒЗИ директоры доцент, доктор Вакур Сүмер «Еуразияның энергетикалық болашағы: Жаңартылатын ірі энергия көздері» атты баяндама жасады.

□

tüsü çalışmaları ve yayınları hakkında bilgiler vererek, Enstitü'nün son yayınlarından SASAM kütüphanesine hediye etti. Ziyarette SASAM ve AAE arasında işbirliği yapılması ve ortak projelerin geliştirilmesi konusunda karar alındı.

Ayrıca, ziyaret kapsamında ortaklaşa düzenlenen etkinlikte AAE Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer "Avrasya'nın Enerji Geleceği: Büyük Yenilenebilir Enerji Kaynakları" başlıklı sunum gerçekleştirdi. □

07 ŞUBAT 2019 TARİHİNDE AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ VE STRATEJİK DÜŞÜNCE ENSTİTÜSÜ (SDE) İŞBİRLİĞİ İLE “ULUSLARARASI SİSTEMDE HİNDİSTAN VE TÜRK-HİNT İLİŞKİLERİ” PANELİ ANKARA’DA YAPILDI.

2019 ЖЫЛДЫҢ 07 АҚПАНЫНДА АНКАРА ҚАЛАСЫНДА АХМЕТ ЯСАУИ УНИВЕРСИТЕТІ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ (SDE) ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫМЕН «ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖҮЙЕДЕГІ ҮНДІСТАН ЖӘНЕ ТҮРІК-ҮНДІ ҚАТЫНАСТАРЫ» АТТЫ ҒЫЛЫМИ ТАЛҚЫ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛДЫ.

Paneli Eskişehir Milletvekili ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİT-PA) Türk Grubu Başkanı Prof. Dr. Nabi Avcı, Hindis-

tan Ankara Büyükelçisi H. E. Sanjay Bhattacharyya, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer ve çok sayıda davetli katıldı.

İki oturumla gerçekleşen programın ikinci oturumu Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü, Doç. Dr. Vakur Sümer’in Oturum Başkanlığında Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan, Prof. Dr. Hanifi Palabıyık ve Dr. Madhuri Karak’ın katılımıyla gerçekleştirildi.

**06 ŞUBAT 2019 TARİHİNDE
TÜRKİYE ZİYARETİ KAPSAMINDA
AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ (AAE) MÜDÜRÜ SAYIN
DOÇ. DR. VAKUR
SÜMER, TÜRKİYE EKONOMİ
POLİTİKALARI ARAŞTIRMA
VAKFI'NI (TEPAV) ZİYARET ETTİ.**

2019 ЖЫЛЫ 06 АҚПАНДА
ТҮРКИЯҒА САПАРЫ АЯСЫНДА
АХМЕТ ЯСАУИ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ (ЕҒЗИ) ДИ-
РЕКТОРЫ ДОЦЕНТ, ДОКТОР ВАКУР
СҮМЕР ТҮРКИЯ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
САЯСАТ ЗЕРТТЕУ ҚОРЫНДА
(ТЕPAV) БОЛДЫ.

Сапар барысында ЕҒЗИ директоры доцент, доктор Вакур Сүмер Түркияның Сауда, өнеркәсіп палаталары мен тауар биржалары одағы Экономика және технологиялар университетінің ректоры және Түркия экономикалық саясат зерттеу қорының (TEPAV) атқарушы директоры профессор, доктор Гүвен Сакпен кездесу өткізіп, институттың қызметі туралы толық ақпарат берді. □

Ziyaret sırasında AAE Müdürü Doç. Dr. Vakur Sümer, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Rektörü ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) İcra Direktörü Sayın Prof. Dr. Güven Sak ile görüşme gerçekleştirerek, Enstitü'nün faaliyetleri hakkında detaylı bilgiler sundu. □

**08 ŞUBAT 2019 TARİHİNDE
TÜRKİYE ZİYARETİ KAPSAMINDA
AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ SAYIN
DOÇ. DR. VAKUR SÜMER,
TÜRKİYE ENERJİ STRATEJİLERİ VE
POLİTİKALARI ARAŞTIRMA
MERKEZİ'Nİ (TESPAM) ZİYARET
ETTİ.**

2019 ЖЫЛЫ 08 АҚПАНДА ТҮРКІЯҒА
САПАРЫ АЯСЫНДА АХМЕТ
ЯСАУИ УНИВЕРСИТЕТІ ЕУРАЗИЯ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ
ДИРЕКТОРЫ ДОЦЕНТ, ДОКТОР
ВАКУР СУМЕР ТҮРКІЯНЫҢ
ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ СТРАТЕГИЯ ЖӘНЕ
САЯСАТ ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫНА
(TESPAM) БАРДЫ.

TESPAM төрағасы Оғузхан Акйенермен кездесу барысында Еуразия ғылыми-зерттеу институтының қызметі мен мақсаттары туралы толық ақпарат ұсынылып, болашақта бірлескен жұмыстар ұйымдастырылатыны туралы шешім қабылданды. □

TESPAM Başkanı Sayın Oğuzhan Akyener ile görüşme sırasında Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün yaptığı faaliyetleri ve hedefleri hakkında detaylı bilgiler sunularak, gelecekte ortak çalışmaların düzenlenmesine imza atılacağına karar verildi. □

ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНІҢ САЯХАТ ЖАСАУ МҮМКІНДІКТЕРІ | ORTA ASYA ÜLKELERİNİN SEYAHAT İMKANLARI
CENTRAL ASIAN COUNTRIES TRAVEL OPPORTUNITIES

Global Passport Power Rank 2019

Visa free score
Kazakhstan

80

Kyrgyzstan

68

Uzbekistan

63

Tajikistan

62

Turkmenistan

57

Individual Passport Power Rank
Kazakhstan

109

Kyrgyzstan

135

Uzbekistan

142

Tajikistan

145

Turkmenistan

162

Countries	Kazakhstan	Kyrgyzstan	Uzbekistan	Tajikistan	Turkmenistan
Visa free	37	28	26	26	17
Visa on arrival	43	40	37	36	40
Visa required	118	130	135	136	141

Methodology

Global Passport Power Rank -Passports of the world are sorted by their total Visa-Free Score, which includes visa-free and visa on arrival privileges. The higher the VFS score, the better global mobility its passport bearer enjoys.

Visa-Free Score -Passports accumulate points for each country that their holders can visit without a visa, or they can obtain a visa on arrival.

Individual Passport Power Rank - The 2016 edition of the Passport Index introduced a unique ranking system, where each passport occupies an individual rank, based on their individual country and visa characteristics.

Akademik Türkçe Kursu

Avrasya Araştırma Enstitüsü 19 Ekim 2015 tarihinde Akademik Türkçe kursu vermeye başlamıştır. Bu kursun amacı katılımcılara makale, bildiri, tez, kitap gibi akademik metinleri okuma, not alma, çıkarımda bulunma konularında eğitim vermektir. Kurslar başlangıç ve orta seviye olmak üzere iki seviyede olacaktır.

HAFTA İÇİ VE HAFTA SONU GRUPLARI

Kurs hakkında bilgi almak ve başvuru için aşağıdaki telefon numarasını arayabilirsiniz.

Başvuru Yeri:

Almalı Avdanı, Mametova 48, 050004 Almatı.

+7 (727) 279 24 26 içhat: 109

19 қазан 2015 жылы Еуразия ғылыми-зерттеу институты «Түрік тілін ғылыми тұрғыдан жетілдіру» курстары басталды. Курстың мақсаты тыңдармандарға мақаладағы, баяндамадағы, диссертация және кітаптардағы академиялық мәтіндерді оқуды, ғылыми тұрғыдан жазуды және қорытынды жасай білуді үйрету болып табылады. Қосымша мағлұмат алу және өтініштерді беру үшін төменде көрсетілген байланыстар арқылы хабарласуға болады. Курстар апта ішінде және апта соңында өткізіледі.

Өтініштерді қабылдау мекенжайы:

Алмалы ауданы, Мәметова көшесі 48, 050004 Алматы,

тел: +7 (727) 279 24 26

(ішкі нөмір 109)

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Şubat 2019 Sayı: 37
Ақпан 2019 жыл №37